Mercator

GLASILO DELAVCEV IN ZDRUŽENIH KMETOV

LETO XV Ljubljana, oktober 1978 št. 10

Z 8. zasedanja DS SOZD Mercator

Center za obveščanje

Spreminjanje notranje zakonodaje

Vsekakor je sklic 8. zasedanja Delavskega sveta SOZD Mercator koncem septembra narekovala tudi potreba po utrditvi nalog samoupravnih organov v zvezi z nadaljnjimi dodelavami naših samoupravnih splošnih aktov pred koncem leta 1978. Poleg utrditve rokov v zvezi s temi nalogami so delegati sklepali še o šestih drugih zadevah skupnega pomena. Zasedanje je vodila predsednica Delavskega sveta SOZD, Jasna Žagar.

Skladno s sklepom spomladanskega 7. sklica Delavskega sveta SOZD naj bi ponovno pregledali naslednje samoupravne splošne akte in jih dodelali primerno zakonodaji in novim odnosom:

1. Samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v TOZD,
2. Statut TOZD,
3. Samoupravni sporazum o združitvi v DO,
4. Statut DO,
5. Samoupravni sporazum o združitvi v SOZD Mercator,
6. Statut SOZD Mercator,
7. Samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih Delovne skupnosti SOZD in delavcev TOZD in DO, združenih v SOZD Mercator,
8. Samoupravni sporazum o temeljih srednjeročnega plana SOZD Mercator,
9. Samoupravni sporazum o trajnem poslovnem sodelovanju in združevanju dela in sredstev med proizvodnimi organizacijami na debelo in organizacijami na drobno v SOZD Mercator,
10. Dogovor o enotni metodologiji za izdelavo razvida del in nalog.

V roku, ki ga je določil skupni delavski svet spomladi, temeljne organizacije niso dale pobud za omenjene spremembe, zaradi česar je sklical generalni direktor strokovni posvet z namenom, da bi ugotovili postopek za spremembe in si razdelili zadolžitve. Tako so strokovne službe do 5. 10. izdelale in poslale temeljnim in delovnim organizacijam, združenim v SOZD, predloge osnutkov tistih aktov, ki se nanašajo na njihovo raven, medtem ko je za pripravo ostalih aktov prevzel zadolžitev Izvršilni odbor Delavskega sveta SOZD s predsednikom Lojzetom Briškim, ki je v ta namen oblikoval posebno strokovno komisijo za pripravo aktov.

O omejenih predpripravah je na 8. zasedanju Delavskega sveta SOZD poročal namestnik generalnega direktorja Vukadin Nedeljković, ki je delegatom predlagal sprejem naslednjega rokovnika:

Do 5. oktobra 1978

strokovne službe Delovne skupnosti SOZD pripravijo in pošljejo temeljnim in delovnim organizacijam teze za spremembe in dopolnitve aktov, ki se nanašajo na združevanje dela na njihovi ravni.

Za 12. oktober 1978

bo sklicana konferenca vseh družbenopolitičnih organizacij SOZD Mercator, ki jo pripravi predsednik Koordinacijskega odbora osnovnih organizacij sindikata SOZD, Marjan Gradišar. Nanjo bodo vabljeni poleg predstavnikov družbenopolitičnih organizacij TOZD, DO in SOZD tudi direktorji organizacij, združenih v SOZD Mercator, in direktorji sektorjev Delovne skupnosti SOZD, predstavniki skupščine in izvršnega sveta skupščine občine Ljubljana Vič-Rudnik ter predstavniki družbenopolitičnih organizacij te občine, predstavnica republiškega sindikata v panogi in predstavnica ČK ZKS. Na konferenci bo imel uvodni referat generalni direktor SOZD s poudarkom na skupnih nalogah, ki sledijo iz našega samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD. (O konferenci poročamo v tej številki).

Nadaljevanje na 2. strani

Nastop poslovodnega organa SOZD za jasnejšo orientacijo

Govor na problemski konferenci

V imenu zadev skupnega pomena

Na problemski konferenci družbenopolitičnih organizacij Mercatorja, dne 12. 10. 1978 v Ljubljani, je generalni direktor SOZD Mercator nastopil v imenu skupno dogovorjenih nalog iz Samoupravnega sporazuma o združitvi.

Brez dvoma nam več kot dveletno delo na utrjevanju in razvijanju samoupravnih odnosov med temeljnimi in delovnimi organizacijami v sestavu Mercatorja in uspehi, ki smo jih dosegli, dajejo dovolj samozavesti, da se bo delo uspešno nadaljevalo.

V tem več kot dve in polletnem obdobju, smo bili v marsičem pionirji, marsikatere stvari smo reševali že, ko je bil Zakon o združenem delu še v javni razpravi. Med prvimi smo se lotili samoupravnega sporazumevanja med proizvodnjo in trgovino. To nas je na eni strani še bolj angažiralo, da smo iskali rešitve, ki v novih zakonskih določilih niso bile v celoti obdelane, po drugi strani pa je to povzročilo določene nedorečenosti. Vendar ne glede na to, predstavlja to obdobje, obdobje velikega preizkušanja.

Vsekakor je priznanje, ki ga je dobil Mercator ob Dnevu samoupravljalcev od Zveze sindikatov Slovenije, odraz priznanja za to delo in določena spodbuda za naprej. Bistveno pri pristopanju k urejanju naših samoupravnih odnosov je, da pojmujemo uresničevanje Zakona o združenem delu kot stalno nalogo. Ne gre za nikakršen statičen pristop, ki bi pomenil, da je enkrat za vselej to urejeno, ampak gre za stalno delo in stalno izpopolnjevanje, za nove rešitve in ustvarjalne pobude.

Vsi vemo, da sta bili leti 1976 in 1977 značilni po velikih integracijskih gibanjih v Mercatorju. Večkrat smo že ugotavljali, da sta nekdanji Mercator, ko je bil še delovna organizacija, in današnji Mercator, nekaj povsem drugega, da je pravzaprav staro le ime, vse ostalo je novo in da nastajajo novi odnosi, seveda predvsem tudi znatno bolj komplicirani problemi, s katerimi se srečujemo. Naše samoupravno in poslovno življenje se seveda še v marsičem giblje v sponah tradicij in navad prejšnjih organizacijskih oblik. Predvsem iz tistega obdobja, ko je podjetniški pristop bil najbolj zveličaven pristop za poslovno obnašanje. To so bili pogoji relativno večje izoliranosti, izolirane samostojnosti delovnih organizacij, ker se ni bilo treba v toliki meri ozirati na druge, ko so bila dominantna v poslovanju le ozka trgovska načela in ko je bil glavni cilj poslovanja čim večji dohodek samo lastnega TOZD. Novi dohodkovni odnosi si le počasi in s težavo utirajo pot, celo različne predstave o njihovi vsebini so zelo pogoste; zlasti zavest, da v skupnih povezavah v SOZD večji dohodek kateregakoli člana pomeni korist tudi za ostale, še zelo počasi prodira.

Naš sestav, naše dejavnosti, čeprav komplementarne, so heterogene, teritorialna razprostranjenost ustvarja dodatne probleme, vplivi lokalističnih politik v marsikateri občini ne morejo mimo naših kolektivov. Zaradi tega bi lahko rekli, da je stopnja vključenosti posameznih DO in TOZD v skupno politiko, v skupno samoupravno in poslovno življenje v SOZD še vedno različna, delno tudi glede na čas, ki je pretekel od vstopa v SOZD.

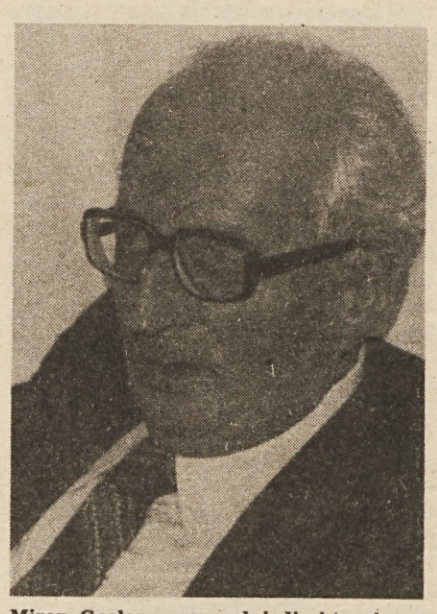

Miran Goslar – generalni direktor je na problemski konferenci nastopil v imenu zadev skupnega pomena

Marjan Gradišar – predsednik KO sindikata SOZD je obsodil posameznike, ki se izmikajo skupnim ciljem

Premoščanje teh problemov in izglajevanje te različnosti, ob nenehni skrbi, da tisto potrebno poslovno individualnost in specifičnost DO in TOZD, ki je pomembna za poslovne uspehe in uveljavljanje ambicij, ohranimo in gojimo vnaprej, je naša stalna naloga.

Tovariš Gabrovšek je govoril o tem, katere samoupravne splošne akte nameravamo do konca tega leta sprejeti oziroma spremeniti. Bila bi velika napaka, če bi to delo pojmovali kot formalno obveznost, ki izhaja iz datuma, predpi-

Nadaljevanje na 3. strani

S skupščine sindikata delavcev

Suzana Modrijan – M-Velepreskrba, TOZD Grosist

Dogovor in čisti računi

Na minuli skupščini republiškega odbora sindikata delavcev v trgovini Slovenije, bila je v Kranju, smo spregovorili o vprašanjih, ki so ta čas najbolj pereča – to pa so pogoji gospodarjenja v tej panogi, povezovanje trgovine s proizvodnjo in seveda delitev sredstev za osebne dohodke po vloženem delovnem prispevku.

Zelo odkrito smo spregovorili o bitki za boljše gospodarjenje in za večje poslovne uspehe ter ponudili tudi nekaj rešitev za delo v prihodnje. Omeniti moram, da je Mercator imel na skupščini vidno vlogo, posebno enotno pa smo delegati sodelovali v razpravi. Bila je usmerjena predvsem na dohodkovno povezovanje trgovine s proizvodnimi organizacijami, na kalkulacije v samoupravnem sporazumevanju ter na pregled stališč z javne obravnave o kongresnih gradivih, ki so bile v SOZD Mercator.

Jože Repše, delegat iz Novega mesta, je poudaril, da dosedanje samoupravno sporazumevanje zagotavlja pravo pot v povezovanju. Predvsem zato, ker so trgovske in proizvodne organizacije določile medsebojne obveznosti in pravice v skupnem poslovanju, opredelile izhodišča za tekoče in srednjeročno planiranje, določile deleže v skupnem prihodku, pogoje in obveznosti pri skupnem tveganju in podobno.

Delegat Armando Olivo (Ljubljana-Center), je dejal, da je pri oblikovanju odnosov med proizvodnjo in trgovino še vedno prisotno podjetniško vedenje, ki ovira povezovanje. Sem sodi predvsem miselnost v številnih proizvodnih delovnih organizacijah, ko poudarjajo, da so njihove kalkulacije v samoupravnem sporazumevanju poslovna tajnost, vendar pa se očitno brez čistih računov in jasnih postavk pri dogovarjanju o deležu v proizvodnji in prodaji nekega izdelka ni moč pogovarjati in dogovarjati o skupnem prihodku.

Sekretarka KO OOS SOZD Mercator pa je sodelovala v razpravi s sestavkom »Zakaj nam trgovski kader uhaja«, ki je bil objavljen v prejšnji številki našega glasila.

Pomembna točka dnevnega reda skupščine je bila izvolitev novega republiškega odbora sindikata delavcev v trgovini Slovenije, za mandatno obdobje 1978–1982. Novi odbor sestavlja 51 članov. Med njimi jih je osem iz Mercatorja. Naj jih predstavim: Franc Koščak (Izbira Postojna), Suzana Modrijan (Grosist Ljubljana), Armando Olivo (Golovec Ljubljana), Mira Podobnik (Rudar Idrija), Jože Repše (Standard Novo mesto), Rezka Rijavec (Grmada Ljubljana), Franc Sedič (Panonija Ptuj) in Stane Šega (Trgopromet Kočevje).

Na skupščini smo izvolili tudi dva delegata v Zvezni odbor sindikata delavcev trgovine Jugoslavije. Zastopala nas bosta ŠTEFAN ŠTAJNER (Koloniale Maribor), ki je tudi novi predsednik našega odbora, in SUZANA MODRIJAN (Mercator-Velepreskrba, TOZD Grosist, Ljubljana).

****

9. kongres zveze sindikatov slovenije

****

Spreminjanje notranje zakonodaje

Nadaljevanje s 1. strani

17. oktobra 1978

se teden dni po končanem delu komisije za pripravo aktov sestane v Ljubljani Izvršilni odbor Delavskega sveta SOZD z namenom, da določi in da v obravnavo osnutke sprememb naslednjih samoupravnih splošnih aktov:

1. Samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD Mercator,
2. Statuta SOZD Mercator,
3. Samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih Delovne skupnosti SOZD in delavcev TOZD in DO, združenih v SOZD Mercator,
4. Samoupravnega sporazuma o temeljih srednjeročnega plana SOZD Mercator,
5. Samoupravnega sporazuma o trajnem poslovnem sodelovanju in združevanju dela in sredstev med organizacijami na debelo in organizacijami na drobno v sestavku SOZD Mercator,
6. Dogovor o enotni metodologiji za izdelavo razvida del in nalog.

Med 20. in 31. oktobrom 1978

bo trajala poprejšnja obravnava vseh osnutkov sprememb in dopolnitev naštetih aktov.

6. novembra 1978

se bo ponovno sestal Izvršilni odbor Delavskega sveta SOZD in pripravil osnutek predloga samoupravnih splošnih aktov za Delavski svet SOZD.

22. novembra 1978

bo 9. zasedanje Delavskega sveta SOZD, kjer bo Delavski svet določil predloge aktov in razpisal referendum.

8. decembra 1978

Referendum.

Delavski svet je pod zaporedno številko 151 svojih sklepov sprejel predlagani načrt za postopek in pozval vse temeljne in delovne organizacije, združene v SOZD Mercator, da izpeljejo vse predlagane spremembe oziroma dopolnitve.

Predlog oblikovanja računalniško informacijskega sistema

so delegati obravnavali pod 5. točko dnevnega reda na podlagi gradiva, ki ga je predložil in na zasedanju predstavil direktor centra za AOP, Drago Juratič. Poudaril je, da popravljeni predlog temelji na že sprejetem načrtu, ki je bil predložen na 5. zasedanju Delavskega sveta SOZD, le da se spremeni namen zneska v načrtu, tako da se nameni za investicije v opremo 38 milijonov, za nakup sofwarea in za vključitev zunanjih sodelavcev pa 10 milijonov dinarjev. S tem si bomo v Mercatorju zagotovili svojo opremo in svoj kader. Z računalnikoma v Postojni in v Ptuju bi prevzeli v obdelavo vse, kar zavira ažurnost v SOZD. Znova je bilo poudarjeno, kako nujno je sodelovanje med uporabniki in centrom, pri čemer mora biti uporabnik tisti, ki narekuje potrebe oziroma obdelavo. Drug pomemben poudarek je na zahtevi, da se sistem poenoti, in tretji pozdarek, da si morajo organizacije izobraziti kadre za potrebe računalništva.

Skladno s predlogom direktorja centra za AOP SOZD je bil sprejet sklep o formiranju posebnega organa, ki bo nadzoroval delo na področju računalništva, povezoval uporabnike in izvajalce in onemogočal zastranitve ter ščitil interese združenega dela. V njem naj bo zastopana vsaka organizacija, zaživel pa naj bi z začetkom prihodnjega leta. Delegati v poslovni odbor so morali biti predlagani s strani organizacij do 15. oktobra, prvo sejo pa bo sklical namestnik generalnega direktorja.

Delegati so obravnavali poročilo direktorja razvojno planskega sektorja Delovne skupnosti SOZD, Jožeta Čandka. Do konca leta smo dolžni sprejeti plan za prihodnje leto. Po posvetovanju z večino temeljnih in delovnih organizacij strokovna služba predlaga, da sestavljanje plana poteka istočasno in skladno z izpolnjevanjem obrazcev, ki so jih v dogovoru z občinami za sestavo planov poslale organizacijam banke v začetku letošnjega avgusta. Organizacije so bile opozorjene, da se lotijo izpolnjevanja obrazcev resno, ker bodo podatki služili za pripravo predloga plana na vseh organizacijskih ravneh v SOZD Mercator.

Tovariš Čandek je opozoril, da so plani delovnih skupnosti DO in SOZD sestavni del plana SOZD Mercator, zaradi česar bo treba tudi za delovne skupnosti pripraviti podatke. Opredeliti bo treba program dela, kadrovski in stroškovni obseg ter načela pridobivanja dohodka za delovne skupnosti. Za pripravo osnutkov možnih načinov pridobivanja dohodka delovnih skupnosti je bila na 7. zasedanju Delavskega sveta imenovana komisija, ki je pripravila predlog za pridobivanje dohodka Delovne skupnosti SOZD.

Približno 50 odstotkov dejavnosti Delovne skupnosti bi se financiralo po opravljenih storitvah. Način pa bi bil naslednji:

1. sektor za AOP – oddelek tekočih aplikacij – po ceniku storitev,
2. Mercator-Interna banka – po ceniku storitev na podlagi doseženega sporazuma z udeleženci banke,
3. komercialni sektor – po merilih in osnovah, ki izvirajo iz komercialnega poslovanja,
4. del »čistih skupnih služb«:

– investicijski oddelek razvojno planskega sektorja – po sprejetih tarifah za pripravo investicijske dokumentacije,

– svetovalci generalnega direktorja – bremenitev dejavnosti, ki jo zastopajo,

– pravna služba – tri skupine udeležencev in glede na to različne obremenitve s stroški.

Osnova za pridobivanje dohodka za čiste skupne službe ne bodo več bruto osebni dohodki, marveč dohodek. Po novem načinu bodo za te službe nekoliko več prispevale bolj akumulativne organizacije z večjim doseženim dohodkom, slabše pa manj. V skladu z novim načinom finansiranja pa je treba sprejeti spremembe 76. člena Samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD Mercator.

Za pripravo predloga plana SOZD so s sklepom zadnjega zasedanja zadolženi razvojno planski sektor in komercialni sektor Delovne skupnosti SOZD, skupaj z Mercator-Interno banko. Za sestavo se uporabi metodologija, ki so jo predložili bančni zavodi in družbenopolitične skupnosti.

O rezultatih poslovanja v prvem polletju

so organizacije, združene v SOZD Mercator, razpravljale že v mesecu juliju, potrebno pa je bilo, da se na 8. zasedanju seznanijo tudi s primerjavami podatkov na ravni SOZD, kajti zadnje trimesečje je še čas, da se rezultati izboljšajo, slabi pa popravijo. Tako smo bili od razvojno planskega sektorja obveščeni, da je SOZD Mercator dosegel 6,357 milijard din celotnega prihodka, kar je za 21 odstotkov več kakor v istem obdobju lani. Po posameznih dejavnostih so indeksi povečanja naslednji: industrija 127, kmetijstvo 114, trgovina 120, tehnične storitve 111, gostinstvo in turizem 125, zunanja trgovina 106. V strukturi celotnega prihodka je največ doseženega s prihodki od prodaje blaga (89 odstotkov), 8,7% s prodajo proizvodov in 2,3% od drugih prihodkov. Podatki kažejo, da dohodkovni odnosi še niso zaživeli.

Porabljena sredstva znašajo 5,568 milijard din, tako da je znašal dohodek v 6 mesecih letos nekaj manj kakor 790 milijonov in je od lanskega v istem času večji za 28%.

Izgube izkazujejo TOZD Kavarna Evropa zaradi adaptacije, TOZD Steklo in Mercator-KZ Cerknica. Vse tri so že pripravile program sanacije. Izgube bodo krite iz rezervnih skladov.

Masa bruto osebnih dohodkov se je povečala za 21 odstotkov, neto pa za 22. Povprečni izplačani neto osebni dohodek na zaposlenega v SOZD znaša 5.141 din in je nižji od povprečnega OD v Sloveniji, ki znaša 5.472 din.

O programu proslave 30-letnice Mercatorja

je poročal namestnik generalnega direktorja, Vukadin Nedeljković. Doslej se je že konstituirala in začela z delom komisija za pripravo predloga za podelitev odlikovanj in priznanj, imenovane pa so bile še tri komisije: za protokol, za tehnično izvedbo in za propagando. Naloge so jim določene. Tovariš Nedeljković je predstavilzamisel osrednje proslave, sestav navzočih in nastopajočih ter predvidene stroške za izvedbo proslave ter za priznanja in reklamna obeležja, kar vse znaša po oceni 554.000 din.

O skupnem pristopu h gradnji tovarne sladkorja v Ormožu

so delegati sprejeli ugotovitveni sklep na podlagi odločitev delavskih svetov zainteresiranih organizacij. Tovariš Rudolf Breznik, pomočnik direktorja razvojno planskega sektorja, je poročal, da so v 23 naših temeljnih oziroma delovnih organizacijah podpisali 4 akte, ki so zvezani s pristopom k ustanovitvi.

Naslednje zasedanje je predvideno, kakor je bilo v tem zapisu že omenjeno, za 22. november, ko bo razpisan referendum za spremembo naših temeljnih samoupravnih aktov.

S prve problemske konference

Center za obveščanje

Da bi prodrli v tkivo sestavljene organizacije

Za 12. oktober 1978 je predsednik koordinacijskega odbora osnovnih organizacij sindikata SOZD Mercator sklical na problemsko konferenco v Ljubljano predstavnike družbenopolitičnih organizacij vseh TOZD in DO, združenih v SOZD Mercator, poleg njih pa povabil tudi vse predstavnike delavskih svetov in poslovne organe združenih organizacij in predstavnike občine, v kateri je sedež SOZD Mercator ter nekatere druge zainteresirane družbeno politične delavce.

Namen konference je bil, da bi preko na ta način obveščenih predstavnikov seznanili vse delovne ljudi v Mercatorju v osnovnih obrisih s pripravami na dopolnitve in spremembe obstoječe notranje zakonodaje in se dogovorili za složno akcijo v postopku sprejemanja, vse do referenduma v mesecu decembru letos.

Konferenca je delala pod vodstvom delovnega predsedstva, v katerem sta bili predstavnici mladine in samoupravnih organov ter predstavnika ZK in ZSS. Vodil jo je predsednik KO OOS Marjan Gradišar. Za oblikovanje stališč, sprejetih po razpravi, je bila izvoljena petčlanska komisija.

Uvodno besedo o temeljnih razlogih za revizijo Mercatorjeve notranje zakonodaje je imel v odsotnosti bolnega predsednika Izvršilnega odbora Delavskega sveta SOZD njegov namestnik, Edvard Gabrovšek iz Mercator-Contala. Med drugim je razložil:

»Sprejete samoupravne splošne akte smo oblikovali v obdobju, ko še nismo imeli izkušenj po Zakonu o združenem delu in ko so še manjkali ustrezni zakonski predpisi, katerih je bilo po zakonu sprejetih več in ki se nanašajo na posamezna področja našega dela,« je dejal predstavnik Izvršilnega odbora ter naštel osem najvažnejših zakonov, ki narekujejo revizijo samoupravnih splošnih aktov za vse ravni združevanja v SOZD Mercator. Razen tega so se v Mercator še po referendumu združile organizacije, ki seveda na ta način niso enakopravno upoštevane v samoupravnih aktih, saj so jih ob združitvi zgolj morale osvojiti.

Za katere akte pri nameravanih spremembah gre in kakšen je postopek za spremembo, poročamo v poročilu z 8. zasedanja Delavskega sveta SOZD, ki je sprejel rokovnik.

Osrednja točka problemske konference je bil nastop generalnega direktorja SOZD Mercator z referatom, v katerem je Miran Goslar aktualiziral osnovni kurs združenim organizacijam z vidika dogovorjenih skupnih nalog, ki so vsebina dosedanjega 9. člena samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD Mercator. Referat zaradi njegove teže in zaradi uporabnosti pri korigiranju zastranjenih orientacij v poznejši praksi uporabljamo domala v celiti v tej številki časopisa.

V dveh poglavjih skupnih nalog sta generalnega direktorja dopolnila še direktor razvojno planskega sektorja Delovne skupnosti SOZD, Jože Čandek v poglavju o planiranju in pa finansiranju delovnih skupnosti, ter direktor komercialnega sektorja, Jože Prvinšek v poglavju o skupni poslovni politiki. O novi zamisli delegatsko zasnovanega Delavskega sveta SOZD je posebej opozorila Vera Aljančič, vodja pravne službe v SOZD. Tudi o tej temi pišemo posebej, ker bo brez dvoma predmet široke razprave pred referendumom.

Razpravo je odprl predsednik KO OOS, Marjan Gradišar, ki je diskusiji nakazal zelo jasno in nedvoumno smer, obenem pa javno obsodil poslovodne organe in predstavnike družbeno političnega življenja tistih TOZD in DO, ki se konference niso udeležili. Poudaril je pomen konferenčne oblike dogovarjanja v SOZD, kadar gre za tako pomembne zadeve kakor je skupna in enotna akcija za dograjevanje skupne zakonodajne zgradbe.

V zaključnih stališčih, ki jih je predložil namestnik predsednika izvršilnega odbora kot predsednik izvoljene komisije za stališča, je predlagal, konferenca pa sprejela stališča, s katerimi je dala vso podporo izvajanju sprejetih sklepov na 8. zasedanju Delavskega sveta SOZD v zvezi z načrtovanimi spremembami samoupravnih aktov. Pozvala je vse politične organizacije, in samoupravne organe TOZD, DO in SOZD, da se s polno odgovornostjo tvorno vključijo v javno razpravo in zagotovijo njeno masovnost in njen uspeh v svojih delovnih okoljih. Izločiti je treba na vseh področjih usmeritve našega razvoja vse poskuse, da bi kdo obšel sprejeto politiko in s tem motil izvajanje razvoja SOZD. Prevladati mora enotni interes SOZD v skladu s splošno družbeno usmeritvijo. Nedisciplino pa je treba brez zadržkov indentificirati in sankcionirati, je bilo izrečeno v stališčih problemske konference družbenopolitičnih organizacij SOZD Mercator. Skrb za dosledno izvajanje stališč, ki izvirajo iz referata generalnega direktorja SOZD, bo prevzel sekretariat OOS SOZD Mercator, ki se bo sestal za pripravo letne skupščine takoj po kongresu slovenskih sindikatov konec tega meseca.

Ob preurejanju samoupravne zakonodaje SOZD

Center za obveščanje

Preurejen Delavski svet

Na nedavni problemski konferenci družbenopolitičnih organizacij SOZD Mercator je bila predstavljena med ostalim gradivom tudi nova zamisel sestava Delavskega sveta SOZD, kakor jo je zasnovala strokovna komisija za pripravo osnutkov sprememb samoupravnih splošnih aktov SOZD. Ker bo novi delegatski sestav Delavskega sveta brez dvoma predmet široke obravnave, predlog tukaj ponovno predstavljamo.

Po doslej veljavnem samoupravnem sporazumu o združitvi v SOZD ima vsaka TOZD oziroma DO svojega delegata v Delavskem svetu SOZD. Posledica je zelo številčen organ, saj ga sestavlja preko 60 delegatov. Zaradi tega je komisija, ki jo je imenoval predsednik Izvršilnega odbora Delavskega sveta SOZD predlagala, naj bi imela v bodoče vsaka **delovna** organizacija ter Delovna skupnost SOZD po enega delegata za vsakih 500 delavcev (npr. organizacija s 650 delavci bi tako imela dva delegata). Po enega delegata naj bi imela tudi organizacija, v katere sestavu so kmetje kooperanti.

V členih o Delavskem svetu so predvidena posebna določila za tiste primere, ko delegat v Delavskem svetu mora glasovati v skladu s stališčem temeljne oziroma delovne organizacije (vezani ali imperativni mandat). V vseh primerih, ko delegat v Delavskem svetu SOZD soodloča o zadevah, ki so zvezane z materialnimi obveznostmi združenih organizacij, ali kadar gre za zadeve, ki so vezane na osebno izjavljanje delavcev, takrat Delavski svet sklepa po načelu soglasja z vsako TOZD oziroma DO. Odločanje poteka tako, da po obrazložitvi predlagatelja delegat izjavi za vsako TOZD oziroma DO stališče delavcev oziroma delavskega sveta. Sklep je sprejet, če je ugotovljeno enotno stališče vseh TOZD oziroma DO. V primeru odsotnosti z zasedanja, delegat posreduje stališče oziroma odločitev pismeno v določenem roku. Predviden je tudi usklajevalni postopek za primere nesoglasja, tako da Delavski svet z večino glasov sprejme določen predlog in ga posreduje v ponovno obravnavo.

Pri sprejemanju takih odločitev Delavskega sveta, pri katerih se delegat lahko odloča po svoji presoji v okviru smernic delavcev oziroma delavskega sveta, katere zastopa, odloča Delavski svet z večino glasov.

Kar zadeva obveščanje delegatov, je določeno, da se gradivo pošilja delegatom delavskih svetov TOZD oziroma DO toliko zgodaj, da morejo ti pravočasno zavzeti svoja stališča in jih sporočiti delegatom.

Načini in roki sklicevanja sej ter vodenja in glasovanja Delavskega sveta bodo podrobneje določeni v poslovniku Delavskega sveta.

Govor na problemski konferenci

V imenu zadev skupnega pomena

Nadaljevanje s 1. strani

sanega v Zakonu o združenem delu. Že v začetku letošnjega leta smo se dogovorili, da bi izvedli tiste potrebne spremembe in dopolnitve naših samoupravnih sporazumov, ki jih narekujejo praksa dosedanjega skupnega dela, izkušnje, stališča ZK sprejeta na kongresih, nova zakonodaja in dokumenti letnih razvojno planskih resolucij družbenopolitičnih skupnosti, in sicer ob koncu leta, po možnosti z enim paketom teh sprememb. Med drugim je to potrebno tudi zato, ker so delavci v nekaterih naših organizacijah, zlasti tistih, ki so se združile kasneje, imeli manj možnosti, da vplivajo na oblikovanje samoupravnih sporazumov, saj so jih preprosto morali sprejeti, če so hoteli priti v SOZD.

To kompleksno in zahtevno delo torej ne pomeni sprememb posameznih členov, kar bi bilo na prvi pogled lahko videti kot nepomembno in suhoparno opravilo, ki naj ga opravijo pravniki, pač pa je to priložnost za temeljito oceno naših glavnih problemov, ki izhajajo iz tistih zadev, ki smo jih označili kot skupne.

To mora biti poglavitni namen naše problemske konference. Zato bi bilo odveč izgubljati čas s tem, da bi se hvalili z uspehi, ki jih je v bližnji preteklosti nedvomno bilo veliko. Ne, pozornost moramo obrniti na tisto, kar je nedodelano, neustrezno, nedorečeno, slabo; in iz tega iskati nove, boljše, bolj jasne in bolj precizne rešitve, da bi čez čas lahko ugotovili, da smo z dogovorom na današnji problemski konferenci zopet stopili pomemben korak naprej.

Pri tem pa je treba poudariti še eno značilnost sedanjega trenutka. Ne gre za nikakršne nove organizacijske oblike, za kakršnekoli reorganizacije v strukturi naših DO in TOZD, pač pa za izključni poudarek vsebinskim vprašanjem naših skupnih zadev in medsebojnih odnosov med DO in TOZD.

To seveda ne pomeni, da smo s sedanjo stopnjo naše organiziranosti lahko zadovoljni. Nasprotno, tudi zaradi nje se srečujemo z nekaterimi vprašanji, ki jih bom še omenil. Glavni vzrok za takšno stanje je seveda dejstvo, da smo ob združitvah spoštovali integriteto starih organizacijskih oblik, prejšnjih DO in TOZD, ki so poslovale marsikdaj tudi kot konkurenčne organizacije, s poslovnim programom, ki se je prekrival, ali pa s poslovnimi vezmi, ki z drugimi organizacijami znotraj SOZD niso bile kaj prida intenzivne. To čutimo tako rekoč vsak dan, zlasti v odnosih med našimi organizacijami trgovine na debelo, kjer smo še daleč od prepotrebne specializacije, v organiziranosti zunanje trgovine, delno pa tudi v kmetijskih organizacijah in v delu trgovskih organizacij na drobno, zlasti na področju severovzhodne Slovenije. Toda kljub temu ne mislim, da bi bilo v tem trenutku potrebno postaviti na dnevni red določene reorganizacije, razen morda tistih, ki bi jih narekovali predpisi, ko takozvane glavne dejavnosti TOZD ni mogoče kombinirati z drugo stransko dejavnostjo. Toda prav zato, ker ne postavljamo na dnevni red reorganizacij, moramo toliko bolj vztrajati na usklajenem poslovanju, na delitvi programov, na specializaciji, na odpravljanju konkurenčne ponudbe trgovskih organizacij znotraj SOZD. To je možno doseči, če bo vsaka organizacija spoštovala načelo, da z združitvijo v SOZD ni mogoče iskati samo koristi in prednosti v primerjavi s prejšnjo organiziranostjo, pač pa se sprijazniti tudi s tem, da je od določenih stvari potrebno odstopiti, da bi lahko uskladili odnose in interese.

Za oceno dosedanjih odnosov in za naše nadaljnje delo moramo izhajati predvsem iz tistih zadev, ki smo jih označili kot zadeve skupnega pomena za vse OZD, združene v SOZD. To opredeljuje sedanji 9. člen Samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD, čeprav nekoliko premalo določno in mislim, da jih moramo v novem členu, ki pa v bistvu ne bo nič novega, glede na tisto, kar je bilo že dogovorjeno, samo nekoliko bolj precizno opredeliti.

Najpomembnejše oziroma poglavitne zadeve skupnega pomena so naslednje:

1. skupno planiranje,
2. skupno določanje in izvajanje poslovne politike,
3. skupno uresničevanje razvojnih investicij z združevanjem sredstev,
4. skupno opravljanje bančno-kreditnih poslov v Interni banki,
5. skupna zunanjetrgovinska dejavnost,
6. skupna in enotna elektronska obdelava podatkov,
7. skupna solidarnost

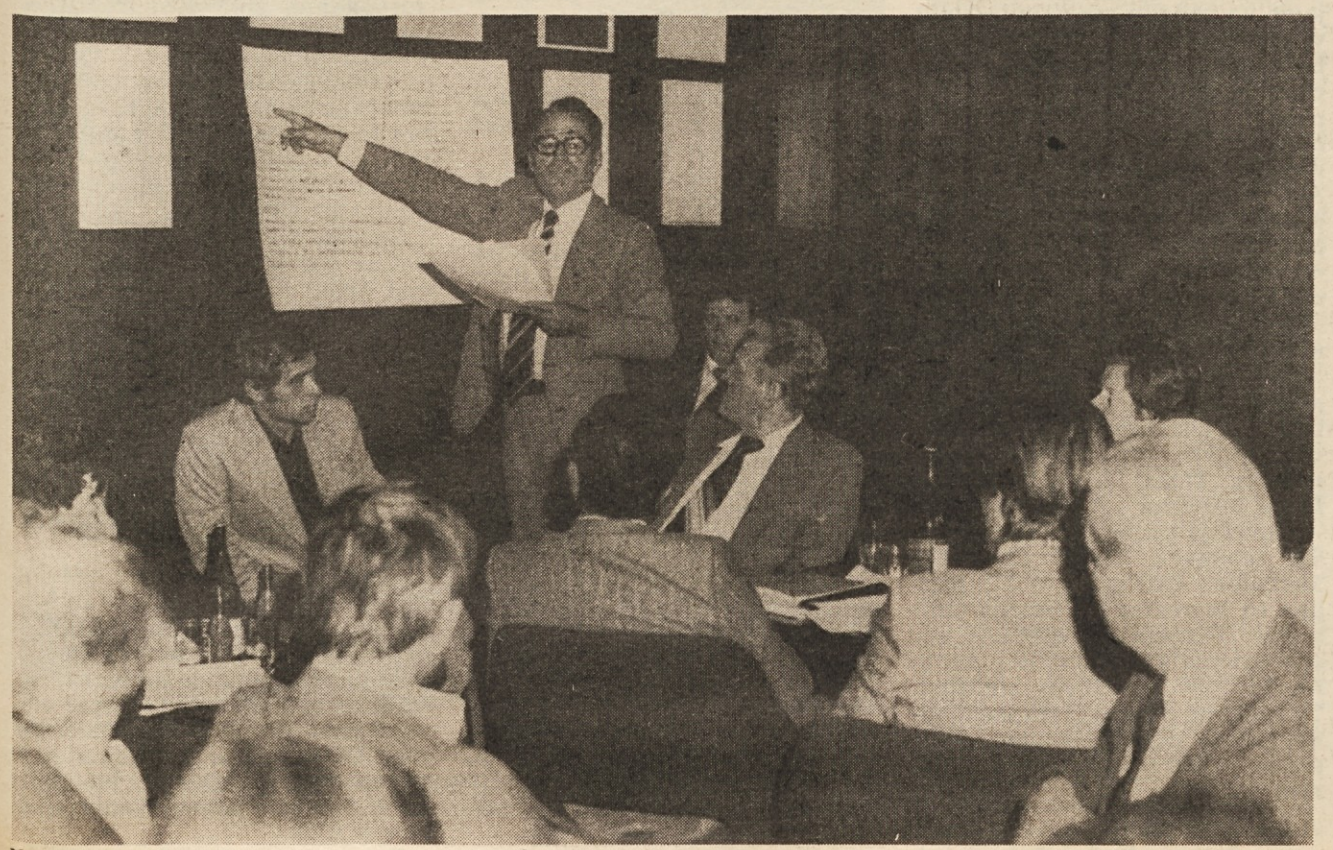

Namestnik generalnega direktorja, Vukadin Nedeljković, je svojo razlago popestril z grafičnimi prikazi – Vse foto: M. Marinček

Ad 1 – skupno planiranje

Pri našem delu imamo še vedno opravka s podcenjevanjem pomena planiranja v TOZD in DO. Predvsem se poudarja in misli, da gre pri planiranju samo za investicije, kot najpomembnejšo stvar, pa morda še komercialno poslovanje, medtem ko se ostali planski kazalci jemljejo bolj kot nekakšni neobvezni indikatorji poslovanja, zlasti v tistem delu, ki pomeni kvalitetne dejavnike gospodarjenja, npr. v velikosti čistega dohodka in strukture delitve. To podcenjevanje in premajhen pomen, ki ga dajemo planiranju, še vedno izvira v največji meri tudi od vodstvenih struktur v organizacijah združenega dela in se to prenaša po svoji logiki tudi na druge delavce. Celo v našem veljavnem, sprejetem srednjeročnem planu SOZD, je največji poudarek na investicijah. Samo to se jemlje kot čvrsto dogovorjeno, drugo je pa bolj stranskega pomena. Tako pojmovanje je seveda daleč od tega, kar zahteva zakonodaja in splošna družbenopolitična klima.

Ne glede na to, da republiški zakon o planiranju še ni sprejet, daje ostala že sprejeta zakonodaja na področju planiranja dovolj elementov za hitrejše in bolj kvalitetno planiranje v TOZD, DO in SOZD. Zaradi tega je torej temu vprašanju treba posvetiti znatno večjo pozornost in upoštevati da posamezne faze planiranja ne gre obravnavati kot neko formalno obveznost, temveč kot temeljito vsebinsko razpravo in soočenje vseh delavcev s problemi. Faze so sledeče:

– smernice za plan TOZD, ki jih določi Delavski svet,
– samoupravni sporazum o osnovah plana TOZD (referendum)
– plan TOZD (delavski svet).

Isti akti se sprejemajo tudi na ravni delovne organizacije in SOZD. To pomeni, da moramo naše že obstoječe in sprejete planske dokumente uskladiti z obstoječo veljavno zakonodajo in se obenem lotiti planiranja našega poslovanja in razvoja že tudi za naslednje srednjeročno obdobje do leta 1985.

Praktično to pomeni, da imamo pred seboj tri najpomembnejše zadeve:

1. da bomo sprejem samoupravnega sporazuma o temeljih srednjeročnega plana SOZD Merctor obravnavali predvsem z vidika prilagoditve veljavni zakonodaji o planiranju, že sprejete planske odločitve pa spreminjati le v toliko, kolikor to zahtevajo principi kontinuiranega planiranja. To velja za vse ravni, TOZD, DO in SOZD;
2. da takoj začnemo s pripravami projekcije našega razvoja za naslednje srednjeročno obdobje;
3. da pospešimo delo na pripravah za sprejem planov poslovanja in razvoja za leto 1979.

Zaostriti moramo družbenopolitično odgovornost poslovodnih in strokovnih kadrov v naših organizacijah za pripravo planskih aktov in za njihovo samoupravno sprejemanje, za spoštovanje dogovorjenih rokov dostavljanja podatkov, periodičnih in zaključnih računov, za sodelovanje pri planiranju z bankami, občinami in razvojno-planskim sektorjem v Delovni skupnosti SOZD Merctor, saj je sicer kvaliteta in pravočasnost analitskega dela kot osnove resnega planskega dela onemogočena.

Kar zadeva spremembe in dopolnitve sedanjih členov 11 do 20 Samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD, je potrebna poenostavitev in večja jasnost teksta o planiranju.

Ad 2 – skupno določanje in izvajanje poslovne politike

S popularnim nazivom to imenujemo skupna komercialna politika, ki je prav gotovo ena najpomembnejših zadev skupnega pomena, zlasti zaradi tega, ker je tesno povezana z dohodkom in uspešnostjo poslovanja vsake TOZD in DO ter z njihovimi medsebojnimi odnosi.

Funkcijo skupnega določanja in izvajanja poslovne politike smo razvili od prejšnje skupne nabave trgovskega blaga za potrebe več organizacij v sestavi SOZD do kompleksnega urejanja prihodkovnih odnosov med proizvodnjo in trgovino ter še posebej med zunanjetrgovinskimi organizacijami in trgovskimi organizacijami na debelo in trgovskimi organizacijami na drobno in do koordinacije prodajne in nabavne politike članic SOZD znotraj in izven SOZD zaradi povezovanja interesov, ki jih imajo naše članice pri istih partnerjih. Tu sta pomembna dva akta:

1. samoupravni sporazum o trajnem poslovnem sodelovanju in združevanju dela in sredstev med proizvodnimi organizacijami združenega dela in trgovskimi organizacijami združenega dela, ki ga bomo spremenili in dopolnili, ko bo sprejet zvezni zakon o obveznem združevanju proizvodnih, zunanjetrgovinskih in organizacij združenega dela trgovine na debelo;
2. samoupravni sporazum o odnosih med trgovskimi in zunanjetrgovinskimi organizacijami na debelo in trgovinskimi organizacijami na drobno v sestavu SOZD Mercator. Z njim ne bi urejali samo prihodkovnih odnosov, pač pa tudi vprašanja učvrstitve notranje discipline v medsebojnem poslovanju.

Najvažnejši problemi na tem področju so naslednji:

1. dogovorili smo se za organizacijo trgovine na drobno po teritorialnem principu (večjih problemov ni, le TOZD Dolomiti še vedno ni izvedel vključitve trgovine v Postojni v sestav TOZD Izbira);
2. dopuščamo možnost funkcionalne organizacije trgovine na drobno, kjer gre za specializirano trgovino, ki lahko sega s svojimi poslovalnicami tudi v širši prostor republike oziroma celo v druge republike (npr.: Avtomaterial, Industrijsko blago Koper, Steklo);
3. dogovorili smo se tudi za organiziranost trgovine na debelo s pretežno prehrambenim programom po teritorialnem principu, s tem da morajo skladišča te trgovine biti polno založena z enotnim in enakim asortimanom in poslovati do trgovine na drobno z enotnimi dobavnimi in plačilnimi pogoji. V zvezi s tem je potrebno podrobno proučiti upravičenost nadaljnjega obstoja majhnih prehrambenih skladišč z ozkim asortimanom (Ribnica, Hrastnik, Ormož, Rakek);
4. dogovorili smo se za specializacijo in funkcionalno organizacijo trgovine na debelo z neprehrambenim blagom, s tem, da podpiramo formiranje trgovine na debelo za vse blagovne skupine, ki jih upravičuje absorbcijska moč naše maloprodajne mreže.

Toda tu imamo največ neusklajenosti, prekrivanja programov, celo medsebojne konkurence.

Protislovje je, da niti ena od naših organizacij na debelo ni usposobljena na neprehrambenem sektorju dobro in popolno postreči našo trgovsko mrežo (to velja za Grosist Postojna, Grosist Ljubljana, Panonija Ptuj). Zato z zunanjimi grosisti moramo delati še vedno s preko 1,8 milijarde letno. Istočasno pa bijemo notranji boj za vsako blagovno skupino, da bi jo obdržali, in se ne moremo medsebojno dogovoriti o delitvi programa.

Situacija nam narekuje odločnost pri razreševanju tega vprašanja, ne glede na takozvane tradicionalne blagovne skupine pri posameznih grosistih in ne glede na tisto, kar je v trenutku posameznih integracij izgledalo smotrno in upravičeno. Dinamika razvoja in novi integracijski procesi terjajo sprotna prilagajanja. V spornih zadevah prekrivanja prodajnega programa moramo seveda dati prednost manjšim in bolj specializiranim organizacijam, da ojačajo in dopolnjujejo svoj program z novimi blagovnimi skupinami, preprosto zato, ker se večje in bolj razvejane z več artikli lažje prilagajajo težavam na trgu. Tukaj mislim zlasti na Steklo, ki mora kot nosilec v svoji stroki dobiti možnost nastopa s širšim dopolnilnim programom, pa čeprav na navidezno škodo Grosista iz Postojne in Grosista iz Ljubljane.

5. Dosledno bomo vztrajali na vse večji intenzivnosti internih poslovnih odnosov med organizacijami, združenimi v SOZD, da bi se interni promet in medsebojna prihodkovna odvisnost in povezanost med našimi organizacijami nenehno krepila in povečevala. To zlasti velja za:

– kmetijske organizacije, da svojo proizvodnjo vse bolj prilagajajo potrebam tržišča in se usmerjajo v domačo mrežo ne samo z nekonjunkturnimi proizvodi, ampak tudi z iskanim blagom,
– specializirane trgovske organizacije, da obvezno prevzemajo to blago (Sadje zelenjava, Sadje Koper-Dekani),
– zunanjetrgovinske organizacije, da z uvoženim blagom široke potrošnje, ki ga uvažajo na osnovi pravic iz zunanjetrgovinskega poslovanja in prometa na drobno, prvenstveno zalagajo domačo mrežo in skrbijo za kvalitetni dopolnilni asortiment,
– trgovino na drobno, da se pospešeno orientira na domače dobavitelje, zlasti tam, kjer smo z integracijami ustvarili ustrezne povezave (Sadje zelenjava, Panonija Ptuj, Grosist Postojna, Grosist Ljubljana, Steklo, Sadje Koper-Dekani, Contal Ljubljana, Izbira Postojna in Preskrba Portorož); tu nimamo kaj skrivati, da to pomeni postopno zmanjševanje pomena drugih grosistov kot dobaviteljev naše mreže,
– v samoupravni sporazum moramo zato vgraditi tudi ustrezne ekonomske sankcije za tiste organizacije, ki ne bodo spoštovale komercialnih planov, oziroma ki bo-

Nadaljevanje na 4. strani

Marija Plazar, delegatka Mercator – Velepreskrbe, TOZD Steklo

Marina Galun, delegatka Mercator – Potrošnika iz Lenarta

Jože Kolmanič, delegat Mercator – Sloge iz Gornje Radgone

Govor na problemski konferenci

V imenu zadev skupnega pomena

Nadaljevanje s 3. strani

do pri istovrstnih nabavah prekoračevale plan pri enih dobaviteljih na škodo drugih.

6. Posebno podporo dajemo, tudi glede razvoja in širjenja novih kapacitet, tistim našim proizvodnim organizacijam, ki bodo korajžno prilagajale svoj proizvodni program potrebam tržišča, bodisi da gre za deficitarne proizvode (na primer: proizvodnja mesa v kmetijskih organizacijah, proizvodnja suhomesnatih in specialnih mesnih proizvodov in delikates v obeh TMI), bodisi da gre za akumulativno proizvodnjo, katere nosilci so Konditor s slaščičarskimi proizvodi, Pekarna Grosuplje s specialnimi kruhi in seveda Emba s svojim programom.

V enotno komercialno politiko pa ne spada samo interna realizacija med organizacijami znotraj SOZD, pač pa tudi potreba doslednega spoštovanja obveznosti, ki jih sprejemamo s samoupravnimi sporazumi in ustreznimi proizvodno-prodajnimi plani do naših proizvodnih partnerjev, proizvodnih organizacij širom Jugoslavije. Nekatere naše organizacije še vedno smatrajo te sporazume in te plane kot neke vrste formalno obveznost, ki jo terja Zakon o združenem delu, delajo pa lahko po svoje. Vendar tudi ti odnosi bazirajo na planskih dogovorih, s katerimi sprejemamo do proizvodnih organizacij čvrste obveznosti glede količine in asortimentov blaga, ki ga bomo prodali v naši mreži. Od tega zavisi, ali bomo realizirali tudi dogovorjeni del skupnega prihodka in si pridobili zaupanje za nove skupne akcije. Ne pozabimo, da nam združujejo tudi sredstva za ekonomsko propagando in tudi investicijska sredstva za širjenje naše trgovske mreže. Tudi pri tem združevanju sprejete obveznosti o povečanju njihove realizacije pri nas lahko uresničimo le ob dosledni poslovni in plansko skupaj dogovorjeni disciplini. V tem je bistvo umiranja klasičnih trgovskih odnosov, ki so temeljili le na trenutnih poslih in na iskanju le trenutno največjega možnega zaslužka.

Neustrezno našo skupno poslovno politiko kažejo tudi naši nastopi na sejemskih prireditvah, zlasti v Zagrebu, kjer je bil Mercator predstavljen na sedmih mestih. Te nastope moramo združiti na največ dva paviljona, enega prehrambenega in drugega tehničnega.

Tudi uporaba enotnih zunanjih obeležij, čeprav so dogovorjena v Samoupravnem sporazumu o združitvi v SOZD, velja pa to za znak »M« in ustrezne napise na prodajnih mestih, firmah, predstavljanju v javnosti, prevoznih sredstvih, oblekah, dopisnem papirju, domačih proizvodih, servirnem sladkorju itd; nekaterim našim organizacijam še vedno dela težave. Izgleda, da je tega največ zlasti pri večini organizacij v sestavu Nanosa, pri Agrokombinatu Krško, pri gostinski organizaciji Ilirija in še nekaterih.

Naj omenim še vprašanje poslovnih prostorov, ki jih razne naše organizacije uporabljajo v Beogradu. Zlasti zunanjetrgovinske organizacije bi morale razmisliti o skupnih predstavniških prostorih, pri čemer bi sedanji in novo kupljeni prostori Contala lahko postali središče predstavništev Mercatorja v Beogradu, in vseh tistih tam zaposlenih, ki poslovno in komercialno delujejo v Beogradu oziroma v Srbiji.

Ad 3 – skupno uresničevanje razvojnih investicij z združevanjem sredstev

Tudi to je ena od temeljnih zadev skupnega pomena. S sprejemom Samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju in delitvi skupnega dohodka v decembru 1977 smo združevanje sredstev kot tradicionalno obliko medsebojnega sodelovanja vseh organizacij pri investicijskih naložbah postavili na nove osnove v smislu Zakona o združenem delu. Mislim, da moramo našo bodočo investicijsko politiko, še zlasti glede na nizko akumulativnost večine naših organizacij, dosledno utrjevati v tem smislu, da dajemo podporo samo večjim investicijam, pomembnim za skupne potrebe več članic, pomembnim za proizvodnjo deficitarnih oziroma akumulativnih proizvodov, pomembnim za oskrbo občinskih središč in večjih novih stanovanjskih naselij, da bi odpravili razdrobljeno in neracionalno mrežo, in pomembnim za izvoz. Vse ostale manjše investicije moramo izločiti iz sistema financiranja iz združenih sredstev in jih razreševati v ožjem krogu interesentov oziroma v krogu posameznih DO v našem sestavu.

Čeprav je disciplina združevanja sredstev v rokih in v višini, kot izhaja z samoupravnega sporazuma, manj pereča kot v preteklosti, je še vedno nekaj organizacij, ki so nezaupljive in nedisciplinirane. Posebej je treba opozoriti, da nekatere TOZD v bistvu planirajo svoje investicije tako, da sproti porabijo vsa sredstva, ki jih združujejo, s čimer seveda bistveno izkrivljajo sam smisel združevanja, vendar je le treba povedati, da nekatere organizacije niso izpolnile svoje obveznosti iz združevanja za leto 1978 niti do današnjega dne, čeprav je bil sklep Poslovnega odbora Mercator – Interne banke, da se polovico obveznosti za leto 1978 združi do 30. 9. 1978. To so naslednje organizacije: TOZD Veleblagovnica Beograd, TOZD Trgopromet Kočevje, TOZD Investa, TOZD Jelka Hrastnik, Mercator – Potrošnik Lenart, Mercator – Agrokombinat Krško, TOZD Kmetijstvo in TOZD Kooperacija in dve temeljni organizaciji iz Mercator – Nanosa Detalj Buje in Trgovina Rakek, medtem ko so se TOZD Conimex, Mercator – Slovenija sadje in TOZD Kavarna Evropa zavezali, da bodo svoje obveznosti nakazali do 31. 10. 1978.

Vsekakor je treba podčrtati, da dosedanja praksa pomoči in sodelovanja poslovodnih organov v SOZD, delavcev Interne banke in razvojno-planskega sektorja, v pripravah investicij, v angažiranju bančnih kreditnih sredstev, v naporih za pridobivanje sredstev pri naših dobaviteljih, pri čemer največje breme nosijo delavci komercialnega sektorja, opravičuje zaupanje v sistem združevanja, ki smo si ga zastavili, in nam na tem področju preostaja le še bolj intenzivno delo in le še večje združevanje, če hočemo zastavljene cilje izpeljati.

Dosedanje izkušnje združevanja sredstev narekujejo nekatere spremembe dosedanjega 28. člena Samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD in sicer:

– kot osnovo za združevanje bi obdržali le amortizacijo po predpisanih minimalnih stopnjah, na novo pa bi uvedli kot osnovo davčno osnovo iz obračuna davka na dohodek TOZD (namesto dosedanje osnove ostanka dohodka). Povečana amortizacija kot osnova za združevanje odpade, ker je zajeta v davčni osnovi. Davčna osnova je objektivnejši kriterij, ki bo vse TOZD postavljala v bolj enakopravni položaj, ker bo eliminiran vpliv različno visokih OD in skupne porabe. Računamo, da bo potrebno združevati 20 do 25 odstotkov davčne osnove in 50 odstotkov minimalne amortizacije,

– odpadejo vse olajšave, prav tako se anuitete iz združenih sredstev in iz kreditov bank ne bi upoštevale niti kot odbitna niti kot pribitna postavka. Pač pa je potrebno predvideti možnost, da se iz združenih sredstev pod določenimi pogoji odplačuje tudi del anuitet, ki presegajo odplačilno sposobnost posameznih OZD – investitorjev, kar je že zdaj uneseno v 16. členu Samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju in delitvi skupnega dohodka.

Ad 4 – skupno opravljanje bančno-kreditnih poslov v Interni banki

Mercator Interna banka je mlada institucija, vendar je dosegla v dosedanjem poslovanju velike uspehe.

Združevanje sredstev za tekoče poslovanje osvobaja odvisnosti od temeljnih bank. Tisti, ki najemajo kredite pri Interni banki in se pritožujejo, da v bistvu plačujejo skoraj iste obresti kot pri temeljnih bankah, pozabljajo, da te obresti istočasno predstavljajo dohodek drugega člana SOZD in dohodek Interne banke, ki se zopet deli med članice. Upoštevati je treba, da so obresti eden največjih stroškov večine naših organizacij.

Izkušnje plačilnega prometa, ki poteka preko Interne banke že za večino organizacij v ljubljanskem bazenu, nas vzpodbujajo, da vztrajamo na nadaljnjem vključevanju v kratkoročno poslovanje tudi bolj oddaljenih organizacij, čeprav je nekaj tehničnih problemov, ki jih je treba rešiti in so morda rešljivi z ustreznimi terminalskimi povezavami na center AOP. Članice se v dokajšnji meri poslužujejo kratkoročnih kreditov pri Interni banki, medtem ko so nekatere še vedno brez potrebe nezaupljive pri nudenju dnevnih viškov svojih žiro računov. Tu naj naštejem pozitivne primere, ki pa jih je še vedno premalo, saj so svoje občasne viške ponudile Interni banki le nekatere temeljne oziroma delovne organizacije TOZD Investa, TOZD Grmada, TOZD Ilirija, Mercator – Emba, Mercator – Slovenija sadje, Mercator – Sadje zelenjava, TOZD Conimex, Mercator – Univerzal, TOZD Metlika in Mercator – Pekarna Grosuplje. Pomemben element gospodarjenja s sredstvi je planiranje prilivov in odlivov sredstev. Tu nimamo posebnih izkušenj, toda takšno planiranje nam vsem skupaj lahko prihrani velika sredstva.

Ad 5 – skupna zunanjetrgovinska dejavnost

V poslovanju naših zunanjetrgovinskih organizacij, mislim na Contal, Slovenija sadje in Steklo, je več problemov, na katere želim opozoriti:

– prepočasno osvobajanje zunanjetrgovinskega poslovanja iz prejšnjega časa v smeri širjenja poslovanja,

– neusklajeno nastopanje v inozemstvu, zlasti v vzhodnih državah, pa tudi nekaterih državah v razvoju, kjer se morajo zunanjetrgovinske organizacije dogovoriti za enega nosilca, ki bo organiziral kontakte s tujimi firmami v imenu celotnega Mercatorja,

– premajhna prilagoditev poslovanja zunanjetrgovinskih organizacij potrebam mreže Mercatorja (zlasti pri uvozu blaga široke potrošnje); velja najbolj za Contal, delno pa tudi za Slovenija sadje, ki mora izkoristiti svojo vlogo zunanjetrgovinskega nosilca za celotni prehrambeni sektor, torej širše od svojega tradicionalnega predmeta poslovanja,

– neizdelan sistem sodelovanja med zunanjetrgovinskimi organizacijami, ki je vsaka zase seveda tudi grosist, in ostalimi trgovskimi organizacijami na debelo in drobno v sestavu SOZD, tako da nimamo sistematičnega pregleda niti nad potrebami po dopolnilnem, popestritvenem blagu v naši mreži, niti nad ponudbo naših zunanjetrgovinskih organizacij.

Probleme medsebojnega sodelovanja in usklajevanja med zunanjetrgovinskimi organizacijami naj bi reševala skupnost zunanje trgovine, ki smo jo ustanovili v smislu 61. člena Samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD. Potrebna je večja aktivnost te skupnosti, kajti zadeve, ki jih v zunanjetrgovinskem poslovanju smatramo kot zadeve skupnega pomena, so zlasti:

– koordinacija, pravno-tehnična vprašanja in propagandno delo za zunanjetrgovinske organizacije v sestavu SOZD,

– poslovno-tehnično sodelovanje pri kooperantskih poslih za potrebe članic SOZD in za druge velike poslovne partnerje Mercatorja pri njihovem izvozu,

– skupna predstavništva v tujini, skupno ustanavljanje podjetij ali partnerstva v tujini,

– skupno in usklajeno nastopanje na sejmih in drugih komercialnih prireditvah v tujini,

– skupno in usklajeno nastopanje pri tujih firmah, zlasti v deželah SEV in deželah v razvoju,

– združevanje deviznih sredstev in združevanje uvoznih pravic, pridobljenih z izvozom blaga, za potrebe članic SOZD.

Ad 6 – skupna in enotna elektronska obdelava podatkov

Nedavna instalacija novih računalniških naprav v Ljubljani in Ptuju, zlasti pa sklepi zadnjega, 8. zasedanja Delavskega sveta o računalniški obdelavi v TOZD in DO, ki sestavljajo SOZD, so ustvarili realno podlago za večjo širino računalniških obdelav, tako po številu in obsegu programov, kot tudi po številu TOZD, ki jih bodo računalniške obdelave zajele.

Načela so naslednja:

– organizacija poslovno-informacijskega sistema in organizacija računalniške obdelave podatkov sta enotni,

– nabava hardware (računalniških naprav) in software (računalniška tehnologija) je skupna zadeva vseh članic SOZD in se finansira iz združenih sredstev,

– vse članice SOZD so dolžne vključiti se v enotne računalniške obdelave v skladu s sprejetim programom,

– medsebojna razmerja, finansiranje računalniških obdelav, enotna tehnologija postopkov, enotno poslovanje po posameznih obdelavah (grosiranje, detajlistično poslovanje, finančno poslovanje itd.) se uredi s posebnim dogovorom ali samoupravnim sporazumom med uporabniki in delavci v AOP na principih svobodne menjave dela,

– vse računalniške naprave, ki se finansirajo iz združenih sredstev, se knjigovodsko vodijo v Delovni skupnosti SOZD kot skupna lastnina vseh članic SOZD in tudi amortizacija se obračunava v Delovni skupnosti,

– ne glede na to, ali bodo delavci v posameznih centrih AOP v delovnem razmerju pri svoji krajevni organizaciji ali pa v Delovni skupnosti SOZD, je strokovno vodenje in programska usmeritev kadrov enotna,

– enotno zajemanje podatkov in oblikovanje skupnih in enotnih kazalcev poslovanja je nujno potrebno tudi zaradi primerljivosti poslovnih rezultatov in enotne notranje kontrole materialnega in finančnega poslovanja.

Perspektiva organiziranosti AOP je ustanovitev DO poslovno-informacijskega sistema v smislu 375. in 403. člena Zakona o združenem delu.

Ad 7 – skupna solidarnost

Govorimo o dveh vidikih solidarnosti:

– pokrivanje izgub (tu so potrebne spremembe v primerjavi z dosedanjim 65. členom Samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD),

– solidarnostno zagotavljanje določene višine osebnih dohodkov in sredstev skupne porabe (za regres in družbeno prehrano) v skladu s Samoupravnim sporazumom o osnovah plana.

Spremembe, ki so nakazane, so delane tudi v smislu večje afirmacije DO v SOZD. Konstitutivni element SOZD so delovne organizacije, čeprav seveda mimo TOZD, njihovih pravic, obveznosti in položaja, zlasti vpliva na celokupno politiko v SOZD, ne želimo in ne moremo iti. Vsa sredstva, vse bistvene in odločilne odločitve niti na nivoju DO niti na nivoju SOZD ne morejo biti sprejete, če niso sprejete v TOZD.

Toda lahko postavimo načelo, da praviloma koordinacija in komuniciranje na liniji TOZD–SOZD in obratno poteka vedno preko DO, še več, da mnogo vprašanj, ki zadevajo medsebojne odnose med TOZD in DO, zlasti pa med DO in DO, urejajo prizadeti z neposrednimi kontakti, po možnosti celo brez posredovanja organov SOZD.

Prav tako lahko postavimo načelo, da vse obveznosti glede združevanja sredstev, finansiranja delovne skupnosti, pokrivanja izgub in druge skupno dogovorjene obveznosti prevzemajo TOZD skupno preko svoje DO, tudi v primerih, če so izračunane za posamezno TOZD. To načelo pomeni, da eventualno neizvrševanje obveznosti posamezne TOZD povzroči dodatno prerazpodelitev obveznosti med ostalimi TOZD v okviru DO. V primerih, ko so obveznosti dogovorjene do DO kot celote, se TOZD o interni porazdelitvi samostojno dogovarjajo.

Vseh sedem zadev skupnega pomena, ki so bile opredeljene, so stebri naše organizacije, medsebojnih odnosov in vsake naše TOZD in DO posebej, in obenem preizkusni kamni naše sposobnosti, samoupravne zrelosti in premagovanja podjetniške preteklosti. Razvoj in napredek vsake naše OZD je tudi naš skupni napredek.

Izvršilni odbor Delavskega sveta SOZD Mercator se je sestal po programu, ki ga je sprejel Delavski svet, dne 17. oktobra 1978 k obravnavi osnutkov štirih samoupravnih splošnih aktov SOZD in jih dal v javno obravnavo na 1600 mest samoupravnega komuniciranja v SOZD Mercator. Obravnava bo zaključena z 9. zasedanjem Delavskega sveta SOZD, dne 22. 11. 1978, ko bo razpisan referendum za sprejem aktov v dokončnem besedilu. Foto: Matjaž Marinček

Roke v boke. Foto: Jaro Novak

Problematika v mesno-predelovalni industriji

Janez Selan – M-Velepreskrba, TOZD TMI

Brez koruze ne bo mesa

Sveže meso in mesni izdelki so vsakodnevni prehrambeni artikli, po njihovi potrošnji so po svetovnih standardih med drugim meri tudi družbeni standard posamezne dežele. Cene svežega mesa in mesnih izdelkov morajo biti v posameznih družbenih merilih življenjskega standarda, zato družba tako močno drži svojo roko nad maloprodajnimi cenami teh artiklov.

Cene mesa in mesnih izdelkov se plansko določa po zvezni resoluciji o dviganju cen za posamezna gospodarska leta in se zaradi tega teh cen ne da dvigniti po sporazumu med proizvajalci in potrošniki, kar potrdi Zvezni zavod za cene, pač pa je za to potreben sporazum med republiškimi izvršnimi sveti. Tu pride do raznih nesoglasij in se tako zgodi, da se maloprodajne cene dvignejo šele takrat, ko so nabavne cene to vsoto že davno presegle. Pri dvigovanju cen pa proizvajalec živine zahteva ponovno povišanje proizvajalnih cen in se tako veriga poviševanja maloprodajnih cen nadaljuje, a vse to v škodo mesno-predelovalne industrije.

Glavni vzrok težav v proizvodnji živine so neurejene cene koruze. Vse naše maloprodajne cene so izračunane na proizvodno ceno koruze 2,10 din/kg franko proizvajalec. Cena koruze pa je bila v juliju 1978 4,40 dičkg in kaže, da se bo še povišala. Zaradi takega stanja je postalo vsako pitanje živine nerentabilno, kar se predvsem odraža pri pospešenem klanju telet. Zvezni izvršni svet je odobril uvoz 100.000 ton koruze iz ZDA, Slovenija pa je od prijavljenih 30.000 ton prejela le 17.300 ton. Med uvozom koruze jo je prizadela še elementarna nesreča (neurja in toče) v Pomurju; tako je izpadla še ta količina koruze in so se povečale potrebe po koruzi v teh krajih, kjer so si doslej koruzo pridelovali sami.

Pri zagotovitvi potrebnih količin koruze iz letošnje letine predvidevajo težave zaradi manjšega pridelka (približno 7,5 milijona ton) in obvezne regulative v prometu s koruzo, objavljene v Uradnem listu. Zato tudi za naprej ni rešeno vprašanje pitanja živine in rentabilnosti mesarskih podjetih ter preskrbe z mesom in mesnimi izdelki.

Mehanizacija pri spravljanju koruze. Foto: Kancijan Hvastija

30 let zadružništva

Leo Frelih – M-Kmetijska zadruga Cerknica

Razvojna pota prehrambenega zaledja mesta Ljubljane

V Cerknici je naša Kmetijska zadruga v nedeljo, 15. 10., proslavila 30 let svojega delovanja s svečano sejo zadružnega sveta in z razstavo »30 let zadružništva« v kinodvorani v Starem trgu. Ob jubileju so Cerkničani pregledali rezultate povojnega delovanja. Povzemamo jih po govoru direktorja zadruge, ing. Lea Freliha.

Pri obnovi dežele po vojni je imelo zadružništvo pomembno vlogo. Nekatere oblike zadružništva so imele že tradicijo izpred vojne, tako da je zadružništvo na področju Cerknice staro že več kot 70 let. Mlekarna v Novi vasi kot predelovalni obrat je bila ustanovljena že kmalu po letu 1900. Za zametke sodobnega zadružništva pa lahko smatramo združevanje v večjih vaseh po letu 1948, ko je bila tudi cerkniška zadruga prvič uradno registrirana.

Takratna oblika zadruge je bila pogojena s potrebami gospodarskega razvoja države. Njen poslovni predmet je obsegal vse od osnovne kmetijske proizvodnje odkupa in trgovine ter žaganje lesa, do obrtniških enot. V okviru zadruge je bilo praktično na voljo vse potrebno za nadaljnji razvoj. Po združitvi nabavno prodajnih zadrug ali – v eri kratic – NAPROZ, in takratnih kmetijskih zadrug je na področju občine Cerknica delovalo 12 manjših zadrug. Velik interes med zadružniki je vplival na precejšnjo aktivnost pri naložbah. Zgrajeni so bili – s prostovoljnim delom in s prispevki – zadružni domovi.

Za drugo obdobje – od leta 1948 do 1955 je značilno preoblikovanje v KDZ – Kmetijske delovne zadruge. Vsebina nove oblike je v tem, da se je združena zemlja kmetov v KDZ obdelovala skupno. Lepe uspehe so dosegle takrat zadruge v Grahovem, Žerovnici in Cerknici, medtem ko so se druge, ki so bile vezane na tujo delovno silo, začele preoblikovati že prej.

V obdobju med 1955. in 1959. letom je značilna hitra gospodarska rast zadrug. Ostanke dohodka so vlagali v nove objekte ali v popravila, glavni del dohodka pa se je po letu 1958 začel prelivati v zadružne objekte za lastno proizvodnjo, glavni vir dohodka je bila kmetijska proizvodnja članov zadruge in gozdarstvo.

Leta 1959 je prišlo tudi do očiščevanja zadružne dejavnosti, s čimer je zadruga izgubila gozdarsko, obrtno in trgovsko dejavnost, z njimi pa tudi velik del dopolnilnega dohodka, ki bi bil potreben za kritje težav v kmetijski proizvodnji. V obdobju 1961–1963 je značilnost združevanje zadrug, ko se je KZ Grahovo pridružila KZ Cerknica, KZ Žilce KZ Begunje, KZ Ravnik KZ Nova vas, KZ Babno polje in KZ Iga vas KZ Stari trg, KZ Unec KZ Cerknica. Vse področne so se končno v letih 1964 in 1965 združile v KZ Cerknica.

Težave v kmetijski proizvodnji so se pokazale tudi zaradi pomanjkanja delovne sile, ki se je usmerila v lesno in kovinarsko industrijo, ki sta se v občini naglo razvijali. V tem času nastopi močno razslojevanje kmečkega prebivalstva, opuščanje obdelovanja zemljišč, najsi bo v ravninskem ali v hribovitem svetu. Zaposlovanje v industriji je pospešilo gospodarski razvoj občine, hkrati pa je zavrlo kmetijstvo.

Zaradi nenehnih težav v govedorejski proizvodnji je bila spomladi 1968. leta ukinjena celotna družbena proizvodnja in isto leto je zadruga ponovno dobila v upravljanje svoje trgovine, v objekte nekdanje govedoreje pa je po letu 1970 vselila perutnino za proizvodnjo valilnih in konzumnih jajc.

Zadruga na novih poteh

V zadnjem desetletju je KZ Cerknica sodelovala pri načrtnem usklajevanju razvoja v občini. Neskladja so bila ugotovljena predvsem v naslednjih pogledih:

– družbenoekonomski položaj kmetijstva v primerjavi z ostalimi panogami;

– omajano biološko ravnotežje;

– samopreskrba tako za svoje potrebe kakor za potrebe v izjemnih razmerah;

– ekonomsko nezanimiva proizvodnja, slaba opremljenost, visoka starostna struktura, razparceliranost zemljišč in težki naravni pogoji.

Jasno je postalo, da mora biti skupno dogovorjena politika razvoja občine naravnana v stopnjevano oživljanje kmetijske proizvodnje in v izboljšanje ekonomskega položaja kmeta.

Spodbudo temu je dala tudi prehrambena kriza v svetu, ki opozarja na strateški pomen kmetijstva. Skupni program za leta 1970 do 1975 je v občini zadolžil posamezne nosilce razvoja.

Ustanovljena je bila kmetijska pospeševalna služba. V okviru občine je bil ustanovljen Sklad za pospeševanje kmetijstva, ki se je leta 1975 preoblikoval v Kmetijsko razvojno skupnost občine Cerknica. Naloga skupnosti je bila, da z zbranimi sredstvi celotnega gospodarstva, ki združuje tudi danes 0,3% od ustvarjenega dohodka, čim bolj izravnava neenak družbenoekonomski položaj kmeta. V letu 1973 je bila ustnovljena Notranjska hranilnica in posojilnica, ki je z združenimi sredstvi Kmetijske zadruge oziroma hranilnih vlog kmetov in delavcev ter vlog kmetov kooperantov pri GG zagotovila sredstva za kreditiranje naložb.

Istočasno je v tem obdobju z intervencijami v kmetijstvo posegla tudi širša družbenopolitična skupnost. Uvedena je bila vrsta olajšav v republiškem in zveznem merilu, ki je prispevala k hitrejšemu razvoju kmetijstva.

Tudi II. kongres ZKS leta 1970 je dal pomemben pečat nadaljnjemu razvoju kmetijstva v Sloveniji. V tem obdobju beležimo pomembno preobrazbo družbenoekonomskih odnosov na vasi. Ponovno je oživelo samoupravljanje in interes za organizirano proizvodnjo združenih kmetov.

Formirani so bili proizvodni okoliši po vseh krajevnih skupnostih in postali osnovna celica, kjer sta združeni kmet in delavec reševala skupno problematiko razvoja kmetijstva.

Samoupravno preoblikovanje zadruge leta 1973 v temeljni organizaciji združenega dela Sodelovanje in TOZD LKP je vplivalo še na hitrejši razvoj samoupravnih odnosov. Danes lahko ugotavljamo vidne uspehe na tem področju, ko smo preko delegatskega sistema z gozdarji vključili slehernega kmeta in delavca. Vidni pa so tudi materialni učinki, saj imamo danes že 2,8 milijona tržne proizvodnje mleka in 2000 ton mesa ter 600 ton krompirja letno. To so podvojene količine proizvodnje v primerjavi z letom 1970.

Plotovi, ki jih bo treba podreti

Ob sedanji analizi uresničevanja srednjeročnega načrta razvoja občine in republike za obdobje 1976–1980 ugotavljamo, da se je intenziteta po letu 1976 zmanjšala in da današnji položaj tako v slovenskem prostoru kot tudi v občini ne kaže vzpodbudnih rezultatov. Vzroke za stanje je potrebno čimprej odpraviti, kajti dolgoročni negativni vpliv bo imel težje posledice v nadaljnjem razvoju kmetijstva.

Sedanji sistem dogovarjanja o dohodkovnih povezavah, predvsem pa o usklajenih cenah reprometarialov in proizvodov gre prepočasi, tako da v sedanji situaciji hromi proizvodnjo.

Veljalo bi omeniti, da pomeni sedanje odstopanje razvoja kmetijstva na slovenskem od začrtanih poti resen problem, kar še po-

Nadaljevanje na 6. strani

Kongresne besede v prakso

Stevo Došenović – M-Velepreskrba, TOZD Hladilnica

Mladi se moramo vključiti organizirano

Deseti kongres ZSMS je pravkar končal svoje delo, o kongresnih dokumentih in statutu pa se je odločilno izreklo okrog sedemsto petdeset delegatov v Novi Gorici.

Mladi se zavedajo, da mora danes njihovo delo prodreti v vsa družbena okolja. Prav tako so v središču pozornosti mladih tudi uresničevanje Ustave, Zakona o združenem delu ter resolucija enajstega kongresa ZKJ in osmega kongresa ZKS. Brez prevzemanja konkretnih obveznosti in odgovornosti ne more biti pravega dela.

Kar zadeva koordinacijske svete v DO in SOZD, morajo imeti v mladinski organizaciji veliko vlogo, saj ti sveti ne bi smeli postati nikakršna predstavniška telesa. Koordinacijski sveti ne morejo prevzeti funkcije osnovnih organizacij, njihovo delo pa mora biti odraz potreb osnovnih organizacij in skupnih akcij na nivoju SOZD.

Aktivnost mladih komunistov v naših osnovnih organizacijah je premajhna, čeprav bi morali biti prav mladi komunisti nosilci aktivnosti v mladinskih organizacijah temeljnih organizacij združenega dela. Vse akcije morajo izhajati iz življenja in morajo podpirati interese najširšega članstva.

Potrebna je čim večja politična usposobljenost in izobrazba delegatov pri nadaljnjem razvijanju samoupravljanja in delegatskega sistema. Naša družba potrebuje ustvarjalnega mladega človeka in mu mora omogočiti pogoje, da oblikuje svojo osebnost – ne le v interesu posameznika, ampak v interesu družbe, v kateri raste.

Posebno poglavje je preživljanje prostega časa mladega človeka. Mladinske organizacije bodo morale poiskati možnosti bolj organiziranega prostega časa svojih članov.

Nedvomno pa je eden najpomembnejših in najbolj perečih problemov mladih stanovanjski problem. Če po eni strani ugotavljamo primanjkljaj kadrov v trgovini in odtekanje kadrov iz trgovine, se postavlja vprašanje, kako rešujemo njihove stanovanjske probleme, ker je to brez dvoma eden glavnih vzrokov odhajanja zaposlenih.

Nadalje je treba bolje informirati. Še vedno več govorimo, kot pa naredimo.

To je le kratek povzetek nalog, ki se postavljajo pred mlade po desetem kongresu ZSMS. Kongresni dokumenti, ki so zapisani, bodo dosegli svoj namen samo, če bomo resnično zaživeli v vsakdanjem delu mladih.

Sodelovanje z občinami

Vukadin Nedeljković

Predstavniki občine Lendava obiskali Mercator-Univerzal

Povabilu direktorja Mercator-Univerzal iz Lendave so se radi odzvali predsednik SOb Lendava tovariš Jože Gornjec, predsednik IS SOb tovariš Ladislav Ivanec, in sekretar tovariš Tibor Füle. Delovno organizacijo so obiskali z namenom, da se srečajo s predstavniki DO Univerzal in SOZD Mercator Ljubljana. Pogovarjali so se o razvoju gospodarstva v občini ter o vlogi Mercator-Univerzala pri nadaljnjem širjenju gospodarstva.

Tovariš Ladislav Ivanec je navzoče med drugim informiral, da število zaposlenih letno narašča po 10-odstotni stopnji in da je od skupnega števila občanov v tem letu zaposlenih 16 odstotkov. To število zaposlenih bo še večje z izgradnjo novih proizvodnih zmogljivosti v letih 1979 in 1980. V novo tovarno metanola in novo rafinerijo se investira 300 milijonov, v nove obrate Gorenja in Varstroja pa 850 milijonov dinarjev. Elma gre v investicije v višini 230 milijonov, Lek Ljubljana v višini 80 milijonov, medtem ko ima tovarna Helios pripravljen elaborat za postavitev tovarne za proizvodnjo škroba v vrednosti 20 milijonov dinarjev. V teku je dogovarjanje s tovarno Toko Domžale za postavitev proizvodnjega obrata.

Gospodarstvo občine razvijajo po policentričnem sistemu, ker želijo širiti proizvodnjo izven Lendave in izkoriščati ugodne pogoje, katere jim nudijo posamezne lokacije. Na ta način bo v Veliki Polani dobilo v naslednjem letu zaposlitev 120 delavcev, v Turnišču pa 500 delavcev v obratu industrije Planika.

Želijo se čim prej izključiti iz »kluba nerazvitih občin« in si prizadevajo za čim večjim narodnim dohodkom na občanu. Niso pozabili na tercialne dejavnosti in tudi ne na vse drugo, kar nudi delavcem boljši standard in razvedrilo. Skrbijo tudi za rekreacijo in telesno kulturo. V programu imajo gradnjo bazena olimpijskih razsežnosti, stezo za speedway ter teren za nogomet in druge igre z žogo.

O razvoju SOZD Mercator je prisotne informiral generalni direktor Miran Goslar. Sodelovanje med SOb Lendava in Mercator-Univerzal je ocenil kot izredno zadovoljivo v dosedanjem razvoju in izrazil željo, da se tudi v bodoče neguje. Kljub temu, da je akumulacija daleč pod možnostmi, ki jih terja razvoj naše maloprodajne mreže, si Mercator-Univerzal prizadeva pridobiti nove prodajne površine in gradi novo blagovnico v Lendavi, je med drugim povedal tovariš Goslar. Razlika v ceni pri prodaji blaga je nizka in je zato predlagal, da to vprašanje obravnava občinska skupščina – zlasti za blago, ki je pod kontrolo cen občine. Eventualno zvišanje razlike bi prispevalo k večji akumulativnosti in pridobivanju sredstev za nadaljnje investicije.

O dejavnosti zunanje trgovine sta razpravljala tovariša Ivanec in Kovač. Ugotovila sta, da tudi v tem pogledu niso izkoriščene vse možnosti, ki jih nudi maloobmejni promet s sosednjo Madžarsko.

O kadrovskih vprašanjih je spregovoril tovariš Füle, posebej o temi izobraževanja ob delu in vključevanja mladih delavcev v delo.

O nagrajevanju, zlasti o stimulaciji Mercator-Univerzalu, je spregovoril tovariš Ladislav Feher. V nadaljevanju je pojasnil program investicij in vključevanje dejavnosti Mercator-Univerzala v gospodarstvo občine. Mercator kot nosilec trgovske dejavnosti v občini, je dejal tovariš Feher, se mora širiti hkratno s širjenjem celotnega gospodarstva v občini Lendava. Povsod tam, kjer se postavlja nova tovarna, mora Mercator reševati preskrbo delavcev. Pomoči in razumevanja Občine Lendava je bil Mercato-Univerzal vedno deležen. Dobri odnosi so jamstvo, da bodo cilji DO Mercator-Univerzal uresničeni. Zavzel se je za pomoč Mercatorja pri gradnji rekreacijskih površin v občini in izrazil željo, da bi bila Lendava gostitelj Mercatoriade čez dve leti. Zahvalil se je prisotnim za obisk in je povabil vse navzoče na ogled gradnje nove blagovnice. Gostje so dobili informacije o velikosti blagovnice, poteku gradnje in urbanistični ureditvi okolice. Z otvoritvijo blagovnice bo Lendava dobila novi del urejenega poslovnega centra. Razgovori so bili odkriti, prisrčni in so bili zaključeni z izrazi tradicionalne ljubeznivosti in pozornosti gostiteljeve

S srečanja predstavništev občine Lendava s predstavniki SOZD Mercator.

30 let zadružništva

Razvojna pota prehrambenega zaledja mesta Ljubljane

Nadaljevanje s 5. strani

sebej velja za tako področje, kot je naše, ki nima kvalitetnih krmilnih rastlin in žitaric in smo vezani na travne površine ter na dokupovanje močnih krmil.

Menim, da je nujno treba pristopiti k izboljšanju dogovora o pospešenem vlaganju vsega gospodarstva v kmetijstvo, tako v Sloveniji kot v občini. Večkrat poudarjeno nujnost prelivanja sredstev tistih večjih centrov, ki so veliki porabniki hrane, bi morala postati stvarnost. Ravno ti centri pa še naprej zaradi pozidave zmanjšujejo proizvodnjo hrane, breme oskrbe pa prenašajo na obrobne, bolj kmetijske občine.

Nujno bi bilo, da bi se sredstva zbirala v izravnalne sklade in prenesla v tiste občine, ki neposredno zagotavljajo hrano. Istočasno bi morale mestne občine dati večji poudarek zagotovitvi višje stopnje samooskrbe, in to iz neposredne bližine, ne da se vežejo predvsem na dovoz hrane iz oddaljenih krajev. S tem se vse bolj zanemarja skrb za lastno bazo, ki pa je v izjemnih ali vojnih razmerah ne bo moč aktivirati.

Kljub omenjenim težavam pa lahko danes ugotavljamo, da je Kmetijska zadruga ustvarila ugodne pogoje za nadaljevanje in poglabljanje samoupravnih odnosov ter vključevanje združenega kmeta v družbeno dogajanje.

Aktivnost združenih kmetov in delavcev je pripomogla k tvornemu sodelovanju v vseh delegatskih strukturah, še posebej v Kmetijski zemljiški skupnosti, Kmetijski razvojni skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti za gozdarstvo ter v ostalih interesnih skupnostih.

Pomembno je bilo vključevanje v razprave ob sprejemanju zakona o združenem delu in še posebej sedaj ob razpravah o štirih kmetijskih zakonih:

– zakonu o združevanju kmetov,
– zakonu o kmetijskih zemljiščih,
– zakonu o preživninskem varstvu kmetov,
– zakonu o intervencijah v kmetijstvu.

Izredno pomembna v tem obdobju je bila razprava o možnosti razvoja zadruge za daljše obdobje. V teh razpravah smo izoblikovali dokončno stališče, da je nujno, da si TOZD LKP zagotovi možnost širitve v veji perutninarstva, medtem ko se je temeljna organizacija Sodelovanje preoblikovala v delovno organizacijo in povezala v sestavljeno organizacijo združenega dela Mercator.

S povezavami smo predvsem dosegli stabilnost pri plasmaju naših proizvodov in s tem tudi okrepili socialni položaj naših kmetov in delavcev.

Danes kmetijska proizvodnja, ki ni samo tržna, temveč tudi za lastne potrebe prehrane, presega že 5 milijonov litrov mleka in 2000 ton mesa.

Stopnjevano zmanjševanje aktivnega kmečkega prebivalstva je pogojevalo uvedbo mehanizacije, če smo hoteli zadržati raven proizvodnje. Letos smo v to vložili več kot 1,7 milijarde S din.

Ustanovitev prek 100 strojnih in proizvodnih skupnosti zgovorno govori o tem, da se je tudi združeni kmet otresel stare miselnosti in se vključil v ekonomske tokove.

Tudi socialni položaj se je z uvedbo starostnega in pokojninskega zavarovanja izboljšal. Do sedaj imamo že preko 150 zavarovancev.

Vse dosedanje delo in uspehi pa nas vzpodbujajo k še intenzivnejšem izpopolnjevanju srednjeročnega načrta razvoja občine.

Smernice in naloge so zelo velike, zato moramo skupno, tako združeni kmetje in delavci kot ostale interesne skupnosti s področja kmetijstva in družbenopolitične skupnosti, vložiti vse napore, da bomo načrt uresničili.

Pastirce v KZ Cerknica je zamenjal električni pastir Foto Jaro Novak

Glasilo M-Agrokombinata Krško

Center za obveščanje

Poskrbljeno za obveščanje v DO

Tokrat že tretjič v letošnjem letu pišemo o »Poročevalcu«, internem glasilu Mercator-Agrokombinata iz Krškega. To je edino tovrstno glasilo, ki redno izhaja in ga tudi v uredništvu redno dobivamo – ni pa edino v SOZD.

Druga številka, ki je izšla v mesecu juniju (in je obenem 7. v letošnjem letu), se začenja s poročilom o XI. kongresu ZKJ in ga imenuje »pogovor o dosedanjem delu in dogovor o bodočih nalogah.«

Objavljen je razpis posojila za izgradnjo stanovanj delavcem Mercator-Agrokombinata. Komisija za dodeljevanje posojila je prošnje interesentov zbirala do 28. julija. Za razdelitev je bilo načrtovanih 285.000 dinarjev, na voljo pa jih bo 300.000.

Obsežen seznam daje zelo natančne podatke o tem, kdaj in kje bodo posamezni delavci Agrokombinata letovali v sklopu počitniških zmogljivosti delovne organizacije.

Poročilo o tem, kdo je – na podlagi obvestila o odvzemu krvi v prejšnji številki »Poročevalca« – kri tudi daroval, poziva naj bi bilo ob jesenski akciji več krvodajalcev.

V glasilu je objavljen poziv, naj se delavci odločijo za povišanje kolektivne zavarovalne premije, obenem pa pojasnuje predlagani inačici.

V skupnih službah delovne organizacije, kjer pripravljajo obračune osebnih dohodkov, ugotavljajo pomanjkljivo evidenco bolniškega staleža. Pojavljajo se primeri staleža nad trideset dni; v zdravstvenem domu zaključijo bolniški list in odpošljejo skupnosti za zdravstveno zavarovanje, v delovno enoto ali skupne službe delovne organizacije pa ne dobijo nikakršnega obvestila. Posamezni delavci to izkoriščajo in ostajajo doma po nekaj dni, ne da bi za to vedel zdravstveni dom ali za delo odgovorni delavci delovnih enot. Prispevek poimensko navaja delavca, ki je na ta način oškodoval sodelavce.

Za mnoge delavce v delovnih enotah vedo, da jim je prenehal bolniški stalež, pa o tem ne obvestijo ustrezne službe delovne organizacije. Ta je prisiljena iskati podatke v Zdravstvenem domu ali skupnosti za zavaorovanje, kar meče slabo luč na izpolnjevanje delovnih dolžnosti, na evidenco, pa tudi na delavce same. Vse kaže, da je disciplinska komisija »rahlo zadremala« ...

Številka 10 (oktober 78) je izšla na štirih straneh. Uvodni in nosilni je prispevek, ki v obliki ugotovitev ob 2. seji DS delovne organizacije (21. septembra) kritično obravnava planiranje v delovni organizaciji. Planiranje je zaradi pomanjkanja denarja za lastno udeležbo ob sedanjih pogojih kreditiranja na mavih nogah. Plan je nastajal prehitro, na podlagi ocene in želja, ne pa na podlagi ekonomike in variantnih rešitev.

Predlog sporazuma o združevanju sredstev v Mercator – Agrokombinatu je pripravljen, sestavek o tem pa na kratko povzema vsebino tega sporazuma.

Za ozimnico bo tudi tokrat poskrbel sindikat; delavcem bodo na voljo hruške, različne vrste jabolk in vložene vrtnine kamniške Ete.

Prispevek z agitatorskim naslovom »Povečajmo množičnost športne aktivnosti« ugotavlja, da so bili doslej doseženi rezultati sicer dobri, izboljšali pa bi se lahko z bolj množično udeležbo.

V delovni organizaciji bodo na podlagi Zakona o združenem delu in samoupravnih aktov volili disciplinsko komisijo in odbore samoupravne delavske kontrole. Disciplinska komisija bo ena za vso delovno organizacijo, odbori samoupravne delavske kontrole pa v vseh temeljnih organizacijah in delovni skupnosti.

Obiranje sadja bo končano v zadovoljivem roku. Domačim delavcem se je pridružilo 120 sezonskih delavcev iz hrvaškega Zagorja in iz Bosne, nekaj tednov pa je sadje obiralo tudi 70 ROmunov iz okolice Djerdapa. V TOZD Sadjarstvo ugotavljajo, da je delavcev še premalo – predvsem zato, ker nimajo primernih prostorov za nastanitev. Ta problem bo tudi ena novih nalog v planu za prihodnje leto.

Področje delovnih razmerij

Vanda Briški – splošni sektor Delovne skupnosti SOZD

Kdor ne podpiše...

Kaj se zgodi, če delavec odkloni podpis izjave o sprejemu SS o združevanju dela delavcev v TOZD?

Delavcu preneha delovno razmerje že po samem zakonu, če noče dati pismene izjave o tem, da sprejema sporazum o združevanju dela delavcev v temeljni organizaciji. Tako določa Zakon o združenem delu v 1. točki 1. odstavka 216. člena, povsem enako besedilo pa je sprejel tudi zakon o delovnih razmerjih v določilu 1. točke 170. člena. Delavcu v takem primeru preneha delovno razmerje z dnem, ko ni hotel dati pismene izjave oziroma z iztekom zadnjega dne za takšno izjavo.

V temeljnih organizacijah sprejemajo samoupravne sporazume o združevanju dela delavcev z referendumom, kar so dolžni v smislu 463. člena zakona o združenem delu. Po uspešno opravljenem referendumu določi delavski svet dan, kdaj morajo delavci podati pismeno izjavo, da sprejemajo pravice in obveznosti po samoupravnem sporazumu. Ta samoupravni sporazum je temeljni samoupravni akt, zato ne more ostati in tudi ne postati delavec temeljne organizacije tisti, ki takega akta ne sprejme.

»Evropa« spet odpira vrata

Mile Bitenc – Delovna skupnost SOZD

Na žgance v gostilnico Ajda

Za svoj 111. rojstni dan je »Evropa« dobila povsem novo obleko – Zadnje dni oktobra končno otvoritev – Odslej bomo posedali v Evropi le do 23. ure

Obnova Kavarne Evropa gre h koncu. Po sedmih mesecih najrazličnejših del bo čez nekaj dni sprejela svoje prve goste. Notranjost je temeljito prenovljena, tako da bo zdaj gostom na voljo razen slaščičarne in kavarne še gostilnica Ajda.

Takšna temeljita prenova je bila kajpak potrebna. Sto enajst let stara kavarna je bila sicer nekajkrat že obnovljena, toda tokrat je prvič posodobljena v celoti.

Lokal, ki je dobro poznan in to ne le Ljubljančanom, je v palači, ki je bila zgrajena leta 1867 po načrtih italijanskega arhitekta Tiziana (ki pa menda ni v nikakršnem sorodstvu s slavnim beneškim visokorenesančnim slikarjem Tizianom). Zgradil jo je Luka Tavčar (ta pa je bil sorodnik znanega slovenskega pisatelja). V začetku je bila to biljardna kavarna. V hišo se je nekaj let po dograditvi vselila Slovenska tiskarna, ki jo je takrat vodil Janko Kersnik in kmalu je postala nekakšno pribežališče slovenskih kulturnikov. Kasneje je menjala še nekaj lastnikov; zadnji, ki je imel Evropo v svojih rokah, je bil kavarnar Tonejc. Prišlo je leto 1948 in z nacionalizacijo je kavarno kot ravnateljica prevzela Mary Palir. Od takrat pa do danes jo povsem po naključju vodijo same ženske; za Mary Palir je prišla Silva Varičak, po njenem odhodu v pokoj pa je leta 1973 vodstvo prevzela Jožica Blaznik. Prav njeni veliki načrti za posodobitev bodo v teh dneh postali resničnost.

V novo urejeni Evropi bo prav prijetno; ne le v kavarni in slaščičarni, pač pa tudi v novi gostilnici Ajda. Prijetno je slišati to ime, kajne? Tako lepo domače zveni. In prav je, da ta lokalček nosi domače ime, ki je v poplavi barov, bifejev in bistrojev prava redkost. Dolgo smo izbirali ime; predlogov je bilo cel kup. V Evropi so zanj spraševali sodelavce, znance, strokovnjake, pa tudi jezikoslovce. Janko Moder, znan slovenski jezikoslovec, je predlagal prvi del imena lokala: gostilnica. Skupina sodelavcev Slovenijalesa pa je dodala drugi del: Ajda. Zato, ker je lokal na Ajdovščini in ker bo med drugim ponudil tudi ajdove jedi.

Prav to bo ena izmed mnogih posebnosti, ki jih boste lahko naročili v gostilnici Ajda. Na voljo bodo tudi štruklji, prav takšni, kot jih je znala pripraviti babica. Celo za domov, po telefonu jih boste lahko naročili. Tisti, ki so jim všeč jajšne jedi, bodo lahko izbirali med omletami in raznimi solatami, postregli bodo z jedmi na žaru, z obaro in drugim. Preveč je, da bi našteval vse. Kuharji v Ajdi zagotavljajo, da bodo ustregli vsakemu okusu.

Kavarna je po opremi prestavljena v prejšnje stoletje. Urejena bo v pravem dunajskem slogu: spet bodo ob straneh male lože, mize z marmornato ploščo in nad vsem tem bodo svetile svetilke, ki bodo spominjale na tiste čase, ko so bile v modi še plinske.

Moderno opremljena, pa tudi z mnogo večjim izborom slaščic, bo goste pričakala tudi slaščičarna. Spet bodo na voljo razne torte (novost bo torta Mercator), pa potice, zavitki, brioši in še marsikaj – seveda vedno sveže. Ne le za goste v lokalu, temveč tudi za na dom, po naročilu.

Evropa je v Ljubljani zelo znana po sladoledu, ki ga pripravljajo iz samih naravnih sestavin. Večkrat smo lahko v raznih časopisih prebrali, da je sladoled v Evropi najboljši. Takšen, pravzaprav še boljši, bo tudi v prihodnje. Za pripravo bodo dobili nov sladoledni stroj (prvi takšne vrste v Sloveniji). Stroj bo popolnoma avtomatiziran (meša, kuha, pasterizira, zmrzuje) in v eni uri bo lahko pripravil kar 60 litrov sladoleda.

Oprema, ki jo potrebuje slaščičarna oziroma slaščičarska delavnica, je vsa nova in zato ni treba poudarjati, da je tudi sodobna. Delo slaščičark bo s tem in v novi, veliko večji delavnici, mnogo lažje.

Evropa, priljubljen lokal v centru Ljubljane, bo tako spet kmalu polno zaživela. Prijetneje bo gostom, prijetneje bo delavcem Evrope. Ne le v lepših prostorih, kmarveč tudi ob sodobni opremi in delovnih pripomočkih. Z adaptacijo so pridobili tudi lepe garderobe s sanitarijami in kopalnicami, s čemer se prej niso mogli pohvaliti.

Nekaj, kar pa predvsem Ljubljančanom že leta in leta žre živce, bo pa le še ostalo. Ne za spomin na preteklost, marveč zato, ker je zmanjkalo denarja. To je »mehur« nad teraso, ki je po zamisli arhitekta Saše Mächtiga zrasel pred 12 leti. Streha, ki je nenavadne oblike, zamaka, na dnu se nabira nesnaga, zatajila pa je tudi notranja razsvetljava. Vendar bo še nekaj časa tako; toda v Evropi že razmišljajo tudi o zamenjavi strehe nad teraso.

Ob koncu še tole: po novem bodo stregli le do 23. ure. Slaščičarna in gostilnica Ajda boste zaprti ob nedeljah, kavarna pa ob torkih.

Takale je bila videti terasa Kavarne Evropa pred več desetletji. O drugačnih časih pričajo med drugim tudi oblačila.

Ko sem pred dnevi pripravljal tale zapis, mi je na številna vprašanja ljubeznivo odgovarjala direktorica TOZD Kavarna Evropa (Mercator – Hoteli gostinstvo), ing. Jožica Blaznik. Povprašal sem jo, kako bo z zaposlenimi. Kljub novi dejavnosti (gostilnica Ajda), so v kolektiv sprejeli le dva nova delavca – kuharja. Ostali delavci, ki so med adaptacijo delali drugje, so se vsi, razen dveh, vrnili v kolektiv.

V času, ko je bila kavarna zaprta, so bili na delo razporejeni v temeljne organizacije v Mercatorju, v GP Ljubljana, Vodnikov hram in GP Figovec. Povsod so se počutili dobro, še posebno pa v Embi. Tam so, kot je poudarila tovarišica Blaznikova, kljub težavam, v katerih so se sami znašli, obdržali delavce Evrope do konca. Prav zato jim na tem mestu uprava Evrope izreka iskreno zahvalo.

Drugi o nas – tudi dezinformacija

Ana Marjanovič – Delovna skupnost SOZD

DELO, petek, 20. oktobra 1978, str. 7 – »Visoki osebni dohodki – izgubam navkljub«

»V prvem polletju je 55 organizacij združenega dela z izgubo izplačevalo osebne dohodke, ki so bili višji od povprečja«, komentira Delo, petek, 20. oktobra 1978. Na to se je nanašalo tudi delegatsko vprašanje na nedavnem družbenopolitičnem zboru slovenske skupščine, na katero je odgovoril republiški sekretar za delo in član Izvršnega sveta Andrej Grahor. Navedel je imena devetih organizacij združenega dela, ki so poslovale z izgubo, pri čemer so delavci prejemali na mesec več kot 7000 dinarjev osebnega dohodka. Med temi »izgubaši« je navedena tudi Mercator – Kavarna »Evropa«, Ljubljana (7831 dinarjev).

Tako pisanje v zvezi s Kavarno »Evropa« je netočno, ker niso posredovani celoviti in dejanski razlogi v zvezi z rezultati polletnega poslovanja in izplačanimi osebnimi dohodki. Treba je vedeti, da je izguba oziroma negativni poslovni rezultat v TOZD Kavarna »Evropa« bil načrtovan v planu poslovanja za leto 1978 z utemeljitvijo, da TOZD od 1. 4. 1978 dalje ne posluje zaradi adaptacije prostorov ter načrtovane realizacije in samoupravno sprejete investicije. S sklepom, ki ga je sprejel Delavski svet DO Mercator – Hoteli – Gostinstvo, n. sub. o., Ljubljana, dne 28. 12. 1977, na osnovi določil samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo Mercator – Hoteli – Gostinstvo n. sub. o., se negativni poslovni rezultat solidarno pokriva iz sredstev rezerv TOZD, združenih v delovno organizacijo Mercator – Hoteli – Gostinstvo. V času adaptacije oziroma izvedbe investicije so bili delavci Kavarne Evropa začasno razporejeni na delo v TOZD delovne organizacije Mercator – Hoteli – Gostinstvo ter v TOZD in DO, združenih v SOZD Mercator, in za ta čas tudi v teh organizacijah prejemali akontacije osebnih dohodkov. Povprečje osebnih dohodkov, ki je bilo objavljeno v javnosti, pa je povprečje osebnih dohodkov štirih delavcev, ki so ostali na delu v TOZD Kavarna »Evropa« zaradi realiziranja investicije. Višina osebnega dohodka pa je posledica visoke kvalifikacijske strukture teh štirih zaposlenih. Isti razlog o višini osebnega dohodka je navedel v obrazložitvi tovariš Andrej Grahor, s to razliko, da je dodal, da morda gre še za kake druge vzroke, ki pa jih še nihče ni natančneje raziskal. Ta njegova domneva bi utegnila vzbuditi pri delavcih, ki so podprli investicijo, sum o neodgovornem poslovanju vodilnih delavcev temeljne organizacije. Tudi pomanjkljivi podatki, kadar so izrečeni javno, lahko zelo bremenijo in kažejo v slabi luči poslovanje delavcev, ki so si pospešeno prizadevali, da bi poslovanje čim hitreje spet zaživelo.

Stanovanjska zadruga Mercator – Kartonažna tovarna

Danica Prosen – Center za obveščanje

Organiziran nastop za dvig standarda delavcev

O stanovanjski zadrugi Mercator smo v julijski številki glasila že pisali. Takrat smo vas seznanili s pripravami za ustanovitev zadruge. 29. septembra je bil njen ustanovni zbor, na katerem so se ustanovitelji dogovorili o ustanovitvi stanovanjske zadruge Mercator – Kartonažna tovarna Ljubljana (KTL), sprejeli ustanovitveno pogodbo in statut ter izvolili organe zadruge.

Stanovanjska zadruga po svoji vsebini sloni na načelu vzajemnosti med delovnimi ljudmi ter na načelu svobodnega dogovarjanja in usklajevanju interesov. Zato je prav gotovo najprimernejša oblika združevanja interesa posameznikov in širših interesov, ki jih družba zasleduje pri graditvi in vzdrževanju stanovanj in stanovanjskih hiš.

Zadruga uresničuje svoje cilje v skladu s svojimi programi, ki so usklajeni s programi stanovanjske graditve v občinah. Stanovanjska zadruga se po zakonu vključuje v samoupravno stanovanjsko skupnost.

Zadruga gradi in pridobiva stanovanja ter družinske hiše za svoje člane na način in ob pogojih, ki so določeni s pogodbo o ustanovitvi zadruge, statutom in so v skladu z zakonom.

Stanovanjsko zadrugo lahko ustanovi najmanj 30 občanov, ki podpišejo ustanovitveno pogodbo in zagotovijo sredstva za ustanovitev (2000 dinarjev vsak). Poleg ustanoviteljev lahko postanejo člani zadruge tudi drugi člani, in sicer pod pogoji, ki so navedeni v 8. členu ustanovitvene pogodbe.

Sredstva zadruge so članarina oziroma polog ob pristopu, sredstva zbrana od članov zadruge na žiro račun stanovanjske zadruge (krediti) ter obresti, če ima zadruga vezan žiro račun na stanovanjsko komunalno banko.

Zadruga nastopa kot pravna oseba in posluje glede nakupa materiala in plačila storitev z naročilnicami in drugimi oblikami financiranja, s katerimi lahko člani zadruge kupujejo material za zidavo. Stroški, ki nastajajo pri poslovanju zadruge, se delno krijejo iz obresti od sredstev članov zadruge na njenem žiro računu, delno pa iz članarine.

V času priprav na ustanovitev stanovanjske zadruge Mercator – KTL je bil na občini Ljubljana Vič-Rudnik dan v javno obravnavo programski in tehnični del zazidalnega načrta za območje RS-1 in RS-2 (Rudnik). Program zazidalnega načrta obsega območje med Jurčkovo potjo in Cesto ob železnici ter Ižansko cesto, Galjevico in Peruzzijevo cesto. Oddaja zemljišča še ni rešena in se bo o postopku še potrebno dogovoriti.

Zazidava je zasnovana na naslednjih principih manjše površine so predlagane za dopolnilno individualno gradnjo, večje pa za organizirano gradnjo, bodisi kot verižne oziroma vrstne ali pa čiste atrijske hiše (velike ali male). Predvidena bruto kvadratura objektov po programu je naslednja:

– verižna hiša približno 176 m^2
– atrijska velika približno 160 m^2
– atrijska mala približno 140 m^2

Pri tej razdelitvi niso upoštevane garaže, ki se zidajo posebej.

Zazidava omenjenega področja je zelo gosta, to pa zato, ker je to narekovala ekonomska računica zaradi povprečnih cen oziroma stroškov. Teren je slab, saj so tla barjanska in bo zato potrebno dodatno temeljenje na pilotih ter nasipavanje. V soseski so predvidene vse nove sekundarne komunalne naprave: kanalizacija, vodovod, elektrika, PTT, plin in javna razsvetljava.

Stroški za komunalno urejanje obsegajo:

1. stroške za zemljišče,
2. stroške za pripravo (dokumentacija pred gradnjo, sanacija terena in morebitna sušenja) in
3. stroške za komunalno opremo (sekundarne komunalne naprave, cevne napeljave, kanalizacija, vodovod, plin, kabli, javna razsvetljava, telefon, zelenice in prometne površine.

Po opravljeni oceni znašajo ti stroški 222.000 do 250.000 dinarjev za objekt.

Začetek gradnje je predviden za jesen leta 1979, najverjetneje pa spomladi 1980. Poiskati bo potrebno še najugodnejšega izvajalca za organizirano gradnjo, ki bo prevzel gradnjo objektov do podaljšane III. faze, kar predstavlja okrog 40% stroškov investicije. Izhodiščna cena za m^2 neto uporabne stanovanjske površine je okrog 10.000 dinarjev. Velikost parcel za verižne oziroma vrstne hiše je približno 200, za atrijske pa okrog 260 do 300 m^2.

Temeljna organizacija Spectrum se otepa s prostori

Tatjana Česen – M-Velepreskrba, TOZD Spectrum

Steklarji se iščejo v sestavljeni organizaciji združenega dela

Letos poteče 30 let našega obstoja. Leta 1948 je bilo namreč z odločbo takratnega MLO Ljubljana ustanovljeno obrtno podjetje SPECTRUM Ljubljana. Podjetje obstaja sicer že okoli 80 let, vendar je bilo pred letom 1948 v zasebni lastnini.

Dejavnost podjetja je bila izdelovanje ogledal in brušenega stekla. Razpolagali smo z zastarelimi osnovnimi sredstvi in delali v neprimernih poslovnih prostorih. Nismo imeli primernega skladišča, kamor bi skladiščili svoje blago, kajti ves material je bil izpostavljen vremenskim spremembam in kraji. Kasneje si je Spectrum pridobil večjo halo, kjer je bil material skladiščen, pozneje pa tudi ta hala ni zadoščala potrebam. Hala je postala delavniški prostor in kmalu je bilo steklo zopet izpostavljeno vremenu.

Vsi problemi, s katerimi se je podjetje srečevalo, so narekovali drugačno samoupravno organiziranost in povezovanje. Spectrum se je v začetku leta 1976 združil v DO Steklo, s čimer je nastala možnost za hitrejši razvoj sedanje temeljne organizacije Spectrum na sodobnejših načelih poslovanja. Vsi člani kolektiva so sprejeli sklep o nakupu lastnih poslovnih in delavniških prostorov. V letu 1977 je bila kupljena starejša hiša na Celovški 275, ki smo jo začeli adaptirati konec leta. V zgornjem delu stavbe smo uredili poslovne prostore, v pritličju pa delavniške prostore, kjer bomo opravljali brusilniška dela. S funkcionalno razporeditvijo prostorov in opreme in boljšim tehnološkim razporedom delovnih operacij predvidevamo povečanje obsega poslovanja z enakim številom zaposlenih. Prav tako se bo dvignila kvalitetna raven izdelkov in storitev. Novi prostori bodo omogočili opravljanje storitev in izdelavo steklenih izdelkov, katerih do sedaj zaradi neustreznih prostorov in neustreznih strojev za obdelavo stekel ni bilo mogoče opravljati.

Povezovanje in samoupravno dogovarjanje

V procesu uresničevanja Ustave in Zakona o združenem delu so se delavci temeljne organizacije združenega dela SPECTRUM na referendumu 26. 12. 1977 odločili za združitev v sestavljeno organizacijo združenega dela Mercator. To nikakor ni bilo formalno dejanje ali zaključek v razvoju samoupravnih razmerij. Uspešen izid referenduma je bil odraz razpoloženja in zavesti delavcev, da želijo združiti svoje delo in sredstva v okviru SOZD Mercator.

Meseca januarja 1978 so bile ob poteku mandata članom prejšnjega delavskega sveta volitve za sestavo novega. Ta je imel v novem mandatnem obdobju 11 sej. V sklopu DS delujejo Izvršilni odbor DS, Komisija za dodeljevanje stanovanjskih posojil, Komisija za ocenjevanje uspešnosti del in nalog delavcev v TOZD ter Odbor za družbeno samozaščito. Po reorganizaciji smo v temeljni organizaciji ustanovili Osnovno organizacijo sindikata in Osnovno organizacijo zveze komunistov. Organizaciji sicer delujeta, vendar njuno delo še ni v celoti zaživelo. Na delo vpliva dejavnost temeljne organizacije, saj je večina delavcev stalno na objektih izven sedeža TOZD. Poleg združevanja dela v SOZD je TOZD povezana tudi v poslovno skupnost Formator Celje in povezuje obrtno organizacijo s steklarsko dejavnostjo.

Novi poslovni prostori – novi delovni uspehi

Pričakujemo, da bo naložba v novozgrajeni objekt na Celovški 275 kmalu pokazala rezultate. S pridobitvijo tega objekta smo lokacijsko še bolj razdrobljeni kot do sedaj. Razdrobljenost povzroča nepotrebne večje stroške in manjšo sposobnost komuniciranja. Cilj kolektiva je adaptirati še podstrešne prostore poslovnega objekta, kamor bi se preselil še komercialni sektor. Objekt na Beljaški 4 je po urbanističnem načrtu predviden za stanovanjsko gradnjo, zato bi bilo vsako vlaganje v te prostore nesmotrno in kratkoročnega značaja.

Delavci smo se v srednjeročnem programu TOZD dogovorili, da bomo za opravljanje naše dejavnosti poiskali novo lokacijo, katero smo si načelno že pridobili na območju Viča. Nova lokacija z novim objektom je pogoj za perspektivni razvoj naše dejavnosti. Za izgradnjo tega objekta pa bo potrebno še veliko moči, volje ter zavesti kolektiva.

V kolikor ne bomo uspeli zagotoviti izvedbe srednjeročnega programa, bo vprašljiva nadaljnja dejavnost sektorja montaže. Za sektor montaže so prvenstveno potrebna skladišča velikih razsežnosti, saj je potrebna predhodna priprava stekel vseh velikosti.

Možnosti vključevanja v SOZD

Ob združevanju v SOZD smo v ekonomsko finančni analizi ugotovili, da obstajajo možnosti medsebojnega sodelovanja odnosno vključitve TOZD Spectrum pri izvajanju investicij in adaptacij v SOZD Mercator. Tako smo se že vključili v izvajanje posameznih objektov v SOZD. Ravnokar končujemo z deli na objektu Kavarne Evropa, v teku pa so pripravljalna dela za zastekljevanje objekta Poslovnega centra na Slovenčevi ulici in zastekljevanje trgovskega centra v Cerknici. Realno gledano obstaja še veliko možnosti vključevanja naše temeljne organizacije v SOZD Mercator. Posebno če računamo na sodelovanje s TOZD Investo, s katero trenutno sodelujemo samo občasno, na osnovi razvida del s steklarskega področja, s katerim se ta temeljna organizacija ukvarja, smatramo, da bi lahko dosegli trajnejše sodelovanje.

Svojo vlogo v sestavljeni organizaciji Mercator bi lahko še bolje odigrala naša temeljna organizacija s sektorjem inženiringa, saj lahko preko tega sektorja nudimo izvajanje vseh investicijskih del s kooperanti, vgrajevanje aluminijskih fasad, železnih konstrukcij, vseh keramičarskih del, vgrajevanje svetlobnih kupol in montaže obešenih stropov.

Z uvedbo novih sodobnih strojev bo odpadla marsikatera pikra beseda na račun kvalitete izdelkov oziroma uslug.

Temeljno organizacijo smo predstavili v okvirih vključevanja v SOZD, delavci SOZD pa se bodo pri nas pojavljali tudi sami kot zasebni potrošniki oziroma naročniki del.

Delavci TOZD Spectrum pri opremljanju vhodov v prenovljeni Kavarni Evropa

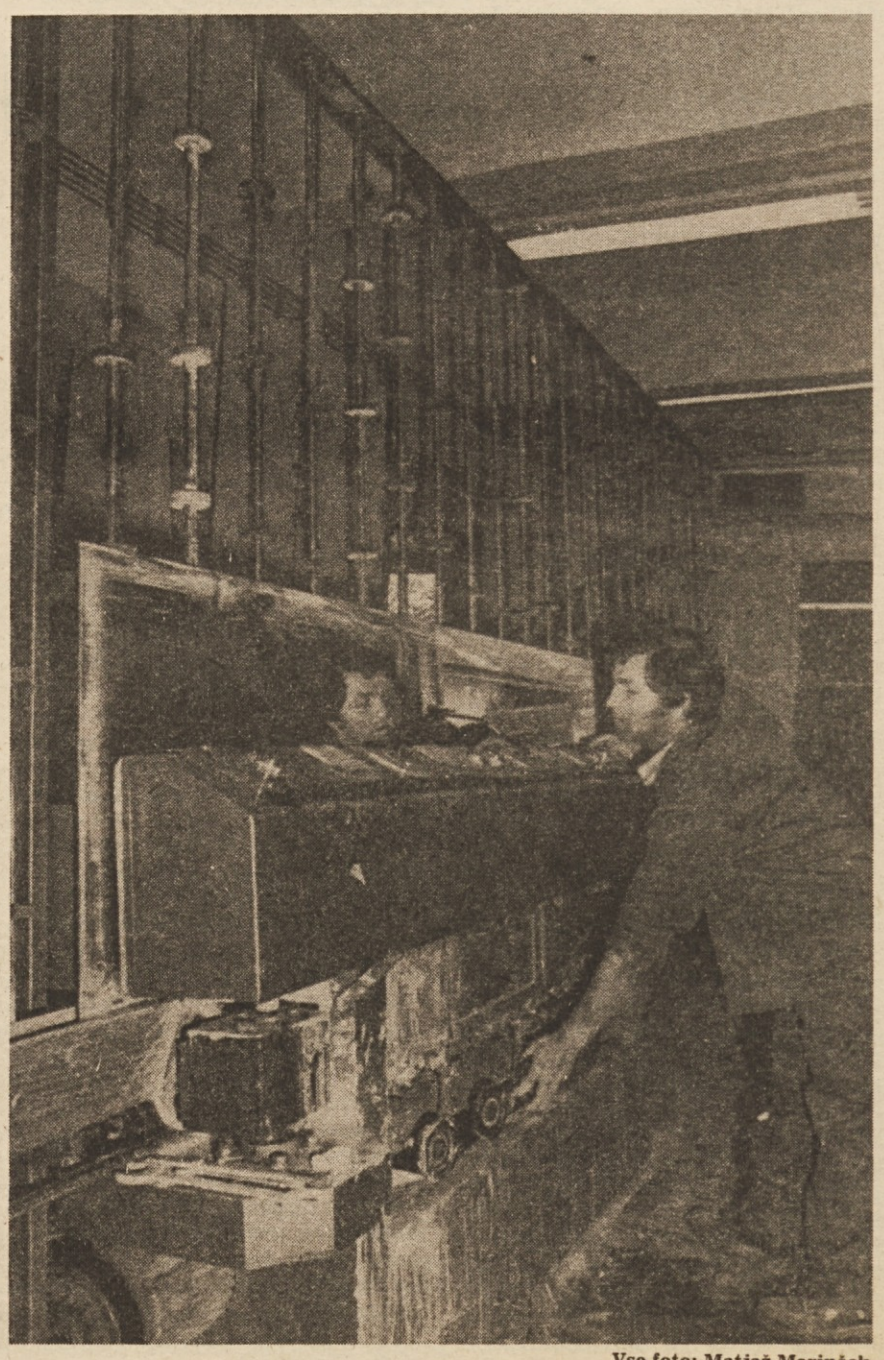

Vse fotografije so bile posnete v delavnici v novih prostorih TOZD Spectrum na Celovški cesti v Ljubljani.

Vse foto: Matjaž Marinček

V prodajnih prostorih v Radencih ne morejo več ustreči vsem željam. Nova samopostrežna prodajalna bo rešila problem.

V poslovalnici v Negovi je vedno pretesno; v novih prostorih, ki se jim obetajo, bo tudi izbira pestrejša.

Predstavljamo vam DO Sloga v Gornji Radgoni

Matjaž Marinček – Center za obveščanje

V Slogi je moč!

V severovzhodnem delu Slovenije ima Mercator pet delovnih organizacij. Tri smo letos v glasilu že predstavili (M-Zarjo, M-Potrošnik in deloma M-Panonijo), tokrat pa je na vrsti Mercator – Sloga iz Gornje Radgone.

Trgovsko podjetje Sloga je bilo ustanovljeno z odločbo Krajevnega ljudskega odbora Gornja Radgona dne, 2. julija 1952. Ob ustanovitvi je štel kolektiv 26 članov.

Osnovna dejavnost, nakup in prodaja trgovskega blaga na debelo in na drobno, se je odvijala v oddelku za prodajo na debelo in v petih detajlističnih prodajalnah v Gornji Radgoni.

Leta 1958 se je podjetju pripojilo trgovsko podjetje Mura s 13 zaposlenimi in s petimi prodajalnami.

Ob ponovni reorganizaciji, 1. januarja 1962, se je kolektiv povečal za 60 sodelavcev in 22 prodajaln iz prejšnjih trgovskih podjetij Dom in Izvir. Kolektiv je štel 99 zaposlenih, trgovsko dejavnost pa so opravljali v 32 prodajalnah. Istega leta so ukinili oddelek za prodajo na debelo in nekaj majhnih nerentabilnih prodajaln. V naslednjih dvanajstih letih so z investicijskimi naložbami širili poslovanje. Z adaptacijami in novogradnjami so v tem času pridobili približno 1800 m^2 prodajnih in skladiščnih prostorov. Zadnja večja investicija pred združitvijo z Mercatorjem je bila leta 1974 izgradnja sodobnega trgovskega lokala v Apačah z 250 m^2 prodajnih in 114 m^2 skladiščnih prostorov.

Sloga, trgovina na veliko in malo ter gostinstvo, se je Mercatorju pripojila 26. junija 1975. Danes je M-Sloga enovita delovna organizacija z nespremenjeno dejavnostjo, ki jo opravlja v 19 poslovnih enotah – 12 prodajaln je klasičnih, 7 pa samopostrežb. V sklopu štirih prodajaln so sodobni bifeji, samostojna poslovna enota pa je tudi gostilna v Negovi.

V delovni organizaciji združuje delo 169 delavcev. Kar 120 je kvalificiranih (KV) delavcev, 16 jih ima manjšo kvalifikacijo, 33 pa večjo. Zanimiva je tudi starostna struktura delavcev: kar 102 je mlajših od 30 let in le 7 je starejših od 50 let.

Sklenjenih imajo 31 učnih pogodb. 1. letnik obiskuje 13 učencev, 2. in 3. letnik pa po 9 učencev.

Uresničevanje začrtane kadrovske politike

V mesecu oktobru so v Gornji Radgoni odprli oddelek večerne srednje komercialne šole, kar je plod organizacijskega sodelovanja Šolskega centra za blagovni promet v Murski Soboti in Mercator – Sloge.

V delovni organizaciji se že vrsto let srečujejo s kadrovskimi problemi. Vodilna delovna mesta v prodajalnah niso ustrezno strokovno zasedena. Ob povečani fluktuaciji tega kadra je potreba po tako usposobljenih prodajalcih še posebno velika.

Pohvaliti velja prizadevanja, vložena v preselitev oddelka v Radgono; s tem želijo pri Mercator – Slogi vsem zainteresiranim omogočiti študij ob delu, kaže pa tudi, da so pričeli z večjo pozornostjo uresničevati začrtano kadrovsko politiko.

Tečaj oziroma pouk obiskuje 35 slušateljev – 23 jih je iz Mercator – Sloge, ostali pa so iz Elrada, Avtoradgone, Emone in Merkurja. Veliko od teh je slušateljic, ki pouka v Murski Soboti ne bi mogle spremljati. Za bodoče Slogine komercialne tehnike je študij brezplačen.

Trenutno najaktualnejše: investicije

Precejšnjo pozornost posvečajo v Slogi investicijam. Prihodnje leto nameravajo pričeti z gradnjo samopostrežne prodajalne v Radencih, premišljujejo pa tudi o novi blagovnici v Gornji Radgoni.

Po obsegu sicer manjše, a nič manj pomembne bodo prenovitve oziroma naložbe v nove prodajalne na podeželju. V še posebej slabih pogojih poslujeta trenutno poslovalnici v Spodnji Ščavnici in Negovi. Za prostore, v katerih sta omenjeni klasični prodajalni, plačujejo najemnino radgonskemu Kmetijskemu kombinatu, ki pa niti s prstom ne migne za vzdrževanje ali adaptacijo najetih prostorov. V zadnjem času je celo zahteval zvišanje najemnine, na kar v Slogi seveda niso pristali, zato so dobili odpoved. Problem torej, ki bo zahteval kar se da hitro rešitev, saj si je pri današnji razvitosti preskrbe potrošnikov le težko predstavljati, da bi krajani ostali brez osnovnih dobrin.

Potrošniški sveti – Damoklejev meč

S svojo prodajno mrežo pokriva Mercator – Sloga vseh 10 krajevnih skupnosti v občini. V nekaterih od njih obstajajo aktivni potrošniški sveti, katere prodajalci dokaj upoštevajo, saj jim ni vseeno, če je posamezna prodajalna javno kritizirana.

Pred kratkim so predstavniki Potrošniškega sveta KS Radenci in tržni inšpektor obiskali nekaj poslovalnic na njihovem območju. Pozitivne in negativne ugotovitve in opažanja so zapisali, dopis pa poslali na sedež delovne organizacije. Tu so dopis prepisali, ga razmnožili in poslali vsem poslovalnicam. V Slogi menijo, da se bo položaj v prodajalnah s tem in s podobnimi primeri izboljšal in da bo vse redkeje prihajalo do nepravilnosti v odnosu do potrošnikov.

Pestra družbenopolitična dejavnost

Družbenopolitično dejavnost v Slogi precej ovira teritorialna raztresenost posameznih prodajaln, kljub temu pa je ta dejavnost dokaj pestra.

Od 169 delavcev je 11 članov ZK, sedež osnovne organizacije pa je v Gornji Radgoni. Pogosto se sestajajo in pretresajo problematiko v delovni organizaciji in naši širši skupnosti.

Osnovna organizacija zveze sindikatov je zelo delovna. Omenim naj le skrb za šport in rekreacijo, ki ji v Slogi posvečajo veliko pozornost. Na Mercatoriadi na Ptuju so predstavniki delovne organizacije, kljub številčno skromni udeležbi, zasedli solidno 10. mesto.

Omenil sem že, da je Mercator – Sloga razmeroma mlad kolektiv: skoraj 40 odstotkov delavcev je mladincev. Kljub številčnosti pa se bolj poredko sestajajo, zato pa pogosteje pripravijo kakšne akcije.

Zavestna odločitev za SOZD

»Samoupravna odločitev kolektiva Sloge za SOZD Mercator je bila povezana z velikimi pričakovanji, predvsem pa je bila – zavestna«, zatrjuje direktor delovne organizacije, Budimir Gašević.

»Upravičeno smo pričakovali, da bomo pod veliko črko M dosegli večji dohodek in da bomo pri uresničevanju lastnega investicijskega programa deležni tudi ugodnosti v obliki združenih sredstev SOZD Mercator. Rezultat takega združevanja sredstev je tudi sodobna samopostrežna prodajalna na Kapeli.«

Na koncu...

Tokratna predstavitev je le bežen prerez skozi Mercator – Slogo. Obljubljamo pa, da bomo o tej delovni organizaciji, ki se odlikuje po mladih in zagnanih delavcih, še pisali.

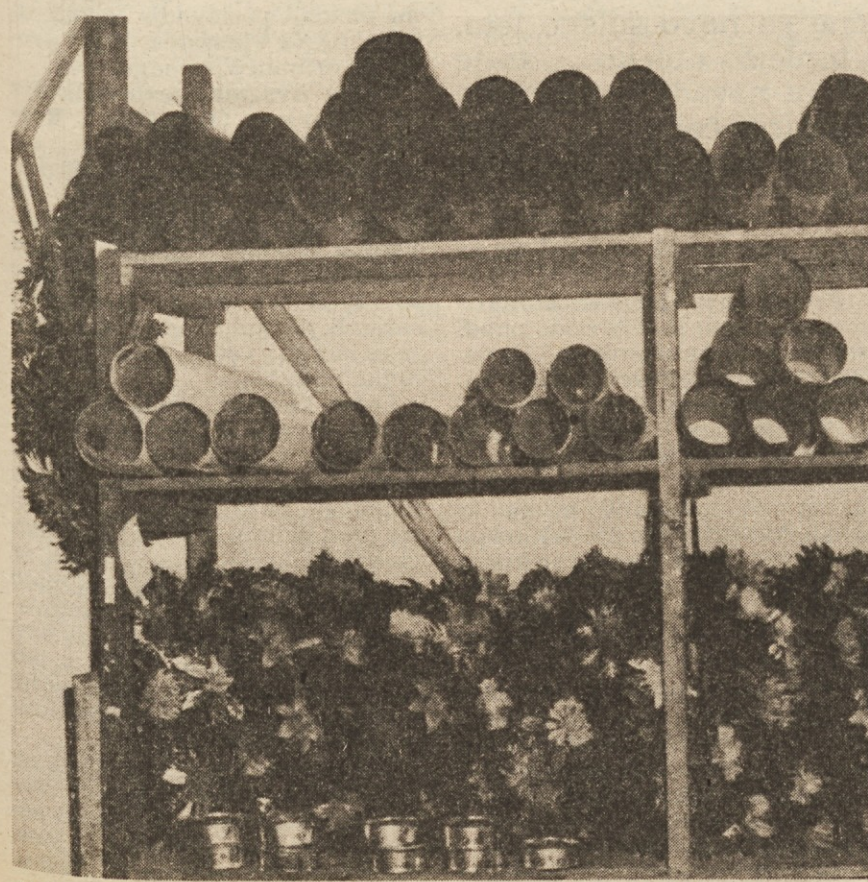

Kadar je v skladišču tesno, se znajdejo tudi cevi in venci na kupu – kakor v skladišču prodajalne s tehničnim blagom v Vidmu ob Ščavnici.

Prodajalna tekstilnih izdelkov v Gornji Radgoni je vzorno urejena in kupcem ponuja pestro izbiro blaga. Vse foto: Matjaž Marinček

Pisma uredništvu

Aleksandra Kornhauser – Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo

Še enkrat: Pridite raje ob drugi uri!

Moje delovno mesto je v središču Ljubljane. Ropot je njegova nadloga, ima pa tudi prednost: ko se vračaš domov, ti je na voljo kup trgovin prav pod nosom – takih sodobnih, skoraj bleščečih, dobro založenih. Stare med njimi so redke.

Vendar jaz kljub temu že leta hodim v isto trgovino, čeprav je med najbolj zastarelimi in čeprav v večernih urah, ko se po navadi odpravljam domov, mnogokrat že zmanjka kruha in solate. Zakaj sem ji zvesta?

Odgovor je tako preprost: bolj kot bleščečih prodajnih miz in celo bolj kot bogate izbire si kupec želi dobre besede, hitre in ljubeznive postrežbe. In to v »moji« trgovini vedno dobim!

Zgodi se, da pridem tja po sedmi zvečer, ko že zapirajo in seveda nimajo več kruha. Pa mi prodajalka odreže polovico tistega, ki ga je kupila sama – največkrat je to kar predstojnica. Zgodi se celo, da je trgovina že zaprta, le čistijo jo še, pa mi kljub temu odpro in dajo mleko in papriko, pa še ljubeznive besede povrh. Menda tako odpiranje niti ni dovoljeno – ampak kupcu se neznansko prileže, počuti se, da je v tej trgovini tudi malo doma.

pozne noči v trgovini, ki je tako majhna in vendar nikoli prazna. In kako imajo pri vsem tem nasmeh in dobro voljo za kupca. Kako predstojnica prijazno in vljudno pospremi k vratom celo možaka, ki je prišel v trgovino potem, ko je pri sosedih pregloboko pogledal v kozarec in poskuša razsajati – da, tudi to sem že v teh letih doživela nekajkrat.

In potem malice za učence – to je pravi direndaj! V bližini je kup šol s stotinami učencev – srednja tehniška, tehniška elektro šola, šola za oblikovanje – v šolskem odmoru vsi navalijo prav v to trgovino, ker ima menda odlične sendviče.

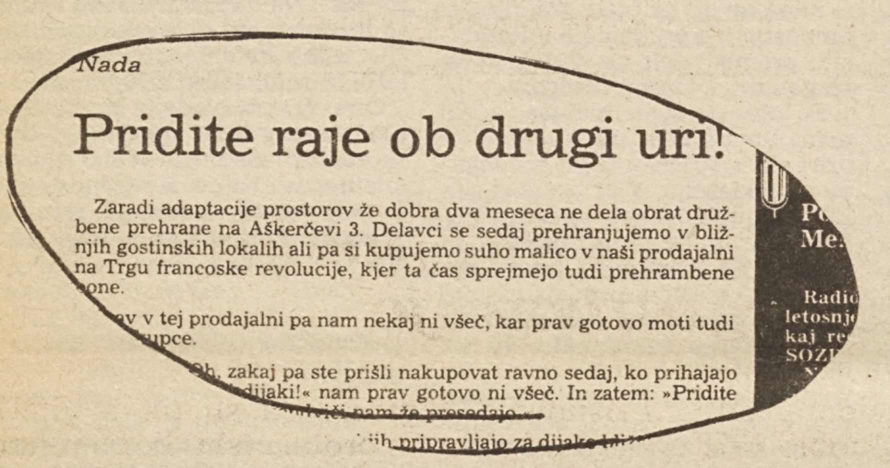
Nada

Pridite raje ob drugi uri!

Zaradi adaptacije prostorov že dobra dva meseca ne dela obrat družbene prehrane na Aškerčevi 3. Delavci se sedaj prehranjujemo v bližnjih gostinskih lokalih ali pa si kupujemo suho malico v naši prodajalni na Trgu francoske revolucije, kjer ta čas sprejmejo tudi prehrambene ...one.

...v v tej prodajalni pa nam nekaj ni všeč, kar prav gotovo moti tudi ...pce.

...zakaj pa ste prišli nakupovat ravno sedaj, ko prihajajo ...dijaki!« nam prav gotovo ni všeč. In zatem: »Pridite

Prejšnji teden pa so bile prodajalke nekako potrte, kar se mi še ni zgodilo. Previdno sem jih pobarala, kaj je: morda bolezen, morda še kaj hujšega?

Pa so mi pokazale »Mercator«, glasilo delavcev in kmetov te organizacije združenega dela. Tam v številki 9 na tretji strani piše Nada, da so ji delavke v prodajalni Mercatorja na Trgu francoske revolucije neljubeznivo svetovale, naj ne hodi v trgovino prav takrat, ko prihajajo kupovat sendviče dijaki iz bližnjih šol, temveč: »Pridite raje ob drugi uri!«. In še marsikaj ostrega na njihov račun je napisala Nada.

»Dajte no, požvižgajte se na to!« sem jim svetovala. »Mi kupci vas dobro poznamo in cenimo, zato tudi hodimo k vam. Zato tudi ste ena najbolje poslujočih trgovin, čeprav delate v tako slabih pogojih.«

Vendar so ostale pobite. »Lepo, da tako pravite vi«, so mi odvrnile, »toda to vedo samo naši kupci. Kako pa naj prepričamo enajst tisoč bralcev »Mercatorja«, da je res tako? Ne poznajo nas!«

Odšla sem, s svojim kruhom in mlekom, sadjem in sirom in drugo ropotijo – in v delu skoraj pozabila na to. Toda nekje ima človek vendarle vest – in ta me je peklila. Leta in leta že uživaš prijaznost teh žena, boš zdaj molčala? Leta in leta ti je neprijetno, ko vidiš, kako po ozkih stopnicah vlačijo težke zaboje, tudi tebi jih odnesejo v avto, največkrat še preden lahko priskočiš na pomoč. Gledaš jih, kako brez prestanka tekajo od jutra do

Ko sem tu pa tam naletela na to prodajalno, nabito polno z mladino, ki vpije kar počez in terja čimprej svoj sendvič – ne le zaradi mladostne objestnosti, tudi zaradi tega, ker šolski odmor kratko traja – sem premišljala: le kdaj ta dekleta naredijo toliko sendvičev, ko je trgovina vendar ves dan polna?

Še na misel mi ni nikoli prišlo, da bi se v času šolskih odmorov prerivala v trgovini. Če je tako naneslo, sem odšla in se vrnila ob drugi uri.

In zdaj premišljam, kdo je Nada, ki se ji je nasvet zdel tako zamalo? Žal je ne poznamo, ker se ni podpisala s polnim imenom, čeprav je s polnim imenom označila kolektiv delavk, ki ga je izpostavila javni kritiki tisočev.

Iz njenega pisma razbiram, da je najbrž delavka v pisarni Mercatorja na Aškerčevi 3. Bi bilo res tako hudo, če bi prišla ob drugi uri? V pisarni menda ni težko za nekaj minut prestaviti malico.

Še nekaj mi roji po glavi: tudi Nada pripada istemu podjetju kot delovna skupina te trgovine. Ali ne bi bilo tedaj najbolj normalno, da bi jim – če je že prišla v trgovino v času najhujšega navala – enostavno priskočila na pomoč? Krona ne bi padla z glave.

Zdaj vem, kaj bom svetovala, ko bom šla jutri spet po »špecerijo«: »Recite Nadi in njej podobnim: **Pridite raje pomagat!**« Kajti tudi v Mercatorju zavisi uspeh vseh zlasti od delavk in delavcev, ki delajo tako trdo kot žene v »moji« trgovini.

PRIPIS UREDNIKA

Težko je v nekaj stavkih, na katere se omejuje ta pripis, izčrpno in dovolj poudariti, pomen dejanja, kakšno je pričujoče pismo ugledne znanstvenice in družbenopolitične delavke. Gesto tovarišice Aleksandre Kornhauserjeve gledamo kot zgled in spodbudo v kontekstu prizadevanj Ljubljane, da bi se sleherni občan našega mesta čutil soodgovoren za njegovo zunanjo podobo kakor tudi za razvoj notranjih odnosov in kultiviranosti mesta. Za ta zgled se tovarišici Kornhauserjevi še posebej zahvaljujemo.

Glede na Mercator: zadovoljni bomo lahko, dokler bomo od naših kupcev in partnerjev prejemali dobre ocene in bo zgolj naš privilegij, da pometamo pred našim pragom. Tako je tudi razumeti kritične spise v našem glasilu.

S tega mesta je treba dodati še to, da se v Mercatorju zavedamo kvalitet osebja naše trgovine na Trgu francoske revolucije in da je ista avtorica o teh delavkah in trgovini že obširneje pisala. Obenem pa našim delavkam čestitamo za zasluženo družbeno priznanje, ki so ga prejele s pismom tovarišice Kornhauserjeve.

Trgovinica ob blagovnem centru

Nada Rihtar – M-Velepreskrba, TOZD Grosist

V prodajalni na Šišenski postaja živahneje

Majhna samopostrežnica na Šišenski 63 v Ljubljani kljubuje potrošniškemu velikanu, ki se je naselil pred dobrim letom dni nedaleč stran, ob Podutiški cesti.

V času, ko je ljubljanska SOZD Emona gradila ta velik sodoben objekt s 1000 kvadratnimi metri prodajne površine, ki so ga številni kupci iz Kosez, Podutika in Draveljske gmajne ter okolice težko pričakovali, pa so delavke v prodajalni na Šišenski že vedele, da bodo izgubile številne potrošnike. Do tedaj je namreč ta majhna prodajalna oskrbovala široko zaledje in imela tedaj najvišji promet na kvadratni meter med vsemi Grmadinimi poslovnimi enotami.

Poslovodkinja **Marija Paravanja,** ki vodi to prodajalno že četrt stoletja, se spominja prvih tednov ob selitvi novega soseda takole:

»Kar prazno je bilo v naši trgovini. Številni kupci so odhajali po nakupe v novo, lepšo, veliko in bolj založeno prodajalno. Pogrešale smo jih, saj smo bile vedno navajene živžava pri nas. Vendar so se nekateri počasi vračali nazaj k nam. Povedali so, da imamo tudi v naši prodajalni dovolj blaga, da ni tolikšnih vrst, nekateri pa so menili, da se počutijo bolj domače v našem majhnem »štiblcu«. Posebno ob sobotah opažamo, da se vse več nekdanjih strank vrača k nam.«

Po letu dni se je stanje ustalilo in izračuni kažejo, da imajo za 40 odstotkov manj prometa. Temu primerno so zmanjšali število zaposlenih, in sicer z 9 na 5. Letos septembra pa se je realizacija nepričakovano zvišala za 14% v primerjavi z lansko. Mesečno ustvarijo okoli 700.000 din prometa, kar je za trgovinico z 72 kvadratnimi metri še vedno zadovoljivo.

Trgovina je njen drugi dom. Največkrat je njen delovni dan daljši od osmih ur. Pa se tovarišica Paravanjeva zato nič ne jezi. Hudomušno je pripomnila:

»Res je, da opravljam poleg administrativnih del, kar moram storiti kot poslovodkinja, tudi druga. Strežem kupce, če je treba, pomijem tla. Naša prodajalna je sicer samopostrežna, pa vseeno številnim kupcem postrežemo še po starem in jim prinesemo željeno blago. V tem majhnem prostoru takoj opazimo, če kdo potrebuje pomoč.

Kot poslovodkinja si prizadevam, da bi ustvarili čimveč dohodka in da bi bile delavke v prodajalni zadovoljne z osebnim dohodkom. Delamo v izredno težkih delovnih razmerah; veliko je fizičnega dela, saj imamo del skladišča skoraj 100 m stran, nimamo primernega ogrevanja in težko v takih pogojih obdržimo kader.«

Delavke v Grmadini prodajalni na Šišenski 63 s prizadevnostjo in ustrežljivostjo še vedno privabljajo kupce. Police so polne najraznovrstnejšega blaga, bogato je založena delikatesa, pa tudi s sadjem in zelenjavo ter pakiranim mesom vseh vrst postrežejo.

Menijo, da bi se število kupcev povečalo, če bi imeli urejeno okolico. Poslovodkinja je kritično premišljevala:

»Prostor pred trgovino je neurejen. Ni asfaltiran in ko je dež, je vse polno blata. Tudi zunanji izgled objekta ni najbolj privlačen, s ceste pa je trgovina, posebno poleti, ko jo zakriva sosednji vrt, slabo vidna. Vse to bi se dalo urediti, če zemljišče ne bi bilo v zasebni lasti. Tako pa ne moremo urediti parkirišča in dostopa do prodajalne.«

In z nekoliko grenkobe je poslovodkinja pristavila:

»Pred 26 leti sem prišla semkaj v to prodajalno. Bilo je blato in, kakor kaže, bo ko bom odšla v pokoj čez dobro leto, verjetno še prav tako.«

Kaj hitro pa se je njen obraz razlil v nasmeh in dodala je:

»Nikoli mi ne bo žal, da sem ravno tu tako dolgo delala. Bilo je zares lepo in prijetno.«

Bili so lepi in manj lepi časi. Polni odrekanj, požrtvovalnosti in preizkušenj. Eno zadnjih so že preživele. Spoznale so, da se tudi majhne trgovinice merijo z velikim sodobnim centrom. Le več truda morajo vložiti za vsak desetak in tisočak, ki ga kupec pusti pri njih.

Modna revija blagovnice v Cerknici

Anton Arko – M-Nanos, TOZD Trgovina Rakek

Prodajalci manekeni

V soboto, dne 7. oktobra ob 18. uri je v Cerknici kolektiv blagovnice pripravil za svoje kupce modno revijo pod geslom **Korak v jesen.**

Revija je bila v prostorih blagovnice, tako da si je pred izložbami lahko revijo ogledalo okrog 300 potrošnikov. Z velikim navdušenjem so spremljali prikaz artiklov jesenske sezone.

Manekenke in manekeni so bili prodajalci sami, prikaz pa so še posebej popestrili otroci, za kar so želi tudi zaslužen aplavz gledalcev.

Na reviji so bili prikazani izdelki naših priznanih tovarn, s katerimi blagovnica sodeluje. Tako je bilo mogoče na preprost in obenem praktičen način videti vse, česar v poslovalnici ni moč videti zaradi nefunkcionalnih prodajnih polic.

Vsi nastopajoči so nosili različne modele obutve Peko, ki jih je dala na voljo prodajalna Peko iz Cerknice.

Potrošniki v Cerknici si takih prikazov še želijo, zato se je kolektiv blagovnice odločil, da bo pripravil tako revijo s spomladanskimi izdelki v mesecu marcu prihodnjega leta.

Pripravili bomo tudi več drugih demonstracij v sodelovanju s podjetji, kot so Podravka, Krka, Gorenje iz Velenja in drugi.

Vsi ti prikazi naj bi bili le uvod v podobna sodelovanja med potrošniki in proizvajalci. Še več jih bo, ko bo zgrajen nov trgovski center v Cerknici.

Oskrba potrošnikov

Mile Bitenc – Delovna skupnost SOZD

Ozimnica v korak z navadami

Ko se v septembru poletje prevesi v jesen, se z njo pojavijo različne skrbi. Začne se novo šolsko leto, treba je misliti na kurjavo, toplejšo obleko..., to je tudi čas, ko si, po stari, železni navadi, pripravimo ozimnico. Večje količine krompirja, čebule in morda še kaj od zelenjave, pa seveda jabolka, hruške in podobno.

Vendar za ozimnico ne veljajo običajni nakupi. To so nakupi večjih količin, pa seveda s popustom, po nižjih cenah.

Letos je v Ljubljani SIS za preskrbo mesta sklicala sestanek in nanj povabila »trgovce«, s katerimi se je dogovorila za prodajna mesta in cene ozimnice ter za čas prodaje. Ta je zdaj že mimo (ozimnico smo prodajali od 20. septembra do 20. oktobra), pa vseeno poglejmo, kako smo se na tovrstno prodajo pripravili v Mercatorju.

Zanjo je kajpak poskrbela delovna organizacija Mercator – Sadje zelenjava, ki je, razen v prodajalnah Mercator – Rožnika v Ljubljani in okolici, ponudila blago tudi v svoji diskontni trgovini in centralnem skladišču.

Cene za ozimnico so bile v tem času enotne: krompir so prodajali po 4,30 dinarjev, čebulo po 6,40, za kilogram jabolk jonatan je bilo treba odšteti 8,20, zlati delišez pa je veljal 9,40 dinarjev.

Seveda bo tud1 po končani akciji vsega dovolj, le cene bodo zaradi stroškov uskladiščenja in kala nekoliko večje. Trgovci jih bodo določali in usklajevali enkrat mesečno. V Mercator – Sadju zelenjavi so mi povedali, da bo moč v vseh trgovinah, ki jih oskrbujejo (to je lastna maloprodajna mreža in ostale Mercatorjeve prodajalne po Sloveniji), dobiti grozdje do konca marca, hruške do konca aprila, krompir, čebulo, česen in jabolka pa bodo imeli na zalogi vse do novih pridelkov.

V delovni organizaciji Mercator – Sadje zelenjava so od začetka prodaje pa do 10. oktobra prodali okrog 130.000 kilogramov jabolk, več kot 40.000 kilogramov čebule in okrog 200.000 kilogramov krompirja.

Te količine pa bi bile lahko še večje, če bi potrošniki kupovali ozimnico tako kot pred leti. To namreč sklepam po odgovorih, ki so mi jih dali poslovodje nekaterih trgovin. Na vprašanje, kako prodajajo ozimnico, so odgovorili:

Anica Avsenik, poslovodkinja SP Riharjeva (Mercator – Rožnik, TOZD Dolomiti): »No, saj smo še kar nekaj prodali. Krompirja približno 3 tone, čebule 300 do 400 kg in jabolk 30 do 40 gajb. Vendar prodaja ni takšna, kot je bila včasih. Okrog naše prodajalne so bloki, kjer ni primernih shramb, pa tudi mlade gospodinje se za nakup v večjih količinah bolj redko odločajo.«

Lojze Levičar, poslovodja SP Vevče (Mercator – Rožnik, TOZD Golovec): »Minili so časi, ko smo ozimnico prodajali v res velikih količinah. To je bilo menda nazadnje pred petimi, šestimi leti. Predvsem tisti, ki stanujejo v blokih, se za ozimnico ne odločajo. Nimajo primernih prostorov za shranjevanje, saj zaradi centralne kurjave jabolka, krompir in drugo v teh stanovanjih in kleteh ne zdrži dlje časa. Sicer pa se v trgovinah dobi vse in ob vsakem času.«

Toliko torej o ozimnici. Tista po nižjih cenah je sicer že mimo, vendar naj ob zaključku še enkrat povem, da so naša skladišča (v Mercator – Sadju zelenjavi) pravzaprav velike shrambe za vse, zato bo ob vsakem času vsega dovolj.

8. zasedanje radničkog saveta

U znaku praćenja samoupravnih akata

8. zasedanje radničkog saveta SOUR Mercator, koje je bilo septembra meseca, uslovljeno je potrebom da se definišu zadaci samoupravnih organa u vezi sa daljim dopunama naših samoupravnih optih akata do kraja 1978 godine. Osim utvrđenih rokova v vezi sa spomenutim zadacima, delegati su prihvatili još šest drugih zadataka koji se odnose na zajedničke ciljeve.

U smislu zaključaka 7. zasedanja radničkog saveta SOUR pregledali bi ponovo sledeče samoupravne opšte akte i tako bi ih uskladili propisima kao i novim odnosima:

1. Samoupravni sporazum o udruživanju rada radnika u OOUR,
2. Statut OOUR,
3. Samoupravni sporazum o udruživanju u radnu organizaciju,
4. Statut radne organizacije,
5. Samoupravni sporazum o udruživanju u SOUR Mercator,
6. Statut SOUR Mercator,
7. Samoupravni sporazum o međusobnim odnosima, obavezama i odgovornosti radne zajednice SOUR, radnika OOUR i RO udruženih u SOUR Mercator,
8. Samoupravni sporazum o osnovama srednjeročnog plana SOUR Mercator,
9. Samoupravni sporazum o trajnom poslovnom sarađivanju i udruživanju rada in sredstava između organizacija na veliko i organizacija na malo u SOUR Mercator,
10. Dogovor o jedinstvenoj metodologiji za izradu kataloga poslova i zadataka.

Stručne službe su pripremile i poslale 5. 10. ove godine osnovnim i radnim organizacijama udruženim u SOUR predloge nacrta onih akata koji se odnose na OOUR i RO, dok je za izradu ostalih akata preuzeo obavezu izvršni odbor radničkog saveta i u tom smislu je imenovao posebnu stručnu komisiju za izradu akata.

Radnički savet je usvojio sledeči rokovnik

Do 5. oktobra 1978 godine

Stručne službe radne zajednice SOUR pripremiće i poslaće osnovnim i radnim organizacijama teze za izmene i dopune akata koje se odnose na udruživanje rada na njihovom nivou.

Dana 12. oktobra 1978 godine

Tog dana će se sazvati konferencija društveno političkih organizacija SOUR Mercator a saziva je predsednik koordinacionog odbora osnovnih organizacija sindikata SOUR. Na nju će biti pozvati, osim pretstavnika društveno političkih organizacija OOUR, RO i SOUR još i direktori organizacija, udruženih u SOUR Mercator, i direktori sektora radne zajednice SOUR. Na konferenciji će imati svoj referat generalni direktor SOUR s posebnim naglaskom na zajedničke ciljeve koji proizilaze iz našeg samoupravnog sporazuma o udruživanju u SOUR (o samom toku konferencije izveštavamo u ovom broju).

Dana 12. oktobra 1978 godine

Tog dana će se sastati izvršni odbor radničkog saveta, a to je po isteku jedne sedmice od roka u kojem bi morala komisija za sastavljanje akata da završi svoj rad. Izvršni odbor će da pripremi i da predloži javnoj raspravi predloge izmena sledečih samoupravnih opštih akata

1. Samoupravni sporazum o udruživanju u SOUR Mercator,
2. Statut SOUR Mercator,
3. Samoupravni sporazum o međusobnim odnosima, obavezama i odgovornosti radne zajednice SOUR i radnika OOUR i RO udruženih u SOUR Mercator,
4. Samoupravni sporazum o osnovama srednjeročnog plana SOUR Mercator
5. Dogovor o jedinstvenoj metodologiji za izvedu kataloga poslova i zadataka.

Između 20. i 30. oktobra 1978 godine

U tom intervalu će trajati predhodna razprava po svim nacrtima za izmenu i dopunu nabrojanih akata.

Dana 6. novembra 1978 godine

Tog dana će se ponovo sastati izvršni odbor radničkog saveta SOUR i pripraviće nacrt predloga samoupravnih opštih akata za radnički savet SOUR.

Dana 20. novembra 1978 godine

Tog dana če zasedati radnički savet SOUR i prihvatiće predloge akata i raspisaće referendum.

Dana 8. decembra 1978 godine

Tog dana se vrši referendum.

Predlog za formiranje sistema informacija preko računara

Delegati su proučili radno gradivo predloga sistema informisanja preko računara kojeg je predložio direktor centra za AOP, drug Drago Juratič. On je u uvodu za raspravu naglasio da predlog bazira na već prihvaćenom nacrtu koji je bio predložen radničkom savetu SOUR na 5. zasedanju, samo da se radi o popravku i promenama u tom nacrtu. Sa ovom dopunom se predviđa za investicije za opremu 38 miliona, a za kupovinu programa računara i za uključivanje spoljnih saradnika još 10 miliona dinara.

Na ovaj način bi Mercator osigurao svoju opremu i svoj kadar. Na računare u Postojni i Ptuju bi preuzeli na obradu još i sve ono, što danas smeta ažurnosti u SOUR. Još jedan put je bilo naglašeno da je posebno nužna saradnja između korisnika usluga i centra, a koristnik mora biti onaj koji diktira potrebe odnosno predlaže obradu podataka. Drugi važan naglasak je u tome da se sistem učini jedinstvenim kao treči naglasak da organizacije moraju školovati kadre za potrebe računara.

U smislu predloga direktora centra za AOP SOUR je prihvaćen zaključak za imenovanje posebnog organa koji će da kontroliše rad na području računara, da povezuje koristnike i vršioce usluga, da preprečava nepravilnosti i da štiti interese udruženog rada. U tom posebnom organu imaće svog delegata svaka organizacija a sa svojim radom mora da počne početkom naredne godine. Delegate za posebni organ, koji će se zvati poslovni odbor, će da predlože radne organizacije do 15. oktobra a prvi sastanak će sazvati zamenik generalnog direktora.

Priprema plana SOUR za 1979 godinu

Delegati su saslušali izveštaj direktora razvojno-planskega sektorja radne zajednice SOUR, druga Jože Čandeka. U raspravi je konstatovano da će se do kraja godine morati usvojiti plan za iduču godinu. Po izvršenom savetovanju u više osnovnih i radnih organizacija stručna služba radne zajednice predlaže da se pripremanje plana vrši istovremeno i usklađeno sa obrascima koje su poslale organizacije bankama početkom augusta ove godine u dogovoru sa stručnim službama opština za pripremanje planova za narednu godinu. Organizacije su bile upozorene da pristupe popunjavanjem obrazaca i to tačno i savesno jer če podaci da služe kod odobravanja planova na svim nivojima organizacija u SOUR Mercator.

U izlaganju je drug Čandek upozorio da su planovi radnih zajednica RO i SOUR sastavni delovi SOUR Mercator i zbog toga je potrebno da se i za radne zajednice prikupe podaci.

Potrebno je da se definiše program rada, kadrovski sastav, obim troškova i način formiranja dohodka radnih zajednica. Na 7. zasedanju radničkog saveta je imenovana komisija sa zadatkom da pripremi nacrt načina financiranja radne zajednice odnosno njeno formiranje dohotka. Ta komisija je završila svoj zadatak i pripremila predviđene nacrte.

Predlog za financiranje radne zajednice

Približno 50% delatnosti radne zajednice finansiraće se preko izvršenih usluga. Način obračunavanja bi bio sledeći:

1. Sektor za AOP – odeljenje za tekuče aplikacije, na osnovu cenovnika usluga,
2. Mercator – Interna banka, na osnovu cenovnika usluga u smislu sporazuma učesnika u banci,
3. Komercialni sektor, na osnovu merila i osnova predviđenih u komercialnom poslovanju,
4. »Čiste zajedničke službe«:

– investiciono podeljenje razvojno-planskog sektora na osnovu usvojenih tarifa za pripremanje investicione dokumentacije,

– savetnici generalnog direktora, na teret delatnosti koju zastupaju,

– pravna služba tereti tri grupe korisnika usluga, diferencirane s obziroma na obim poslova pravne službe za pojedine grupe.

Osnov za formiranje dohodka »čistih zajedničkih službi« nije više bruto lični dohodak, nego dohodak. Po ovom osnovu će biti veći doprinos organizacija sa većom akumulacijom dok će taj doprinos manjih akumulativnih organizacij biti niži. S obzirom na nov način finansiranja, potrebno je izvršiti izmene u 76. članu samoupravnog sporazuma o udruživanju u SOUR Mercator.

Po zaključku radničkog saveta SOUR, koji je usvojen na zadnjem zasedanju, za pripremanje predloga plana SOUR su zaduženi razvojno-planski sektor i komercialni sektor radne zajednice SOUR zajedno sa Mercator – Internom bankom. Kod pripremanja predloga koristiti metodologiju koju su predložili bančni zavodi i društveno političke zajednice.

Rezultati poslovanja prvog polugodišta.

O rezultatima poslovanja prvog polugodišta je tekla rasprava u organizacijama udruženim u SOUR Mercator u mesecu julu. Bilo je potrebno i da se na 8. zasedanju delegati upoznaju sa uporednim podacima na nivou SOUR kako bi se eventualno u zadnjem tromesečju rezultati još poboljšali i slabosti otklonile. Od razvojno-planskog sektora je posredovana informacija da je SOUR postigao 6,357 milijardi dinara celokupnog prihoda i on je za 21% večji od prihoda u istom razdoblju protekle godine. Indeks povećanja u pojedinim delatnostima je sledeči: industrija 127%, poljoprivreda 114%, trgovina 120%, tehničke usluge 111%, ugostiteljstvo i turizem 125%, spoljna trgovina 106%. U strukturi celokupnog prihoda je največi deo od prodaje robe (98%), 8,7%, od prodaje proizvoda , a 2,3% so drugi prihodi. Podaci pokazuju, da dohodovni odnosi još nisu oživeli.

Utrošena sredstva iznose 5,568 milijardi dinara, tako da iznosi dohodak u prvom polugođu nešto manje od 790 miliona, a viši je za 28% od dohodka za isto razdoblje u prošloj godini.

Gubitak imaju OOUR Kavarna Evropa zbog adaptacije, OOUR Steklo i Mercator KZ Cerknica. Sve tri organizacije su pripremile sanaciski program. Gubitak će se pokriti iz rezervnih fondova.

Bruto masa ličnih dohodaka je viša za 21%, dok je neto masa veća za 22%. Prosečni isplaćeni neto lični dohodak na zaposlenog u SOUR iznosi 5.141 dinara i on je nižji od prosečnog ličnog dohodka u Sloveniji, koji iznosi 5472 din.

Program proslave 30-godišnice Marcatora

Program proslave je obrazložio zamenik generalnog direktora.

Rekao je da se izvršeno konstituiranje odbora i da su poćele sa radom komisija za odlikovanja i priznanja, komisija za protokol, komisija za tehnička pitanja i propagandu. Komisijama su određeni zadaci.

Izveštač, drug, Nedeljković je obrazložio program glavne proslave, spisak pozvanja na proslavu i strukturu stroškova za proslavu koji su predviđeni u višini 554.000 dinara. Troškovi terete radnu zajednicu i obuhvatiće se planom troškova radne zajednice za 1979 godinu.

Sa 1. problemske konferencije Mercatora

Da bi se spustili u srž poslovanja sastavljene organizacije

Predsednik koordinacionog odbora osnovnih organizacija sindikata SOUR Mercator sazvao je 12. oktobra 1978 godina u Ljubljani problemsku konferenciju a učesnici su bili predstavnici društveno političnih organizacija svih OOUR in RO udruženih u SOUR Mercator. Pozvani su bili i svi predsednici radničkih saveta i poslovodni organi udruženih organizacija, kao i predstavnici opštine u kojoj je sedište SOUR Mercator.

Cilj konferencije je bio da se preko učesnika postigne puna obaveštenost svih radnih ljudi u Mercatoru o pripremama za dopune i izmene samoupravnih opštih akata i da se postigne dogovor o jedinstvenoj akciji i postupku usvajanja izmena sve do predviđenog referenduma u mesecu decembru ove godine.

Rad konferencije vodilo je radno predsedništvo, a sastavljali su ga predstavnici omladine, samoupravnih organa, SKJ i saveza sindikata u SOUR. Za predsednika je bio izabran predsednik KO OOS Marjan Gradišar. Za pripremanje zaključaka je u početku samog rada konferencije bila izabrana petčlanska komisija. Uvodnu misao o glavnim razlozima za reviziju Mercatorevih samoupravnih propisa je obrazložio, u odsutnosti obolelog predsednika IO radničkog saveta SOUR Mercator, njegov zamenik, Edvard Gabrovšek iz Mercator Contal. Izmođu ostalog je rekao: »Usvojene samoupravne opšte akte smo sastavljali u razdoblju u kojem nismo imali dovoljno iskustava za sprovođenje odredaba iz zakona o udruženem radu i u razdoblju u kome se manjkali odgovarajući zakonski predpisi koji su do danas usvojeni i objavljeni, a odnose se na pojedina područja našega rada«.

U produžetku obrazloženja je nabrojao osam najvažnijih zakona koji uslovljavaju reviziju samoupravnih opštih akata za sve nivoe udruživanja u SOUR Mercator. Osim toga, je rekao drug Gabrovšek, su se po izvršenem obštem referendumu 29. marta 1976 godina udružile organizacije koje razumljivo nisu jednakovredno tretirane u samoupravnim aktima jer su morale kod udruživanja u SOUR prihvatiti samoupravne akte, takve kakvi su.

Koje akte treba menjati i kakav je postupak za promene izveštavamo u izveštaju 8. zasedanja radničkog saveta SOUR koji sadrži i rokovnik za proceduralni postupak.

Glavna tačka problemske konferencije bio je referat generalnog direktora SOUR Mercator u kojem je Miran Goslar aktualizirao osnovni krus udruženim organizacijama iz vidika dogovorenih zajedničkih ciljeva koji su sadržani u dosadašnjem devetom članu samoupravnog sporazuma o udruživanju u SOUR Mercator.

Zbog važnosti i u cilju korišćenja misli iz referata kod korekture za današnje prilike nekorisne ranije prihvačene orientacije objavljujemo taj referat u celini u ovom broju novina.

Upozoravamo sve čitaoce ove rubrike na referat generalnog direktora SOUR Mercator kojeg je imao na problemskoj konferenciji 12. 10. 1978 i koji govori o pitanjima zajedničkih ciljeva i objavljujemo ga na strani 1 i 3 do 4. Referat nismo preveli, pošto smo dobili u poslednje vreme za jednu stranu članak iz Beograda, a skračeni oblik referata bi imao za posledicu izmenu značaja referata.

Dva poglavlja zajedničkih ciljeva izveštaja generalnog direktora su dopunili još direktor razvojno-planskog sektora radne zajednice SOUR Jože Čandek, i to u poglavlju planiranje in financiranje radne zajednice, dok je direktor komercialnoga sektora Franc Prvinšek tu dopuno izvršio u poglavlju o zajedničkoj poslovnoj politici.

Vođa pravne službe u SOUR drugarica Vera Aljančič je obrazložila nov način delegiranja delegata za radnički savet SOUR. Na ovu temu objavljujemo poseban članak, jer očekujemo da će svakako biti predmet široke razprave sve do referenduma.

Diskusiju je otvorio predsednik KO OOS Marjan Gradišar i nakazao smer rasprave a istovremeno je kritikovao poslovodne organe i predstavnike društveno političkih organizacija onih RO koji ne učestvuju na konferenciji. Naglasio je značaj dogovaranja na problemskim konferencijama u SOUR a naročito kada se radi o pitanjima kao što je zajednička i jedinstvena akcija za dogovaranje o zajedničkim samoupravnim aktima.

Zaključene stavove je predložio zamenik predsednika izvršnog odbora koji je istovremeno bio izabran za predsednika komisije za zaključke.

Predlagano je, a konferencija je jednoglasno prihvatila da se podrže zaključci 8. zasedanja radničkog saveza SOUR, koji se odnose na planirane izmene i dopune samoupravnih opštih akata. Konferencija je pozvala sve političke organizacije i samoupravne organe OOUR, RO i SOUR da se sa punom odgovornošću uključe u javnu raspravu i osiguraju njenu masovnost i njen uspeh u svakoj svojoj radnoj okolini. Potrebno je isključiti na svim područjima našega razvoja sve namere da bi se obišla prihvaćena politika i da se preprče smetnje kot sprovođenja razvoja SOUR. Mora ojačati jedinstven interes SOUR skladno sa opštom društvenom usmerenošću. Nedisciplinu je potrebno bez oklevanja identifikovati i sankcionisati, je posebno naglašeno u stavovima problemske konferencije društveno političkih organizacija SOUR Mercator. Brigu za dosledno sprovođenje stavova koji proizlaze iz referata generalnog direktora SOUR preuzeo je sekretariat OOS SOUR Mercator koji će se sastati u cilju priprema godišnje skupštine odmah posle kongresa slovenačkih sindikata, krajem ovog meseca.

Igralec Polde Bibič, sedanji direktor SNG Drama v Ljubljani, med svojim nastopom v enem od ljubljanskih delovnih kolektivov, v monodrami »Živelo življenje Luke D.« Pavla Lužana, s katero je doživel velik uspeh tudi med negledališko publiko – Foto Jaro Novak

Z odra ljubljanske Drame

Alenka Malenšek – M-Velepreskrba, TOZD Grosist

Vrnitev Drame občinstvu

Pred šestimi leti je bil Mercator ustanovni član gledališke komune; do danes je ostala članica le še TOZD Grmada iz DO Rožnik in prav bi bilo, da bi se vanjo vključil celoten Mercator. In kakšne ugodnosti uživajo člani gledališke komune? Na to vprašanje odgovarja organizator dela ljubljanske Drame, tovariš Anton Humer.

»Članom gledališke komune nudi Drama 20%-popust ob nakupu določenega števila:

– abonmajskih vstopnic,
– odkupljenih zaključnih predstav in
– konto vstopnic (to so vstopnice, za katere vplača delovna organizacija določeno vsoto denarja gledališki hiši in jih potem črpa skozi celotno sezono po enotnih cenah).«

Ker v Mercatorju združujejo delo delavci, krajevno razdrobljeni po celotni Sloveniji (celo izven naših republiških meja), nas seveda zanima organizacija predstav za te delavce, ki so zaradi krajevne oddaljenosti daleč gledališkemu odru.

»Za te delavce so aktualne sobotne popoldanske predstave in pa seveda gostovanja po raznih krajih, ki niso predvidena z vnaprej določenim programom, ampak jih Drama organizira sproti, po pogodbah.«

Nekaj besed je za naše glasilo povedal umetniški vodja Drame, tovariš Vlado Kralj; omenil je finančne probleme, ki pestijo gledališko hišo in pa kasnejšo otvoritev gledališke sezone zaradi prepočasne gradnje – zavlekla se je za dva meseca. »Sicer pa je situacija zelo stabilizirana, odkar je vodstvo prevzel Polde Bibič«, je pohvalil razmere v hiši. »Naša kulturna politika temelji na delegatskem sistemu: svetovalno funkcijo je po družbenopolitičnem in estetskem načelu prevzel novoustanovljeni programski svet, ki predstavlja vnaprejšnji stik z občinstvom. In dejstvo, da je število abonmajev poraslo za več kot 150%, kaže na bogato obroditev sadov našega dela.«

Prav gotovo ste se ljubitelji gledališča kdaj vprašali: kdo in po kakšnem ključu izbira program gledališke sezone? To je delo umetniškega vodje gledališke hiše.

»Izbira programa temelji na idejno-estetskem načelu«, je povedal Vlado Kralj. »Drama se vrača k občinstvu. Zgodbe morajo biti fabulativno prilagojene odru po načelu vrnitve odra k realizmu; gledalca morajo pritegniti z intimnimi, etičnimi, družinskimi temami, z osrednjim vprašanjem o mestu družine (kot družbene institucije) v današnji družbi, z njenim odmiranjem, skladno z odmiranjem države. Poleg tega pa je treba izbrati program tako, da je omogočeno igrati čim večjemu številu igralcev.«

Nekaj besed o vsebini programa za sezono 1978/79

V režiji vodilnega jugoslovanskega režiserja, Ljubiše Georgijevskega, si bomo lahko ogledali dramo Dušana Jovanovića Osvoboditev Skopja, zgodovinski okvir postavljen portret telesno in duševno trpinčene družine v času okupacije, gledan skozi prizmo razumevajočih in kritičnih oči šestletnega Zorana. Ta otrok preživlja vojni čas z materjo, teto, stricem in babico. Oče je v partizanih. Strica, ilegalca, pohabijo Bolgari – telesno in umsko. Družina umira od lakote. Mati materialno podpira družino: zaživi intimno življenje z nemškim oficirjem in plačuje moralni davek zavedne državljanke in ženske z doživljanjem grozljivih psihičnih travm. Končno je Skopje osvobojeno. Osvoboditev prinese Zoranu očeta, ki se vrne iz partizanov, iztrga pa mu mater – kot izobčenka soseščine samovoljno konča v Vardarju.

Socialni realist Maksim Gorki, eden izmed največjih imen ruske drame in romana, je svojo dramo Letoviščarji postavil v letovišče blizu Petrograda, v kolesje velikih družbenih sprememb carske Rusije, značilnih za napeto in brezizhodno situacijo časa, ki mu konservativec še ni dorasel, srednji uradnik, (nepotrebni človek), pa ne more najti stike z resničnostjo in se utaplja v sanjarjenju ali pa duševno propade. Dramo je režiral Zvone Šedlbauer.

Tragedijo Zemeljski duh, glavno delo enega predhodnikov nemškega ekspresionizma, Franka Wedekinda, si bomo lahko ogledali v režiji Žarka Petana. Drama je v fantastičnem, igrivo spačenem slogu, ostra kritika kapitalističnega meščanstva, podoba moči erotičnega nagona in razdiralnih učinkov, ki jih utegne povzročiti erotični nagon. Tako povzroča (brez krivde kriva) Lulu, polna erotične vsebine, takšna kot je, okrog sebe propad in nasilje.

V drami o krivdi in kesanju, Mali Eyolf, je največji dramatik preteklega obdobja Henrik Ibsen, po svetovnem nazoru individualistični anarhist, v dramski obliki pa realističen simbolik, prisluhnil človeškim zablodam s sočutjem. To je drama ljubezenskega trikotnika med Almersom, njegovo ženo Rito in njeno polsestro Asto. Ritina premočna ljubezen in ljubosumje do moža povzročita invalidnost in kasnejšo smrt Eyolfa, otroka zakonskega para; obe nesreči zbudita v njej občutek krivde. V dramo o kesanju pa se obrne zgodba ob Almersu, ki mu po otrokovi smrti ne preostane drugega, kot da poizkusi zaživeti kot nov človek, na novo začrtani življenjski poti. Dramo je režiral Žorž Paro.

Tragikomedija Edwarda Bonda, Morje je nanizanka tragičnih in komičnih dogodkov provincialnega mesteca ob morski obali. Vsi ti dogodki se rojevajo iz spopada med trško gospodo in nižjimi socialnimi razredi. Osnovno gibalo nesporazumov pa je nasilno prepričevanje obalnih stražarjev, češ da so brodolomci preoblečeni marsovci, ki jim je treba preprečiti rešitev na vsak način, ker bodo sicer zavzeli Zemljo. Tragikomedijo si bomo lahko ogledali v režiji Mileta Koruna.

V režiji znanega ruskega režiserja Gončarova, se bomo lahko nasmejali komediji F. M. Dostojevskega, Stričkove sanje, napisane v tipičnem gogoljevsko-grotesknem slogu, polne ljubke ironije in bogatega opisa cele galerije likov vladajočega razreda carske Rusije. Stari knez, ki dojema svet že docela otročje-skorajda že ni več priseben, se ustavi v provincialnem mestecu, kjer mu gostiteljica začne spletati mrežo, v katero bi ga rada ujela kot bogatega soproga svoji lepi hčeri. Starega norčka sicer pripravi k ženitni ponudbi, a njena namera se izjalovi, ko hčerin oboževalec kneza prepriča, da je vse le sanjal. Knez zbeži in najde svojo smrt v gostilni, mater in hčer pa meščanke izobčijo.

Drama zahodnega Nemca, F. K. Kroetza, Odstrel, (režija Jurij Souček) je kritika družine, zapadle potrošništvu. Lastninskikodnosi v erotiki in nehumano dojemanje sveta (našim očem naslikanih v preseku življenja dveh parov – mlajšega in starejšega) vodi družino v razpad.

Odrska priredba novele Gabriela G. Marqueza (Kolumbijec), Polkovnik nima nikogar, ki bi mu pisal, je obsodba izrazito mračnega ozadja vojaške diktature Latinske Amerike in hkrati globalni pogled na svet. To je zgodba dveh starcev v času pozne revolucije izpred dvajsetih let. Polkovnik čaka na pokojnino, a je ne dobi. Stara zakonca se s težavo borita proti lakoti. Sina jima ustrelijo v krčmi – njegova smrt je »naključna zadeva«. Ta sin je gojil petelina in ga pripravljal za petelinji boj. Oče prevzame sinovo delo in petelina (simbol svobode) hrani. A hrane imata še sama premalo in tako se stari polkovnik znajde pred vprašanjem: petelina prodati ali ga pripraviti za boj? (Režija: Milan Stepanović, dramatizacija: P. Markova in M. Knedelj).

Smešne situacije in lahek komičen žanr odlikujejo komedijo Matjaža Kmecla, Veronika in Ferdinand v režiji Žarka Petana. Tema je oprta na zgodovinske podatke in je ironizacija Veronike Deseniške in Ferdinanda. Ne da bi hotel polemizirati (napisal jo je le za zabavo), nam Kmecl predstavi Veroniko, ki ni tista poosebitev čednosti in kreposti, kot jo je opeval Župančič, saj jo je Ferdinand našel nekje v južni Italiji, kot navadno prostitutko. Glavni Župančičev junak pa tudi ni noben heroj, ampak čisto navaden strahopetec – svoj pogum kaže le na seksualnem področju.

V režiji Aleša Jana si bomo lahko ogledali še dramo Petra Božiča, Komisar Kriš. Kraj dejanja je postavljen v okolico Iga. Iz zgodovinskih virov je znano, da je cerkev v 16. stoletju preganjala (v svojih pridigah, spisih...,) izmišljene vampirje, v NOB pa so belogardisti tu mučili in zapirali komuniste. Dramatika zanima ta psihološko-zgodovinska povezava: kaplan Kragulj iz klerikalne histerije nastopa v 16. stoletju proti vampirjem (ki seveda sploh ne obstajajo), v NOB pa proti komunistom (katerih idejo si izmisli kot zlonamerno). Kriš predstavlja v njegovi drami protiigro (izmišljenih) vampirjev in komunistov.

Drama je kritika določene miselnosti, katere nosilci so nesrečni brez nasprotnikov, saj, če teh ni – si jih pač izmislijo.

Strokovne ekskurzije v tujino

Jože Renar – M-Rožnik, TOZD Grmada

Spodbudni razgledi po trgovinah, ki ustvarjajo dobiček

V dneh od 28. avgusta do 1. septembra so bili nekateri trgovski delavci Mercatorja na strokovni ekskurziji na Švedskem in Danskem. Da ekskurzija ni vedno izgovor za prijeten potep, priča pričujoči zapis našega zvestega sodelavca.

Letališče Arlanda, kjer smo prvič pristali, je oddaljeno 45 km od glavnega mesta Švedske Stockholma. Mesto šteje s širšo okolico poldrug milijon prebivalcev. Trgovine so v glavnem odprte od 9. do 18. ure, medtem ko je delovni čas v uradih od 9. do 14. oziroma 17. ure. V sobotah in nedeljah zaprto. Nove trgovske centre gradijo izven mestnih središč na periferijah in z velikimi parkirišči.

Pomanjkanje trgovskega kadra je veliko in tudi cena zanj je visoka, zaradi česar sistem in organizacija slonita na naporih, da bi s kar najmanj delovne sile opravili kar največ dela; celo zajtrk v hotelih je organiziran na samopostrežni način. Istočasno pa v samopostrežnih prodajalnah polagajo veliko pozornost blagajnam, kjer ne sme biti vrst, kajti te so povsod močno osovražene.

V neposredni soseščini glavnega mesta so zrasla številna tako imenovana satelitska naselja, v katerih so trgovine, šole, vrtci in podobne dejavnosti, ki zaposlijo del tamkajšnjega prebivalstva.

V eni izmed največjih blagovnic, Nordiska kompanjete v Stockholmu nas je sprejel direktor. Niso nam prirejali predavanj, marveč smo kar prešli na neposreden trgovski pogovor:

– Zakaj je v blagovnicah živilska samopostrežna na vrhu stavbe, kar ni sicer v navadi?

– **To je magnet za številne kupce, delno pa tudi zaradi tega, ker je v središču mesta malo samopostrežb, ker so velike na robu mesta, in je namenjena številnim majhnim kupcem.**

– Zakaj kar 40% zaposlenih dela le začasno?

– **Delovno silo prilagajamo konicam v prometu, v ta namen sprejemamo številne honorarce in sezonce.**

– Koliko ljudi od skupno 1000 zaposlenih dela v administraciji?

– **Dvesto.**

– Kolikšen je promet blagovnice?

– **Znaša 450 milijonov švedskih kron.**

– Kolikšen je količnik obračanja?

– **Trikrat na leto.**

– Koliko je zaposlenih pri celotnem podjetju?

– **Imamo 5 blagovnic, v katerih je zaposleno 3 tisoč delavcev. Podjetje je združeno v skupnost blagovnic Zahodne Evrope zaradi ugodnejših nabavnih pogojev.**

– Kakšne so plače prodajalcev?

– **Prodajalec zasluži povprečno letno 48 tisoč kron bruto ali 3 tisoč kron neto mesečno.**

– Aranžer, vi ste Jugoslovan, koliko zaslužite čistega na mesec?

– **Zaslužim 3.200 kron.**

– Kolišna je razlika v ceni v vaši blagovnici?

– **Okoli 100% (!)**

– Kolikokrat opravljate inventuro?

– **Enkrat letno.**

Po tem smo si ogledali veliko in bogato založeno blagovnico, za njo pa res številne trgovine v mestu. Ugotovili smo, da klasičnih živilskih trgovin ni, da pa jih je za ostalo blago še vedno dokaj. To potrjuje ugotovitev dveh temeljnih spoznanj:

1. da živilske trgovine zahtevajo sorazmerno veliko drage opreme,
2. da razlika v ceni ne krije visokih stroškov in zelo drage delovne sile.

Bolj je torej razvita trgovina, ki prinaša več dobička. Treba je vedeti, da tod vlada kapitalistični red in da vse sloni na dobičku.

Drugega dne zvečer smo poleteli iz Stockholma v danski Koebenhaven, kamor smo prispeli precej pozno in imeli težave z večerjo.

Glavno mesto Danske, ki so ga začeli graditi že leta 1167, se je od 15. do 18. stoletja razvilo v veliko pristanišče in trgovsko središče. Kakor Stockholm, ima tudi Koebenhaven okoli poldrug milijon prebivalcev.

Danska je ena redkih dežel, ki si je svoj visoki standard ustvarila z izredno visoko storilnostjo v kmetijstvu. Švedski inženirji agronomije hodijo na Dansko iskat izkušnje v kmetijstvu, posebej v živinoreji.

Točno ob desetih dopoldne smo prispeli pred blagovnico Magasini du Nord. Vodilna delavka, ki nas je prisrčno sprejela, je takoj povedala, da ima njena hči najljubšo prijateljico, ki je Jugoslovanka in da ji je navsezgodaj naročila, naj jih lepo sprejme.

Za album iz Koebenhavna.

Stavba blagovnice, ki smo si jo ogledali, je stara 110 let, popolnoma so obnovili njeno notranjščino, medtem ko je fasada ostala nespremenjena. Lastniki objekta so zasebni družabniki.

Podjetje ima 6 blagovnic s skupno 5 tisoč zaposlenimi. Samo v tej jih je 3000, ima pa 22.500 kv. metrov površine in njen promet znaša poldrugo milijardo danskih kron. Naše delavce so posebej zanimale zaloge blagovnice. Odgovor: te so vedno prevelike.

V blagovnici prodajajo veliko izdelkov, moških in ženskih oblek visoke francoske mode. Temu primerne so tudi cene. Ponosni so, da si je pri njih kraljica pred obiskom Jugoslavije kupila obleko.

Da bi prodale svoje proizvode, številne tovarne dajejo trgovini znatna sredstva za obnovo in gradnjo poslovalnic.

O šolanju trgovskih delavcev: redno šolanje traja dve leti. Učenje je razporejeno na tri ure teorije in tri ure prakse. Za vodstveno osebje imajo komercialne šole. Večina trgovskih delavcev je priučenih. Podjetje ima 11 vzgojiteljev. Največji poudarek je na praktičnem delu. Poleg šolanja se praktično in hitro usposabljajo še s številnimi tečaji za vrsto specializacij, celo za mehanografijo.

Spregovorili smo tudi o razprodajah, kjer so priznali, da se prodaja sicer poveča, a menili, da dober kupec nikdar ne kupuje na razprodajah.

V blagovnici so nameščene elektronske naprave, da kupcu onemogočajo odhod iz blagovnice, dokler ne plača. Kraja se jim je tako zmanjšala za 90% in se je investicija pokazala kot zelo rentabilna. Kraja sicer predstavlja 2% od skupno prodanega blaga, kar je v primerjavi z 2 promilama v naši TOZD kar veliko.

Pri dostavi na dom se ravnajo po načelu: do 300 kron (okoli 1000 novih din) zaračunavajo 8 kron, nad tem zneskom ne zaračunavajo. Pri pohištvu ne zaračunavajo nad 5000 kronami.

Prepričani smo, da bomo to, kar smo videli in slišali, marsikaj lahko s pridom uporabili doma. Vsaj storilnost bi lahko poboljšali.

Mercator – juče, danas, sutra

Miloslav Anđelković – M-Rožnik, OOUR Robna kuća

Poseta robnoj kući Mercatora na Novom Beogradu

Sve bolje poslovanje – ohrabrenje, podstrek i obaveza. Dalja organizaciona transformacija poslovnih funkcija – uslov uspešnijeg poslovanja.

Našu robnu kuću na Novom Beogradu posetili su 26. 09. o. g. predstavnici SO I OK SK Novi Beograd, generalni direktor SOZD-a i direktor RO Mercator-Rožnik i sa predstavnicima OOUR-a razgovarali o poslovanju u proteklom, rezultatima u ovom i zadacima koji stoje pred ovom našom OOUR-a u narednom periodu.

U razgovorima su učestvovali – predstavnik SO Dr. Novica Blagojević, sekretar OK SK Petar Kostić, predsednik IS SO Stanoje Rakić, načelnik Sekretarijata za privedu i finansije Milen Tatić, generalni direktor SOZD Mercator Miran Goslar, direktor RO Mercator-Rožnik Edo Božič i direktor OOUR Ratko Pavlović sa rukovodiocima sektora i predstavnicima samoupravnih organa i društveno političkih organizacija OOUR Mercator robne kuće na Novom Beogradu.

Uvodnim izlaganjem i kraćom pismenom informacijom je Pavlović Ratko, direktor OOUR upoznao odnosno potsetio goste sa poslovanjem i ispoljenim problemima u radu robne kuće u proteklom, ostvarenim rezultatima u ovom, kao i zadacima i planovima u narednom periodu.

Između ostalog je rekao:

»Pre nešto više od 6 godina, ili tačnije 18. jula 1972. godine, finansirana iz udruženih sredstava Mercator, izgrađena je i otvorena za potrošače robna kuća Mercator na Novom Beogradu, sa preko 8000 m^2 bruto prodajnog prostora – tada najveća i danas još uvek među najvećima u Beogradu.

Oko 280 zaposlenih imalo je i ima zadatak da svojom ljubaznošću i kulturnom uslugom obezbediti prijatan osećaj milionskom auditoriju kupaca koji se redovno ili povremeno snabdevaju u robnoj kući savremene arhitekture sa modernim enterijerom, funckonalnom opremom, bogatim asortimanom robe od preko 100.000 artikala i raznovrsnim uslugama.

Sudeći po dosadašnjim rezultatima u tome se, istina ne sasvim, ali u dobroj meri, i uspelo.

juče...

Ostvareni su veoma značajni rezultati, kako u poslovanju, posmatrani kroz permanentan rast prometa od 108 miliona u 1973. do 250 u 1977. odnosno 300 prema planu za 1978. godinu i sve veći broj potrošača, dnevno i preko 10.000, koji se redovno snabdevaju u robnoj kući, tako i u razvoju samoupravnih i društveno političkih odnosa u kolektivu, posebno ako se ima u vidu da je kolektiv formiran od mladih radnika, bez radnog, samoupravnog i društveno političkog iskustva, sa vrlo heterogenim, pa i neodgovarajućim školskim kvalifikacijama.

Među ispoljenim problemima u proteklom periodu, sigurno su najznačajniji: – neizmirenje obaveza i gubici ostvareni u četvorogodišnjem razdoblju 1973–1976 u iznosu od 16,000.000 dinara, visoki manjkovi preko dozvoljenog poslovnog rizika, neadekvatna organizacija posla, u osnovi zasnovana na rukovodiocima nižih organizacionih jedinica – šefovima prodajnih odelenja, nedostatak neophodnog kreativnog stručnog kadra, pad organizaicione i radne discipline, a kao posledica svega i pad renomea kuće kod potrošača zbog pada kvaliteta usluga.

Shvatajući konačno u kolektivu da se uzroci i rešenja svih problema iz poslovanja moraju pre svega tražiti i razrešavati u svojoj sredini, u protekloj 1977. i ovoj 1978. godini odlučnije su aktivirane sve organizovane društvene i samoupravne strukture u kolektivu, kao i sprovedena organizaciona transformacija i reorganizacija poslovnih funkcija u OOUR.

Boljom pripremom sednica ostvarena je u samoupravnim organima i društveno političkim organizacijama u osnovi radna atmosfera; uspostavljena je adekvatnija organizacija posla u svetlu karakteristika i specifičnosti OOUR, ostvarena je veća pokretljivost izvršioca pojedinih poslova i radnih zadataka, uspostavljen je uravnoteženiji odnos između pojedinih organizacionih jedinica i eliminisana začaurenost izvršioca na pojedinim poslovima i radnim zadacima. Reorganizovane su i preciznije definisane osnovne poslovne funkcija – opšta, kadrovska, pravna i samoupravna – finansijsko računovodstvena i – komercijalna. Potpunije je definisan sadržaj pojedinih službi i sproveden, ili je u toku čitav niz reorganizacija i dislokacija prodajnih odelenja.

danas...

Pozitivno poslovanje izraženo ostatkom dohotka u 1977. od 3,681.000 i za prvih 6 m. 1978. od 2,845.000 dinara, najbolje potvrđuje pravilnost preduzetih mera i istovremeno ukazuje na pravce budućih akcija.

Dalje intenziviranje aktivnosti svih organizovanih društvenih struktura u kolektivu, naročito samoupravnih organa – radničkog saveta, zbora radnika i dr. i društveno političkih organizacija – SK,

Predsednik SO Novi Beograd dr. Norica Blagojević

sindikata i omladine i dalja organizaciona transformacija pojedinih poslovnih funkcija ostaju, dakle, i u narednom periodu osnovni uslovi uspešnijeg poslovanja. A s obzirom na velike sadašnje i nove obaveze OOUR-a, izmirenje obaveza i pokriće gubitaka iz ranijeg perioda – danas u iznosu od cca 2,000.000, a od 1979 i skoro 4,000.000 dinara godišnje, velike potrebe kolektiva u poboljšanju ličnog i društvenog standarda radnika, nužno je još uspešnije poslovanje.

sutra...

Interes i potrebu u razvoju OOUR-a u narednom periodu treba videti pre svega u mogućem ostvarivanju većih poslovnih efekata koje pruža udruženi rad. OOUR danas raspolaže solidnom kadrovskom bazom visokostručnih kreativnih kadrova i kvalifikovanih radnika za operativno vođenje prometnog procesa što i u narednom periodu omogućava dalji uspešan razvoj OOUR-a.

A, razvoj OOUR-a u narednom periodu, treba, u sklopu sistema, projektovati u pravcu dalje izgradnje novih prodajnih objekata novih robnih kuća do supermarketa, ali ne i manjih prodajnih objekata, kako se sagledava u našoj robnoj kući Mercator na Novom Beogradu.«

Dr. Novica Blagojević, predsednik SO Novi Beograd, istakao je u razgovoru da je društveno politička zajednica, Skupština Opštine Novi Beograd u proteklom periodu poklanjala punu pažnju trenucima i poslovanju boljeg poslovanja. Naglašavajući zainteresiranost društveno političke zajednice za rad i poslovanje robne kuće Mercator i u narednom periodu, izrazio je spremnost Skupštine opštine i njenih organa da i ubuduće, koliko to god bude potrebno, prate rad i poslovanje naše robne kuće i pruže svu potrebnu pomoć u cilju uspešne realizacije svih zadataka iz poslovanja i razvoja kolektiva.

Predsednik SO se posebno interesovao za rezultate u samoupravnom povezivanju u okviru SOZD-a i sa proizvodnim organizacijama udruženog rada na principima Ustava i Zakona o udruženom radu, kao i za planove OOUR-a u rešavanju socijalnih problema radnika, naročito rešavanju stambenih problema i solidarnosti.

Petar Kostić, sekretar OK SK Novi Beograd posebno je naglasio važnost aktivnosti u osnovnoj organizaciji SK, ocenjujući da za kolektiv robne kuće, čija velika snaga leži pre svega u mladosti (prosečna starost kolektiva je ispod 30 godina), predvođen jakom osnovnom organizacijom sa preko 60 članova SK ne može i ne sme biti problema koje kolektiv ne može uspešno razrešavati i zadataka koje treba ostvarivati.

Miran Goslar, generalni direktor SOZD Mercator, govoreći o organizvanosti i međusobnoj povezanosti organizacija u okviru Složene organizacije Mercator, upoznao je najpre goste sa dosad ostvarenim značajnim rezultatima kao i teškoćama u daljoj izgradnji instrumentarija na kojima zasnivamo samoupravno povezivanje sa proizvodnim organizacijama udruženog rada a zatim i mnogim drugim detaljima iz sadašnjeg poslovanja i programa razvoja SOZD-a u narednom periodu, dok je Edo Božić direktor RO Mercator-Rožnik govorio o sadašnjem poslovanju i razvojnim programima radne organizacije u koju je udružena i osnovna organizacija udruženog rada Mercator robna kuća na Novom Beogradu.

U zaključku su učesnici razgovora ocenili da su ostvareni poslovni rezultati i mere koje se preduzimaju u pravcu još boljeg poslovanja robne kuće, veoma značajni kao i da ovakve razgovore i ubuduće treba razvijati kao vrlo korisne za ocenu rada u određenom periodu i informisanje o projekcijama daljeg razvoja koji se programira u Osnovnoj organizaciji udruženog rada.

Z delovnih akcij

Kristina Antolič – M-Panonija, TOZD Maloprodaja Ptuj

S pesmijo in žulji za boljši jutri

Na predlog družbenopolitičnih organizacij in na pobudo aktivnih družbenopolitičnih delavcev Marije Čeh in Franca Kodriča je bila organizirana delovna akcija delavcev Mercator – Panonije na izkopu vodovodnega jarka v Dolanah, pri tovarniškem objektu Proizvodnega podjetja Olga Meglič iz Ptuja.

Zbralo se nas je 52 prostovoljcev, starih od 17 do 53 let, in 14. septembra smo ob 13. uri krenili na akcijo v Dolane. Med nami je bilo več kot 10 veteranov.

Na izkopu jarka je že delala lokalna delovna brigada imenovana v počastitev 10. kongresa ZSMS, in nas pričakala s svojim brigadirskim pozdravom »z-d-r-a-v-o Mercator«. Vesela pesem nas je spremljala vse do večera. Pridno smo vihteli krampe in lopate, čeprav je v tem delu Haloz teren zelo slab – ponekod sta sam lapor in ilovica. Marsikdo naslednjega dne ni hotel odpreti dlani – skrivali smo žulje. Kljub temu smo izkopali kakšnih 50 metrov jarka, globokega 1,8 metra. Pa nikar si ne mislite, da si nismo da si nismo privoščili 5 minutnega odmora, med katerim nas je pridno zabaval naš humorist Tonček, pa tudi drugih ni manjkalo. Popoldne je hitro minilo, minile so prijetne ure.

Veteranom se je obudil spomin na delovne akcije pred tridesetimi leti, ko so sami doživljali čase brigadirjev na progi »Bratstva in jedinstva« Zagreb–Beograd ali na progi Šamac–Sarajevo.

Vso pot domov nas je spremljala pesem, pesem mladih razigranih brigadirjev, ki so se vračali nazaj v brigadirski dom v Dornavo. Marsikdo med udeleženci akcije si je zaželel še več tako dobro organiziranih akcij in si namesto izleta zaželel izlet po brigadirsko.

Po napornem celodnevnem delu so si brigadirji, gostje, delavcik Mercator–Panonije in domačini Dornave ogledali zanimiv spored proze in poezije, ki so ga pripravili mladi igralci, študentje 2. letnika Akademije za gledališče, radio, film in televizijo Zvezdana Mlakar, Igor Samobor, Dragica Potočnjak in Željko Hrs. V programu sta sodelovala tudi študent Srečko Feguš iz Ptuja in Branko Ciglar, delavec Mercator–Panonije, ki je ob spremljavi kitare recitiral nekaj svojih pesmi.

Program je bil pester, mladi igralci pa so program zaključili z brigadirsko pesmijo, ki so jo skupaj z brigadirji zapeli vsem prisotnim.

Vsekakor moram reči, da smo se dobro odrezali, vam, ki se akcije niste udeležili, pa naj velja povabilo: **pojdite drugič z nami!**

Z delovne akcije v Dolanah

Drugi o nas – Drugi o nas

NAŠA KOMUNA

je 2. oktobra objavila prispevek o trgovskem poslovnem centru na Rakovniku, ki ga bo gradilo Splošno gradbeno podjetje Ingrad. Število prebivalcev v tem delu Ljubljane nenehno raste in vrste pred prodajnimi pulti so vedno daljše. Zato bodo krajani novega centra prav gotovo veseli.

Del novega centra bo namenjen trgovinam in gostinstvu, ostali prostori pa pošti, lekarni, poslovalnici Ljubljanske banke, frizerskemu salonu, knjigarni Mladinske knjige, trgovini s fotomaterialom ter predstavništvu Polikema in Zavodu za urejanje zemljišč občine Vič-Rudnik.

TOZD Dolomiti (Mercator-Rožnik) in Mercator-Hoteli gostinstvo sta poslala projektni nalogi za gostinski in trgovski del. Od 5190 m^2 uporabne površine bo samopostrežni trgovini namenjeno 700, gostinskemu delu pa 850 m^2.

TOZD Dolomiti je v svoji projektni nalogi zapisal, da bo v tej prodajalni, v kateri bo zaposlenih 16 delavcev, prodajal živila (meso, delikatese, kruh, pecivo, sadje, zelenjavo, mleko in mlačne izdelke), čistila, posodo, tobak in časopise ter kozmetiko in galanterijo.

V gostinskem delu pa je DO Hoteli gostinstvo predvidela restavracijski prostor z eno ali več jedilnicami za goste, točilnico in bife ter ostale potrebne prostore.

Pogodba o nakupu prostorov za sedaj še ni sklenjena, bo pa, ko bo izračunana cena za m^2 površine.

O tem trgovsko poslovnem centru je 22. septembra pisalo tudi Delo.

NAŠA KOMUNA

V **Naši komuni** je 2. oktobra delegatka IX. kongresa ZSS, Vera Valant iz Mercator-Rožnika, razpravljala o problemih in temah, s katerimi smo se delavci v Mercatorju največ ukvarjali v pripravah na kongres in pri obravnavi kongresnega gradiva.

Vera Valant je predstavila predvsem težak položaj delavcev v trgovini. Fluktuacija delovne sile iz trgovine v druge poklice je zelo velika. Razlog za to je med drugim tudi nizka akumulativnost, zaradi katere trgovina nima možnosti reševati stanovanjskih problemov svojih delavcev.

Osebni dohodek je predvsem v živilskih trgovinah zelo nizek. To pa je tudi eden izmed vzrokov, zakaj se mladi tako težko odločajo za trgovski poklic.

Dohodkovnim odnosom v Mercatorju nasploh posvečamo veliko pozornost. Kljub temu se na tem področju še vedno srečujemo z mnogimi problemi.

Prispevek zaključuje prepričanje, da bomo delavci Mercatorja na kongresu našli smernice za reševanje svojih problemov, s katerimi se srečujemo pri vsakdanjem delu.

DOLENJSKI LIST

je 5. oktobra v prispevku pod naslovom »Razdrobljena trgovina« predstavil problem nenačrtnega razvoja trgovine v trebanjski občini.

Delegatka zbora združenega dela Rezka Žalec, prodajalka v poslovalnici Mercator-Rožnik, TOZD Gradišče, je na zasedanju delegatov zbora poročala o veliki neusklajenosti trgovine v občini. TOZD Gradišče ima sedaj v trebanjski občini 19 prodajaln in to v glavnem na podeželju. Kar na desetih mestih prodajajo tehnično blago. Posledica tega so dlje časa vezana sredstva, ki se ne vračajo nazaj tako hitro, kot bi bilo zaželeno. Kupci pa ravno tako niso zadovoljni. Poleg tega pestijo trgovce mnoge težave, zato tudi v njihovi občini kadri bežijo iz trgovin.

Problemi glede trgovine že lep čas visijo v zraku, za njihovo rešitev pa se ne ukrene nič posebnega.

VEČER

je 11. oktobra objavil prispevek o naši delovni organizaciji Sloga iz Gornje Radgone. V njem je podrobno predstavljena dejavnost te naše delovne organizacije, ki jo prav v tej številki glasila predstavljamo na srednjih straneh.

Prvi Mercatoriadi na rob

Sonja Dolinšek – M-Slovenija sadje

Cilj iger je spodbuda za naprej

Na finale v Ptuju nimam pripomb – ne morem jih imeti, ni me namreč bilo tam. Bila pa sem tu vse tiste mesece prej, ko je bilo treba papirje nositi naokrog, obveščati tekmovalce, organizirati predtekmovanja, delati reklamo, navduševati, prositi, spraševati in pojasnjevati. In akcija je sproti porajala pripombe, ki bi jih do druge Mercatoriade lahko pretehtali in rešili.

Naj naštejem nekaj priporočil na podlagi letošnjih zapažanj:

1. Letne športne igre Mercatorja (Mercatoriada) naj bodo časovno pred republiškimi letnimi športnimi igrami živilcev (Živiliada), ki so običajno v začetku junija.

2. Predtekmovanja bi se morala v tem primeru odvijati na različnih krajih, kot letos, vendar na isti dan.

3. Finalisti Mercatoriade naj bi zastopali SOZD na republiškem tekmovanju. Isto velja za zimske športne igre. Letos je namreč obakrat naneslo, da so bila republiška tekmovanja pred SOZD-ovimi.

4. Finale naj bi se skrčil na en dan – organizacija je lažja, stroški manjši, tekmovalci in navijači pa si en dan lažje priškrnejo kot dva.

Toliko o sistemu.

Glede letošnjega tekmovanja pa naj pohvalim zlasti tekmovalni bilten, ki je bil odličo zamišljen – to prakso bi veljalo v bodoče obdržati. Vse priznanje tudi organizatorju, ki je uspel zamotano načrtovani sistem predtekmovanj uspešno izpeljati do konca. V časopisju je bilo več objav kot za republiško tekmovanje živilcev, celo Marjan Kralj je govoril o Mercatoriadi!

Ljudje so bili sprva plahi in zadržani: »Ja, kegljam že, kegljam, ampak za na tekmovanje pa sploh nisem!« »Svoj čas sem bil v reprezentanci, to je res, ampak tega je že dvajset let – ne bi zdržal!« »Že petnajst let nisem prijela za lopar.«

Treba je bilo prepričevati, razlagati, da imajo tudi ostali iste težave in da je tekmovanje ravno zato, da bodo ljudje po petnajstih ali dvajsetih letih ponovno prijeli za lopar, skočili v vodo in spoznali, da lahko preplavajo tistih 50 m in vzdržijo na igrišču tistih dvajset minut. In ne samo to!

Tekmovalci so se morali za tekmovanje pripraviti in športnemu referentu je zaigralo srce vsakič, ko je k njemu stopil kolega iz službe in mu zaupno povedal: »Ti, včeraj popoldne sem šel z družino na bazen – saj veš, da ne morem iti tekmovat kar tako!« In ob tem je ugotovil, da šestletna Lučka že kar korajžno brca in da je žena Meta dobra plavalka, 12-letni Tomaž pa ga je pošteno napacal v ping-pongu. Družina se je vrnila domov zadovoljna, bilo je prijetno in sklenili so, da rekreacije ne bodo več opustili.

Ali pa na primer kolega, ki se je še pred tremi meseci posmehoval debatam o trimu in se izgovarjal na to, da je prestar in je po nekajkratnem treningu na kegljišču že najhujši nasprotnik tistih, »ki ne migajo!«.

Pa kolegica z revmo, ki govori sedaj tudi o športu, ne le o svoji bolezni, pa vsi tisti, ki sprašujejo: »Ti, kdaj boste zopet šli – jaz bi šel tudi zraven!« Nič ne rečem! Dosti je še takih, ki se iz tekmovalcev norčujejo s pripombami »Kaj boš tekmovala – lopar ni metla!«, al »Kadar hošeš te premagam – pa se siliš na tekmovanje...« in »Ko boste res dobri – bom šel pa tudi jaz, da vam pokažem!«. Ne smemo se jeziti nanje. Morda bi bili odlični sotekmovalci, pa jim družinske in konjičkarske obveze, funkcije oziroma zdravstveno stanje tega ne dovoljujejo. Svojo nemoč skrivajo na tak ali drugačen način. Marsikdo tudi odkrito pove, da se mu ne ljubi, ali pa, da mu je nerodno, oziroma da tekmovanj ne mara. Tudi prav – vsak je svojega zadovoljstva kovač in sindikalna tekmovanja niso prirejena zato, da bi prisiljevala, ampak vzpodbujala. Letošnja 1. Mercatoriada je k temu cilju prav gotovo dosti prispevala.

Pajek – Foto Jaro Novak

Zakaj klub ni bolj uspešen

Janez Zupančič – kapetan moštva NK Mercator

Mercator naj bi pomagal svojemu klubu

Za nami je že devet odigranih tekem v prvenstvu II. zvezne nogometne lige, mi pa smo osvojili samo 4 točke.

Že v prejšnji številki glasila je bilo iz naslova članka razvidno, da z nastopi v II. zvezni nogometni ligi nismo začeli tako, kot so pričakovali tisti, ki se zanimajo za nogomet na ljubljanskem območju.

Iz kratkih poročil odigranih tekem je bilo videti, da smo po prvem odigranem ciklusu štirih tekem (»ciklus« pravim zato, ker odigramo ravno 4 tekme in že oddam nov prispevek za glasilo) osvojili le dve točkikin to v zadnji tekmi, kar naj bi pomenilo preobrat v nadaljnjih tekmah. Tega smo se vsi vroče veselili, toda vsa naša upanja so bila prekinjena že v naslednjem kolu, v tekmi proti Proleterju v Zrenjaninu. Izgubili smo gladko s 6:0. Rezultat sicer kaže na razmerje moči na tekmi, vendar tako slabo le nismo igrali. Ustvarili smo si vsaj pet 100-odstotnih priložnosti, vendar če gola ne dosežemo niti z oddaljenosti dveh metrov, potem je ves trud zaman. Ne bi mogel reči, da smo se ne vem kako trudili, čeprav bi se morali. Res smo precej pretekli, učinka pa vseeno ni bilo.

Moč Proleterja je že naslednjo nedeljo občutil tudi bivši drugoligaš Čelik iz Zenice, ki je prejel 5 golov. S tem smo bili malo potolaženi, vendar pa smo sami napravili še eno veliko napako. Doma smo namreč izgubili tekmo proti Kikindi, našemu neposrednemu nasprotniku na lestvici. Cel teden pred to, za nas zelo pomembno tekmo, smo se pripravljali, da popravimo slab vtis iz Zrenjenina, vendar nam to ni uspelo. Igrali smo neverjetno slabo, neborbeno, nepošteno do kluba in imena organizacije, ki ga nosimo na svojih dresih. Razočarana je bila peščica naših zvestih navijačev, še bolj pa predstavniki oziroma vodstvo kluba. Prepričani so bili, da bi v tej tekmi z določeno angažiranostjo lahko zmagali. Poraz je prinesel tudi spremembo v vrstah našega strokovnega vodstva, o čemer pa pišem v drugem članku.

Nismo vrgli puške v koruzo, čeprav nas je čakala že v naslednjem nastopu spet huda preizkušnja. Čelik je moštvo, proti kateremu že na začetku prvenstva nismo planirali nič. Tako se je tudi zgodilo. Izgubili smo s 3:0, navdušili pa smo gledalce v Zenici z izredno borbenostjo. Napake v obrambi so pripomogle k temu, da izgleda rezultat tekme precej visok.

Omenil sem že, da je poraz proti Kikindi prinesel določene spremembe in ena med njimi je bila tudi ta, da smo našega naslednjega nasprotnika dočakali na »našem bojišču« v Gerbičevi ulici, kar se nam je obrestovalo, saj smo zmagali s 4:2, lahko pa bi dosegli še najmanj 4 gole, če ne bi mreže Segeste branil veteran, dolgoletni prvoligaški vratar Marjan Jantoljak, ki je s svojimi 39 leti še vedno lahko vzor mnogim mlajšim vratarjem.

Tako smo s tekmo proti Segesti zaključili drugi ciklus štirih tekem in se s štirimi točkami nahajamo na zadnjem mestu.

Pred nami je vrsta moštev, ki imajo točko ali dve več, tako da zaostanek le ni prevelik. Seveda pa se s tem ne moremo zadovoljiti. Na domačem igrišču smo izgubili 4 načrtovane točke, ki bi v tem trenutku pomenile mnogo, saj bi bili uvrščeni v zgornji polovici lestvice. Na naših tekmah v Ljubljani pa bi verjetno bilo tudi precej več gledalcev.

Igranje v II. zvezni nogometni ligi zahteva izreden napor, še posebno za nekoga, ki je redno zaposlen (večina nas je, nekaj pa je tudi študentov), zato lahko rečem, da so vzroki naših slabih rezultatov ravno preobremenjenost z delom, redni treningi in tekmovalni nastopi. Sploh pa se igralci našega kluba ne moremo primerjati z drugimi igralci, ki teh problemov nimajo in je njihov delovni dan razporejen na dopoldanski in popoldanski trening, najbolj prizadevni pa prosti čas izkoristijo za študij in se usposabljajo za poklic, za redno delo, saj od nogometa oziroma igranja nogometa ne bo mogel nihče živeti. Morda je mentaliteta Slovencev res drugačna kot v naših bratskih republikah, kjer dajejo nogometu velik poudarek, saj konec koncev pomeni za nekatera mesta glavno športno-kulturno doživetje nedelja, ko igra njihovo moštvo.

Ravno zaradi tega pa je težko pričakovati zelo dobre rezultate našega moštva, saj resnično nismo v enakopravnem položaju z drugimi klubi – tudi če naredimo primerjavo samo v naši republiki (Maribor, Rudar Velenje).

Pozivam delegate v delavskih svetih ter člane drugih organov in družbenopolitičnih organizacij, da poskušajo pomagati našemu klubu. Mislim, da je Miloš Klemenc v intervjuju, ki je bil objavljen v prejšnji številki, že nakazal obliko finančne pomoči klubu. Tudi sam sem zaposlen, prav tako v trgovinski OZD, in dobro vem, kakšni so problemi s pridobivanjem dohodka, še bolj pa z razporejanjem čistega dohodka, vseeno pa mislim, da več kot 10.000 članski kolektiv SOZD Mercator le ne bi smel imeti pomislekov glede pomoči klubu. Igralci smo vsi po vrsti pripravljeni spoznati se z delavci SOZD Mercator širom Slovenije, odigrati z njihovimi sindikalnimi moštvi rekreacijske tekme ipd. Še bi lahko pisal o tem, saj vidim še veliko možnih inačic medsebojnega sodelovanja, vendar pa naj bo za ta članek dovolj.

Na koncu pa bi vseeno želel, da bralci glasila vsaj poskušajo kontaktirati z nami – če ne drugače vsaj z vprašanji, ki jih želijo postavljati. Prepričan sem, da nobenemu izmed delavcev SOZD Mercator ni vseeno, kako igra moštvo, ki nosi ime njegove organizacije.

Brez besed

Izposojeno iz »Pavlihe«

Nastopajo za naše ime

Janez Zupančič – kapetan moštva NK Mercator

Kadrovske spremembe v NK »Mercator«

Po odločitvi Izvršnega odbora NK Mercator je bil Andrej Oblak (brat znanega Braneta Oblaka), imenovan za vršilca dolžnosti prvega trenerja, njegov pomočnik pa je Edo Hočevar.

Na kratko bom poskusil opisati, kako je tovariš Oblak začel svoje novo delo. Že na prvem sestanku z vsemi igralci je povedal, kaj želi: borbenost, pravilen odnos do treningov in tekem ter napadalno igro. To naj bi prineslo tudi nekatere spremembe v razporeditvi igralcev na igrišču in boljše rezultate.

Prva tekma, ki jo je vodil trener Oblak, je pokazala, da je njegova pot pravilna. Igralcem zaupa in prepričan je, da lahko uspemo v težki borbi za obstanek v II. zvezni nogometni ligi. Rezultat, ki smo ga dosegli, res ni bil najboljši, vendar pa so bili na koncu tekme proti Čeliku v Zenici zadovoljni vsi člani vodstva kluba, ker kaj drugega kot poraz tudi ni bilo pričakovati.

Tovariš Oblak se je kot trener prvič predstavil ljubljanskim igralcem na tekmi proti Segesti. Kot zagovornik napadalne igre, posebno na domačem igrišču, je uspel. Dosegli smo štiri gole, lahko pa bi še najmanj štiri. Ker si tudi igralci želimo zmagovati, popolnoma podpiramo delo tovariša Oblaka, zato tudi upamo in pričakujemo, da bomo še lahko razveselili tisti majhno število naših navijačev.

Upokojeni delavci Mercator-Panonije se srečujejo

Martin Korošec – upokojenec M-Panonije Ptuj

Pripadnost je ostala

Ob novoletnem srečanju smo se upokojenci dogovorili za večkratna srečanja. Iz svoje sredine smo izvolili odbor, ki skrbi za skupna srečanja in izlete, kajti večina od nas v času aktivnega dela za to ni imela priložnosti.

Tokrat je odbor pripravil izlet v Kumrovec, rojstni kraj tovariša Tita. 18. maja je skupina upokojencev krenila z avtobusom proti Kumrovcu. Spremljala sta nas direktor TOZD Maloprodaja, tovariš Vaupotič in poslovodja, tovariš Kodrič. Pot nas je vodila skozi Haloze ter po slikovitem hrvatskem Zagorju do Kumrovca, ki leži na obronkih Kastelanskega hribovja, sredi najlepšega dela Zagorja.

Ustavili smo se pri Domu borcev in mladine Jugoslavije, ki je bil zgrajen leta 1974. Zunanjost tega doma je nekaj posebnega: na prvi pogled se zdi, kot da je prirasel v hrib. Notranjost je prečudovita. V manjši dvorani so nam prikazali film o Kumrovcu in njegovi okolici.

Od tu smo se napotili k Titovi rojstni hiši, ki je polna spominov. Hiša se na pogled razlikuje od drugih hiš: nizka je, skromna in prav zaradi te skromnosti še bolj domača. Po pripovedi smo izvedeli, da je hiša stara 115 let in da jo je dal zgraditi Titov ded, Martin Broz. Je redek primer izvirne zagorske arhitekture dvajsetega stoletja. Notranjost je urejena tako kot pričajo Titovi spomini iz otroških let, saj smo se pri čitanju le-teh zadržali najdlje. Izvedeli smo, da bodo domačijo v prihodnosti še preuredili. Reči moram, da smo tisti, ki še nismo obiskali tega kraja, bili presenečeni nad tem, kar smo videli, še posebej nad opremo prostorov.

Iz Kumrovca smo se napotili v Čateške toplice in kljub temu, da je vreme ponagajalo, so se odšli mlajši kopat.

Sledil je piknik. Presenečeni smo bili nad specialitetami na žaru in raznovrstno pijačo, ki so nam jo priskrbeli in postregli predstavniki iz delovne organizacije. Pogovor je sčasoma postal sproščen in obljubili smo si, da se bomo pogosteje srečevali ter v jeseni organizirali izlet na Kozaro in Jasenovac, kjer si bomo ogledali kraje največje bitke našega narodnoosvobodilnega boja.

Med potjo proti domu smo premlevali vtise z izleta in izrazili željo: še večkrat tako!

Ob koncu se v imenu upokojencev zahvaljujem kolektivu Mercator – Panonije in tovarišema Vaupotiču in Kodriču, ki sta prispevala, da sta bila organizacija in vzdušje izleta tako prijetna.

V slovo

Sodelavci iz TOZD Dolomiti

Zlata značka, ki ne bo podeljena

Delavci TOZD Dolomiti so se nedavno poslovili od sodelavca Jožeta Miheliča. Načrte, ki so jih z njim snovali pred letnim dopustom, je njemu prekrižala smrt.

Jože se je izučil za delavca trgovske stroke. Prehodil je pot od trgovskega podjetja Špecerije, podjetja Konzum, Hrana, vse do TOZD Dolomiti, kateri je nudil 22 let svojih bogatih delovnih izkušenj in strokovnega znanja. Zadnja leta je opravljal dela ekonoma in vse poslovne enote so v njem našle dobrega oskrbnika.

Odlikovale so ga vrline skromnosti, prizadevnosti in organizacijska nadarjenost, zaradi katerih je užival primerno spoštovanje in zaupanje sodelavcev. Poleg rednega dela je bil Jože Mihelič aktiven delegat v samoupravnih organih in strokovnih komisijah, predsednik DS in poslovnega odbora, v tej mandatni dobi pa delegat centralnega DS in TOZD Dolomiti.

Komisija za podelitev priznanj ob 30-letnici Mercatorja v letu 1979 ga je predlagala za nosilca **zlate značke Mercatorja.**

Prav je, da vedo njegovi najbližji – bil je v čast kolektivu in družbi!

CENTER ZA OBVEŠČANJE
061—23-424
UREDNIŠTVO GLASILA
061—21-488

Poročilo za mesec september

Prišli – odšli

DO oz. TOZD	PRIŠLI	ODŠLI
DELOVNA SKUPNOST SOZD	Majerle Stanislava Osterman Franc Bavcon Milan	Ravbar Neli Snoj Anica
MERCATOR-ROŽNIK Delovna skupnost	Ileršič Sonja	Vuk Leopold
Dolomiti, Ljubljana	Virant Irena Debevc Vida Mlakar Pavla Brencl Majda Mušič Hijadeta Despič Nada Mihevc Brigita	Gutnik Franc Golc Štefka Morela Valentina Mihelič Jože
Grmada, Ljubljana	Keržič Kristina Koželj Marija Davidović Luca Resnik Pavel Grum Avgust Klemenšek Marija Gomboc Mirjana Starič Marija	Vrbanc Ljudmila Rode Ivanka Predalič Ivan Majetič Mihaela
Metlika, Metlika	Drkušič Milan Humljan Anica	
Preskrba, Tržič	Stegnar Darja	Andrić Slobodanka Kavčič Drago
Jelka, Ribnica	Gorše Stanka Govže Vinko	Lavrič Mira Pešelj Marija
MERCATOR-VELEPRESKRBA Delovna skupnost	ni sprememb	
Hladilnica, Ljubljana	Opačič Peter	
Investa, Ljubljana	ni sprememb	
Standard, Novo mesto	Mirtič Ivanka	Saje Marija Klobučar Stanko Cejan Mojca Stopar Jelka
Trgopromet, Kočevje	Sambolec Irena Kirn Danica Troha Lea Piršič Zlatko	Skender Marija Mestnik Marija
Grosist, Ljubljana	Morela Zdravko Jurgec Jože Gregorčič Miljenko Podlogar Alojz Kromar Marinka Šabič Emil Rajkovič Dušan Srebotnjak Otmar	Stajčič Zdravko Bekič Ilija Sadar Boštjan Turk Alojz
Steklo, Ljubljana	Brodnik Janez Černič Metod Godnjavec Miran Vreg Francka	Čuk Stanka Likar Darinka Smrekar Joža
Cibes, Ljubljana		Bartol Ana Novič Dušan Karčovnik Bruno
MERCATOR–HOTELI GOSTINSTVO Kavarna-bar-Nebotičnik Ljubljana	Možina Zdenka	
Jelka, Hrastnik	Škrlec Smiljan Savković Radovan Kozole Drago	Bočko Cvetka
MERCATOR-AGROKOMBINAT KRŠKO, Krško Delovna skupnost	Krašovec Margareta	
Trgovina-servisi, Krško	Poznič Darinka	Arh Jože
Vinogradništvo-kleti, Kostanjevica	Bračun Janko	Bečirević Rafet
Meso Kostanjevica	ni sprememb	
Sadjarstvo-poljedelstvo, Krško		Belani Josip
Temeljna organizacija kooperantov, Krško		Šoba Branko
MERCATOR-SLOVENIJA SADJE Delovna skupnost	Simin Lepa	
Hladilnica, Bohova	ni sprememb	
Zunanja trgovina, Ljubljana	ni sprememb	
Maloobmejni promet, Volčja Draga	ni sprememb	
MERCATOR-CONTAL Delovna skupnost	ni sprememb	
Conimex, Ljubljana	Ratković Petar Markovič Života	Cassidy Marjeta
MERCATOR-NANOS POSTOJNA Delovna skupnost	Drekonja Liljana Marekovič Nada Brumen Marjana Urbančič Elka Majcen Vita Kodre Ivan	Baloš Viktorija
Izbira Postojna	Bizjak Dragica Širca Dušan	Ternek Neva Pejić Radivoj Orel Neva Lukič Vera Bizjak Dragica Cerkvenik Jože Penko Nevenka Krapež Branko Sušelj Bogdan Sušelj Stanko Kalčič Ivan
Preskrba Portorož	Poropat Fabio Stegovec Štefka	Debernardi Alida Milotič Ljuba Kmetec Danica Veznaver Boris Kovač Ema Dražič Nada
Industrijsko blago Koper	Črneka Milena	Lavrenčič Darja Ščulac Ema Korenčič Neža Vatovec Sonja
TMI Postojna	Bojčeta Stevo Ilič Dobrivoje	
Trgovina Rakek	Turk Ruža	Ožbolt Franjica
Grosist Postojna	Likar Izidor Doles Vojko	Kojić Predrag Djekanović Mirko Lazar Milan Akšamović Zdenka Devič Anđelka
MERCATOR-EMBA	Otrin Marko Pogeljšek Branko	
MERCATOR-SLOVENIJA SADJE Ljubljana	Oblak Marjan Lavrič Lidija Milavec Jožica Elmazovič Marijan Dimnik Jožefa Trupkovič Milan Božič Leopold Tršan Igor Zagorc Jože Bunič Emil Flajšoker Jožefa Turnšek Blaž	Poljak Hasnija Fabjan Ana Rogina Janez
MERCATOR-UNIVERZAL Lendava	Sobočan Stanislava	Činč Štefan Horvat Irena
MERCATOR-SLOGA Gornja Radgona	Burjan Slavica Ornig Angela Kozic Darinka	Breznik Franc Belec Irena
MERCATOR-ZARJA Ormož	Bezjak Ljudmila Bombek Jožef Čurin Ivan Kosi Marija Lorenčič Marija Lukman Franc Mavrič Marija Rajh Helena Zmezek Zdenka Štrlek Dragutin	Bokša Jožefa Janežič Bojan Hergula Stanka Majcen Ciril Pesrl Alenka Puntigam Franc
MERCATOR-POTROŠNIK Lenart v Slovenskih goricah	Medved Marija	Kraner Feliks Kraner Vera
MERCATOR-KONDITOR	Čukovič Slobodanka Gržina Stane Zupančič Marija Gaber Milena	Vojevec Hilda Zupančič Marija
MERCATOR-PEKARNA Grosuplje	ni sprememb	
skupaj	101	82

DO IN TOZD, KI NISO POSREDOVALE PODATKOV

Golovec, Ljubljana
Gradišče, Trebnje
Veleblagovnica Beograd
TMI, Ljubljana
HOTELI-GOSTINSTVO, Delovna skupnost Ljubljana
Kavarna Evropa, Ljubljana
Sremič Krško
Ilirija Ljubljana
KMETIJSKI KOMBINAT Sevnica
Hladilnica Zalog
Cibes Ljubljana
MERCATOR-RUDAR
Detalj Buje
Opskrba Čabar
Sadje Koper-Dekani
Avtomaterial Koper
MERCATOR-STP HRASTNIK
MERCATOR-KMETIJSKA ZADRUGA CERKNICA

Nada Rihtar – predsednica Uredniškega odbora M

Poslanstvo za strnitev kolektiva

Te dni je poteklo 15 let, odkar so delavci Mercatorja prejeli prvo številko svojega glasila. To niti ni tako dolgo, vendar tudi ne tako kratko obdobje za izdajanje časopisa, ki je beležil dinamično življenje kolektiva, ki je doživljal številne spremembe in razvojne razsežnosti, katere so bile prisotne in značilne za naše celotno družbeno dogajanje. Vseskozi je skušal biti in si še nadalje prizadeva biti aktualni spremljevalec in aktivni spodbujevalec vsega družbenega dogajanja v uveljavljanju novih družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov v naši organizaciji združenega dela.

Pobudnik za izdajanje glasila je bil tovariš Marjan Pogačnik, ki ga številni poznamo kot dolgoletnega in uspešnega direktorja splošnega sektorja v Delovni skupnosti, pa tudi kot prizadevnega glavnega in odgovornega urednika Mercatorja. To funkcijo je opravljal v letih 1965 do 1974, vendar je bil časopis tudi kasneje njegova skrb, saj ga je kot član uredniškega odbora in strokovni delavec bogatil s številnimi prispevki in strokovnimi nasveti. Pri časopisu je prisoten še danes. Redno se udeležuje sej uredniškega odbora in poseže v razpravo s pohvalo, kritiko in predlogom.

Začetek brez izkušenj

Tokrat smo ga izbrali za sogovornika ob 15-letnici časopisa. Tema najinega pogovora je nakazana. Pogovarjala sva se o časopisu. Najprej sem ga povprašala po prvi številki; kako so bralci sprejeli prvo številko glasila in kako ste se znašli delavci, ki ste jo morali pripraviti?

»Ko je pred petnajstimi leti centralni delavski svet, na pobudo družbenopolitičnih organizacij, sprejel sklep o izdajanju glasila, je bil marsikdo v dvomih. Vedeti namreč morate, da je to bilo v času, ko je še izhajalo zelo majhno število tovarniških glasil in delavci, ki so bili zadolženi za izdajanja glasila, niso imeli nobenih izkušenj na tem področju dela. To dolžnost so pričeli opravljati poleg svojih rednih del in nalog.

Dopisniška mreža ni bila organizirana, zato je bilo izhajanje časopisa več ali manj odvisno od iznajdljivosti in prizadevnosti članov uredniškega odbora, najbolj pa od odgovornega urednika. Tako ni bil slučaj, da je bilo večkrat treba zaradi premalo zbranega gradiva kakšno številko glasila odložiti.«

Prvo leto je glasilo urejal Miro Krištof, ki je po letu dni odšel iz našega kolektiva. Potem je to nalogo centralni delavski svet zaupal tovarišu Marjanu Pogačniku. O tem, kakšno uredniško politiko je vodil, kakšna je bila vsebinska zasnova glasila in kdo vse je skrbel za pripravo prispevkov, je povedal: »Vsebinska zasnova glasila je bila usmerjena predvsem v to, da bi glasilo prinašalo čim več dogodkov iz življenja v posameznih kolektivih, tedanjih poslovnih enotah, poleg tega naj bi tudi vzgajalo bralce na posameznih področjih dejavnosti. Zato so bili dopisniki v precejšnji meri strokovni delavci s posameznih področij dela. Zunanji sodelavci so bili spočetka maloštevilni, in to predvsem iz vrst delavcev.

Za pripravo prispevkov za tisk je skrbel predvsem glavni oziroma odgovorni urednik s sodelavci iz uredniškega odbora. Veliko so nam pri tem pomagali sodelavci iz Delavske enotnosti, predvsem tovariš Danilo Domanjko, ki je bil odgovoren za tovarniški tisk pri navedenem časopisu. Tovariš Domanjko je več kot 12 let tehnično urejal naše glasilo in tudi lektoriral prispevke, v kolikor to niso opravili v tiskarni.

Zaradi majhnega števila lastnih dopisnikov je uredniški odbor pritegnil k sodelovanju tudi zunanje sodelavce – novinarje, ki so ob pomembnejših dogodkih pripravili zapiske, intervjuje itd.«

Glasilo je krepilo samoupravljanje, tovariške odnose in pripadnost

V vlogi urednika se je tovariš Pogačnik dobro znašel. Res pa je tudi to, da mu je to delo jemalo veliko prostega časa. S tehničnim urednikom sta odnašala gradivo nekaj časa celo v Koper, opravljala metiranje in korekture.

Vloga glasila se je iz številke v številko močno krepila, postajal je tribuna delavcev Mercatorja.

Marjan Pogačnik, prvi urednik glasila

– Kako se je časopis vklapljal v dinamično gospodarsko in samoupravno življenje kolektiva, ki je postajal vse večji, ki se je vse manj poznal med seboj? Kakšen je njegov delež pri utrjevanju medsebojnih odnosov, samoupravljanja in pripadnosti kolektivu?

»Po začetnih težavah se je glasilo vedno bolj vključevalo v vsakodnevno dogajanje in gospodarjenje kolektiva, predvsem pa v njegovo samoupravno življenje. To je bilo obdobje hitrega razvoja Mercatorja, številnih integracij, ko je bilo potrebno novopripadajoče kolektive predstaviti vsem delavcem. S tem je glasilo ogromno prispevalo k utrjevanju medsebojnih odnosov, utrjevanju pripadnosti kolektivu in uveljavljanju samoupravljanja na vseh ravneh.«

Z leti se je vse bolj kazala potreba po organizirani službi, ki bi skrbela za izdajanje časopisa in za obveščanje delavcev, ki je eden bistvenih pogojev za uspešno delovanje socialističnega samoupravljanja in odločanja.

Prav tovariš Pogačnik je bil spet pobudnik za to, da se organizira služba za informiranje. Tega je že šest let in časopis je v tem času še bolj napredoval, pričeli smo izdajati tudi posebne številke, v katerih objavljamo vsa pomembna gradiva za najširšo razpravo delavcev.

Beležiti čim več dogodkov

»Zavedajoč se, da imajo delavci pravico biti informirani o bistvenih vprašanjih družbenih odnosov, pojavov in procesov, zlasti pa o vprašanjih, ki so povezana s samim delovnim procesom, ter o vseh drugih vprašanjih, ki se nanašajo na uresničevanje njihovih ustavnih pravic in dolžnosti glede upravljanja,« je razmišljal tovariš Pogačnik, »je bilo potrebno opraviti tudi spremembo v organizaciji informiranja pri Mercatorju. Organiziran je bil center za obveščanje, ki je med ostalimi deli in nalogami prevzel tudi obveznosti glede izdajanja glasila. S tem v zvezi so bili sprejeti novi samoupravni akti ter skrb za izdajanje glasila poverjena strokovnim delavcem centra.«

Ob zaključku najinega pogovora pa sem tovariša Pogačnika povprašala še po mnenju, ali je časopis v teh letih opravil svoje poslanstvo; ali je postal ogledalo dela in življenja kolektiva SOZD Mercator?

»Po 15 letih izhajanja glasila lahko ugotavljamo in smo prepričani, da je glasilo opravilo svoje poslanstvo in izpolnilo vsebinsko zasnovo, ki mu je bila naložena ob njegovi ustanovitvi. Nedvomno mora postati glasilo SOZD Mercator najtemeljitejši informator vsega dogajanja in življenja organizacij, združenih v sestavljeni organizaciji.«

Da je tako, pa ima velike zasluge prav tovariš Marjan Pogačnik, ki vseskozi sodeluje pri snovanju in ustvarjanju časopisa, za kar se mu vsi delavci, ki nam je glasilo bilo vedno pri srcu, zahvaljujemo.

GLASILO DELOVNE SKUPNOSTI VELETRGOVINE -MERCATOR-

mercator

LETO I – ŠT. I LJUBLJANA, OKTOBER 1963 CENA 20 DIN

Nova skladišča, ki smo jih zgradili v Tobačni ulici, sodijo med največje pridobitve našega kolektiva v zadnjih letih

Našemu listu na pot

V razvijajočem se sistemu delavskega samoupravljanja člani delovnih skupnosti vedno bolj neposredno vplivajo na gospodarjenje z ustvarjenimi sredstvi. Resnično samoupravljanje ni odvisno samo od materialne osnove, marveč tudi od družbene obveščenosti in usposobljenosti vsakega posameznika, ki naj svojo samoupravno udejstvovanje usmerja v korist napredka podjetja ter družbene skupnosti, posredno s tem pa tudi zagotavlja izboljšanje lastnih življenskih pogojev.

Spodbudnejši delitvi dohodka med družbo in podjetjem ter znotraj podjetja med posameznimi poslovnimi enotami ne prinašata sami po sebi večjih materialnih dobrin, ampak zahtevata za dosego tega tudi boljše gospodarjenje in večanje produktivnosti dela. Vse to pa je povezano z utrjevanjem socialističnih odnosov med člani delovnega kolektiva. Potrebno je, da o gospodarjenju razmišlja vsakdo. Vsakomur se mora vzbuditi želja po soodločanju o vseh vprašanjih, za katere se preje marsikdo niti zmenil ni, še manj pa se je pritoževal, če so šla ta vprašanja mimo njega.

Izvršeni integracijski proces v našem podjetju še posebej zahteva temeljito organizacijo obveščanja vseh članov kolektiva o perečih vprašanjih podjetja, kajti od tega je odvisno tudi nadaljnje utrjevanje notranjih odnosov v kolektivu ter bodoči razvoj podjetja. To so razlogi, ki so pogojili vsestransko premišljen in utemeljen sklep našega Centralnega delavskega sveta o izdajanju glasila Mercator. S tem sklepom je bila jasno opredeljena tudi vloga glasila.

»Osnovna naloga lista je z objavljenimi prispevki utrjevati medsebojne odnose v delovni skupnosti ter skrbeti za strokovno in družbeno politično izobraževanje ter izpopolnjevanje članov kolektiva. List naj postane učinkovita vez med člani delovne skupnosti ter organi upravljanja in vodenja. Zato mora list z objavljenim gradivom seznanjati člane delovne skupnosti s sklepi organov delavskega samoupravljanja, z rezultati gospodarjenja in s perečimi vprašanji v naši gospodarski organizaciji ter v širši družbeni skupnosti, hkrati pa objavljati predloge, mnenja in kritike vseh članov delovne skupnosti.«

Uredniško lista bo zato skrbelo, da bo MERCATOR res kar se da dobro obveščal člane kolektiva o dogajanjih v podjetju. Če bo sodeloval celoten kolektiv pri urejanju lista, bo tudi ta skromen list resničen odraz razvitosti delavskega samoupravljanja v našem podjetju in tribuna, s katere se bodo člani delovne skupnosti zavzemali za svoja stališča ter s tem prispevali k hitrejšemu razvoju podjetja in utrjevanju notranjih odnosov. Želimo, da bi nas razpravljanje o naših problemih in nalogah v glasilu še trdnejše povezalo.

UREDNIŠKI ODBOR

Naslovnica prve številke glasila Mercator pred 15. leti

Na pobudo sekretariata KO OOS SOZD Mercator bo ustanovljen Koordinacijski odbor za rekreacijo in šport – KORŠ – ki bo v prihodnje skrbel za razmah organizirane športno-rekreacijske dejavnosti med delavci SOZD Mercator.

Smučar na fotografiji naj vas spomni na pravočasne priprave na zimsko Mercatoriado '79.

O sindikalnem dinarju

Ivan Brečko – M-Velepreskrba, TOZD Investa

Koliko je med nami Škotov

Na Konferenci OOS SOZD MERCATOR je bil leta 1976 sprejet sklep o načinu finansiranja skupnih akcij Konference OOS. Od vsakega delavca v SOZD bi moral sindikalni blagajnik v TOZD mesečno odvajati po 1 din na skupni žiro račun številka 50101-678-58608, (Konferenca OOS Mercator, Ljubljana, Aškerčeva 3). Vendar vse manj DO in TOZD plačuje ta skupni dinar.

Spomnimo se, da je bila zimska Mercatoriada v celoti finansirana iz teh sredstev. Verjetno bo ob novi zimski sezoni še več delavcev SOZD MERCATOR pripravljenih sodelovati in pomeriti svoje moči na belih strminah.

Zato naj bi te vrstice izzvenele kot obvestilo vsem športnikom, naj kot člani OOS v svojih DO in TOZD preverijo, kako je s plačevanjem skupnega dinarja. Manj prijetno bi bilo, da bi na občnem zboru Konference OOS SOZD MERCATOR bil objavljen spisek tistih, ki so pozabili dajati v skupno skledo, vendar znajo iz nje jemati.

Mercator

Glasilo delavcev in združenih kmetov SOZD Mercator, n. sub. o., Ljubljana, Aškerčeva 3 – Izdaja Center za obveščanje SOZD – Uredništvo: Aškerčeva 3, Ljubljana; telefon 21-811, int. 98 – Ureja Uredniški odbor: Ivan Brečko, Slavka Damjanović, Dušan Dolinar, Anton Kočevar, Marjan Pogačnik, Nada Rihtar (predsednica) – Odgovorni urednik: Jaro Novak (telefon: 23-424) – Novinar in lektor: Matjaž Marinček (telefon 21-488) – Tajnica redakcije: Danica Prosen (telefon 21-488) – Tehnični urednik: Dušan Lajovic – Tisk ČGP Delo – Oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov – Izhaja zadnji petek v mesecu – Glasilo prejemajo brezplačno delavci, kmetje, učenci v gospodarstvu in upokojenci SOZD Mercator – Naklada: 11.100 izvodov.